

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ : ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

**Στόχοι και αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής
διαδικασίας στην Εθνική Σχολή Δικαστικών
Λειτουργών**

Η εργασία (Thesis) υποβάλλεται για τη μερική κάλυψη των απαιτήσεων για την
απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης

Κουκουτζέλη Πολυξένη

A.M. : 416

Επιβλέπων Καθηγητής : Αηδόνης Δημήτριος

Φεβρουάριος 2023

Δήλωση μη λογοκλοπής και ανάληψη προσωπικής ευθύνης

Με πλήρη επίγνωση των συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων, δηλώνω ενυπογράφως ότι είμαι αποκλειστικός συγγραφέας της παρούσας Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας, για την ολοκλήρωση της οποίας κάθε βοήθεια είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται λεπτομερώς στην εργασία αυτή. Έχω αναφέρει πλήρως και με σαφείς αναφορές, όλες τις πηγές χρήσης δεδομένων, απόψεων, θέσεων και προτάσεων, ιδεών και λεκτικών αναφορών, είτε κατά κυριολεξία είτε βάσει επιστημονικής παράφρασης. Αναλαμβάνω την προσωπική και ατομική ευθύνη ότι σε περίπτωση αποτυχίας στην υλοποίηση των ανωτέρω δηλωθέντων στοιχείων, είμαι υπόλογος έναντι λογοκλοπής, γεγονός που σημαίνει αποτυχία στην Διπλωματική μου Εργασία και κατά συνέπεια αποτυχία απόκτησης του Μεταπτυχιακού Τίτλου των Μεταπτυχιακών Σπουδών, πέραν των λοιπών συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων. Δηλώνω, συνεπώς, ότι αυτή η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία προετοιμάσθηκε και ολοκληρώθηκε από εμένα προσωπικά και αποκλειστικά και ότι, αναλαμβάνω πλήρως όλες τις συνέπειες του νόμου στην περίπτωση κατά την οποία αποδειχθεί, διαχρονικά, ότι η εργασία αυτή ή τμήμα της δεν μου ανήκει διότι είναι προϊόν λογοκλοπής άλλης πνευματικής ιδιοκτησίας.

Όνομα & Επώνυμο Συγγραφέα (Με Κεφαλαία) :

ΠΟΛΥΞΕΝΗ ΚΟΥΚΟΥΤΖΕΛΗ

Υπογραφή (Ολογράφως, χωρίς μονογραφή) :

Ημερομηνία (Ημέρα - Μήνας - Έτος) :

28 Φεβρουαρίου 2023

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Δήλωση μη λογοκλοπής και ανάληψη προσωπικής ευθύνης.....	2
Πίνακας περιεχομένων.....	3
Περίληψη	5
Abstract	6
Κατάλογοι εικόνων και πινάκων	7
Συντμήσεις.....	13
Ευχαριστίες	14
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	15
ΜΕΡΟΣ Α΄	
2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	18
2.1 Μάθηση - Ορισμός.....	18
2.2 Συμπεριφορισμός.....	19
2.3 Εποικοδομητισμός.....	19
2.4 Προσεγγίσεις εποικοδομητισμού.....	20
2.5 Εκπαίδευση ενηλίκων	22
2.6 Εκπαίδευση ενηλίκων στην Ευρώπη.....	22
2.7 Εκπαίδευση ενηλίκων στην Ελλάδα.....	22
2.8 Τα χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης ενηλίκων.....	23
2.9 Τα προβλήματα στην εκπαίδευση ενηλίκων.....	24
2.10 Προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης ενηλίκων.....	24
2.11 Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων.....	25
2.12 Εκπαιδευτικές τεχνικές.....	25
3. Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	29
3.1. Οι ανάγκες της εκπαίδευσης του δικαστικού κλάδου.....	29
3.2. Ο ρόλος του εκπαιδευτή δικαστών.....	30
3.3. Κοινό πλαίσιο Ευρωπαϊκής κατάρτισης.....	31
3.4. Η εκπαίδευση στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών.....	33
3.5 Σκοπός της έρευνας.....	36

ΜΕΡΟΣ Β΄

4.ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	37
4.1 Συλλογή δεδομένων _ Δείγμα.....	37
4.2 Ερωτηματολόγιο_Δομή	37
4.3 Ερωτήσεις	38
4.4 Λογισμικό.....	38
5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	39
5.1 Ανάλυση δημογραφικών στοιχείων.....	39
5.2 Ανάλυση 3 ^{ης} ενότητας : αξιολόγηση εκπαιδευτικών εργαλείων-υποδομών - εισηγητών.....	42
5.3 Ανάλυση 4 ^{ης} ενότητας : Γενική αποτίμηση.....	58
5.4 Ανάλυση 5 ^{ης} ενότητας : Σκέψεις-προτάσεις-καινοτόμες μορφές εκπαίδευσης.....	60
5.5 Υπολογισμός μέσης τιμής και τυπικής απόκλισης.....	78
5.6 Έλεγχος αξιοπιστίας ερωτηματολογίου.....	81
5.7 Έλεγχος ερευνητικών υποθέσεων.....	83
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	90
6.1 Στόχοι και αποτελέσματα.....	90
6.2.Προτάσεις Βελτίωσης.....	94
6.3 Συμβολή της εργασίας για περαιτέρω έρευνα	96
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	98
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ.....	102

Περίληψη

Η εκπαίδευση των δικαστικών λειτουργών στην Ελλάδα, τόσο η εισαγωγική όσο και η επιμόρφωση τους αργότερα, αποτελεί στόχο και όραμα της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών (ΕΣΔι) με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Η σχολή εδώ και 28 χρόνια λειτουργίας προετοιμάζει τους δικαστές και εισαγγελείς που ασκούν το λειτούργημά τους όντας καταρτισμένοι βάση των Ευρωπαϊκών Βέλτιστων Πρακτικών καθώς αποτελεί μέλος της κοινότητας του Ευρωπαϊκού Δικτύου Κατάρτισης Δικαστών (EJTN). Είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τον χώρο της δικαιοσύνης, να επιβεβαιωθεί πως η εκπαιδευτική διαδικασία πραγματοποιείται αποτελεσματικά ή ενδεχομένως χρειάζονται αναθεωρήσεις, βελτιώσεις, αναπροσαρμογές. Οι απαντήσεις στην ποσοτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2022 απευθυνόμενη στην ΚΖ΄ και ΚΗ΄ εκπαιδευτική σειρά θα διαφωτίσουν. Το διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον που ζούμε και κινούμαστε χρήζει ανάγκης σύγχρονων νομοθετημάτων, δικαστικών κρίσεων και αποφάσεων απαλλαγμένων από μεροληψίες και διακρίσεις. Για την επίτευξη των στόχων απαιτούνται μέθοδοι διδασκαλίας προσαρμοσμένες στα νέα δεδομένα, προκειμένου να καλλιεργηθούν νέες δεξιότητες και διεπιστημονικές γνώσεις.

Λέξεις - Κλειδιά : Δικαστική εκπαίδευση, εκπαιδευτής ενηλίκων, επιμόρφωση, εκπαιδευτική διαδικασία, δικαστικός λειτουργός, EJTN

Abstract

Judicial training, both introductory and advanced, of Greek judges is the goal and vision of the National School of Judges (ESDI) based in Thessaloniki. For 28 years of its operation, ESDI has been preparing judges and prosecutors who exercise their function by being trained based on European best practices, as a member of the European Judge Training Network community (EJTN).

It is particularly important for the field of justice to confirm that the educational process is carried out effectively or possibly needs revisions, improvements, adjustments. The answers to the quantitative survey carried out in November 2022 applied to the 27th and 28th educational series will enlighten. The constantly changing environment in which we live and move requires modern legislation, judicial judgments and decisions free from unfairness and discrimination. In order to achieve the goals, teaching methods adapted to the new data are required, in order to cultivate new skills and interdisciplinary knowledge.

Keywords: justice, judicial training, EJTN,

Κατάλογος εικόνων

Εικόνα 1. Στάδια μάθησης.....	18
Εικόνα 2. Ο κύκλος της αναζήτησης	21
Εικόνα 3. Συνεργατική μάθηση	21
Εικόνα 4. Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη.....	35
Εικόνα 5. Ψηφιοποίηση του δικαστικού συστήματος για το έτος 2021/ κράτος μέλος.....	36
Εικόνα 6. Kolb's learning model	90
Εικόνα 7. Virtual classroom	95

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1. Συχνότητες δημογραφικών στοιχείων (φύλο, ηλικία, επίπεδο σπουδών, άσκηση δικηγορίας.....	39
Πίνακας Συχνοτήτων 2. Πιστεύετε ότι οι διδακτικές ενότητες καλύπτουν τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων;.....	42
Πίνακας Συχνοτήτων 3. Ο τρόπος διεξαγωγής των διδακτικών ενότητων ενθαρρύνει τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων κατά τη διάρκειά τους;.....	43
Πίνακας Συχνοτήτων 4. Η θεματολογία των εισηγήσεων θεωρείτε πως προσφέρει επιπλέον γνώση, η οποία είναι άμεσα εφαρμόσιμη;.....	44
Πίνακας Συχνοτήτων 5. Η θεματολογία των εισηγήσεων ανταποκρίνεται στο αναμενόμενο επίπεδο για την κατανόηση των διδακτικών ενότητων;.....	45
Πίνακας Συχνοτήτων 6. Το χρονικό περιθώριο των εισηγήσεων είναι αρκετό για την ανάλυση των θεμάτων των ημερίδων;.....	46
Πίνακας Συχνοτήτων 7. Η πλατφόρμα (zoom) που χρησιμοποιήθηκε σε περιπτώσεις διαδικτυακού μαθήματος λειτούργησε απρόσκοπτα;.....	47
Πίνακας Συχνοτήτων 8. Οι οδηγίες που σας δόθηκαν για τη σύνδεση στη διαδικτυακή πλατφόρμα e-Presence (τηλεδιασκέψεις) ήταν επαρκείς;.....	48

Πίνακας Συχνοτήτων 9. Πώς αξιολογείτε τη διαδικτυακή πλατφόρμα που χρησιμοποιήθηκε (e-Presence) σχετικά με την πρόσβασή σας στο μάθημα :.....	49
Πίνακας Συχνοτήτων 10. Τα διαδικτυακά μαθήματα είναι ο πλέον ακατάλληλος / καταλληλότερος τρόπος εκπαίδευσης:.....	50
Πίνακας Συχνοτήτων 11. Οι ημερίδες που διοργανώνονται με διάφορες θεματικές είναι ενδιαφέρουσες ως προς :	51
Πίνακας Συχνοτήτων 12. Οι εισηγητές είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι.....	52
Πίνακας Συχνοτήτων 13. Οι εισηγητές έχουν αποδεδειγμένες γνώσεις επί του αντικειμένου της εισήγησης	53
Πίνακας Συχνοτήτων 14. Οι εισηγητές αντιδρούν θετικά σε ερωτήσεις.....	54
Πίνακας Συχνοτήτων 15. Οι εισηγητές παρουσιάζουν τις αντίστοιχες θεματικές με διαδραστικό τρόπο.....	55
Πίνακας Συχνοτήτων 16. Οι εισηγητές επικοινωνούν άριστα με τους συμμετέχοντες.....	56
Πίνακας Συχνοτήτων 17. Η πρακτική άσκηση στα Δικαστήρια της Χώρας θα έπρεπε κατά την γνώμη σας να καταλαμβάνει μικρότερο διάστημα, ίσο ή μεγαλύτερο της προεισαγωγικής εκπαίδευσης;.....	57
Πίνακας Συχνοτήτων 18. Η εκπαίδευση στη σχολή είναι αποτελεσματική για την ικανή άσκηση των καθηκόντων σας;.....	58
Πίνακας Συχνοτήτων 19. Σε γενικές γραμμές είστε ικανοποιημένος-η (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις) :.....	59
Πίνακας Συχνοτήτων 20. Γνωρίζετε την υβριδική τάξη διδασκαλίας;.....	61
Πίνακας Συχνοτήτων 21 . Θα συμμετείχατε με την ίδια άνεση σε μια υβριδική τάξη διδασκαλίας;.....	61
Πίνακας Συχνοτήτων 22 . Πως αξιολογείτε την εμπειρία ενός διαδικτυακού μαθήματος;.....	62

Πίνακας Συχνοτήτων 23 . Προτιμώ να συμμετέχω μόνο σε μαθήματα με φυσική παρουσία.....	63
Πίνακας Συνάφειας 24 . Φύλλο σε συνάρτηση με την ηλικία.....	64
Πίνακας Συνάφειας 25 . Φύλλο σε συνάρτηση με το επίπεδο σπουδών.....	65
Πίνακας Συνάφειας 26 . Φύλλο σε συνάρτηση με τα έτη άσκησης δικηγορίας.....	65
Πίνακας Συνάφειας 27 . Οι διδακτικές ενότητες καλύπτουν τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων / σε συνάρτηση με το επίπεδο σπουδών	66
Πίνακας Συνάφειας 28 . Ο τρόπος διεξαγωγής των διδακτικών εννοιών ενθαρρύνει τη συμμετοχή των σπουδαστών / σε συνάρτηση με την ηλικία.....	67
Πίνακας Συνάφειας 29 . Η θεματολογία των εισηγήσεων θεωρείται πως προσφέρει επιπλέον γνώση η οποία είναι άμεσα εφαρμόσιμη; Σε συνάρτηση με τα έτη άσκησης δικηγορίας.....	67
Πίνακας Συνάφειας 30 . Η θεματολογία των εισηγήσεων ανταποκρίνεται στο αναμενόμενο επίπεδο για την κατανόηση των διδακτικών εννοιών; Σε συνάρτηση με την ηλικία.....	68
Πίνακας Συνάφειας 31 . Η πλατφόρμα (zoom) που χρησιμοποιήθηκε σε περιπτώσεις διαδικτυακού μαθήματος λειτούργησε απρόσκοπτα; Σε συνάρτηση με την ηλικία.....	69
Πίνακας Συνάφειας 32 . Τα διαδικτυακά μαθήματα σε συνάρτηση με την ηλικία είναι :....	70
Πίνακας Συνάφειας 33 . Οι εισηγητές είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι (απαντήσεις σε συνάρτηση με άντρες - γυναίκες) :.....	71
Πίνακας Συνάφειας 34 . Οι εισηγητές έχουν αποδεδειγμένες γνώσεις επί του αντικειμένου της εισήγησης (απαντήσεις σε συνάρτηση με άντρες - γυναίκες) :.....	72
Πίνακας Συνάφειας 35 . Οι εισηγητές αντιδρούν θετικά σε ερωτήσεις (απαντήσεις σε συνάρτηση με την ηλικία) :.....	72
Πίνακας Συνάφειας 36 . Οι εισηγητές παρουσιάζουν τις αντίστοιχες θεματικές με διαδραστικό τρόπο (απαντήσεις σε συνάρτηση με το φύλο) :.....	73
Πίνακας Συνάφειας 37 . Οι εισηγητές επικοινωνούν άριστα με τους συμμετέχοντες (απαντήσεις σε συνάρτηση με την ηλικία) :.....	74

Πίνακας Συνάφειας 38 . Η πρακτική άσκηση στα δικαστήρια της χώρας θα έπρεπε κατά τη γνώμη σας να καταλαμβάνει : (απαντήσεις σε συνάρτηση με το φύλο) :.....	74
Πίνακας Συνάφειας 39 . Η εκπαίδευση στην σχολή είναι αποτελεσματική για την ικανή άσκηση των καθηκόντων σας (απαντήσεις σε συνάρτηση με την άσκηση Δικηγορίας) :..	75
Πίνακας Συνάφειας 40 . Γνωρίζετε την υβριδική τάξη διδασκαλίας; (απαντήσεις σε συνάρτηση με την ηλικία) :.....	76
Πίνακας Συνάφειας 41 . Θα συμμετείχατε με την ίδια άνεση σε μια υβριδική τάξη διδασκαλίας; (απαντήσεις σε συνάρτηση με την ηλικία) :.....	76
Πίνακας Συνάφειας 42 . Πως αξιολογείτε την εμπειρία ενός διαδικτυακού μαθήματος; (απαντήσεις σε συνάρτηση με την ηλικία) :.....	77
Πίνακας Συνάφειας 43. Προτιμώ να συμμετέχω μόνο σε μαθήματα με φυσική παρουσία(απαντήσεις σε συνάρτηση με την ηλικία) :.....	78
Πίνακας 44. Δεδομένα περιγραφικής στατιστικής ερωτήσεων Νο5-Νο9.....	79
Πίνακας 45. Δεδομένα περιγραφικής στατιστικής ερωτήσεων Νο10-Νο13.....	80
Πίνακας 46. Δεδομένα περιγραφικής στατιστικής / ερώτησης 15.....	81
Πίνακας 47. Υπολογισμός δείκτη Cronbach's α στις ερωτήσεις Νο5- Νο13.....	82
Πίνακας 48. Cronbach's α /"if item dropped" ερωτήσεις Νο5- Νο13.....	82
Πίνακας 49. Υπολογισμός δείκτη Cronbach's α στις ερωτήσεις Νο15, Νο17, Νο23.....	83
Πίνακας 50. Cronbach's α /"if item dropped" ερωτήσεις Νο15, Νο17, Νο23.....	83
Πίνακας 51. Υπολογισμός one sample t-test για την 1η ερευνητική υπόθεση.....	84
Πίνακας 52. Test of normality-Υπολογισμός μέσης τιμής.....	85
Πίνακας 53. Υπολογισμός Paired samples t-test για την 2η ερευνητική υπόθεση.....	86
Πίνακας 54. Test of normality-Υπολογισμός μέσης τιμής.....	87
Πίνακας 55. Υπολογισμός t-test ανεξάρτητων μεταβλητών.....	88
Πίνακας 56. Υπολογισμός μέσης τιμής ανεξάρτητων μεταβλητών.....	89

Κατάλογος γραφημάτων

Γράφημα 5.1 Φύλο.....	40
Γράφημα 5.2 Ηλικία.....	41
Γράφημα 5.3 Επίπεδο σπουδών.....	41
Γράφημα 5.4 Έτη άσκησης δικηγορίας.....	41
Γράφημα 5.5 Κάλυψη της θεωρητικής κατάρτισης.....	42
Γράφημα 5.6 Συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία.....	43
Γράφημα 5.7 Άμεσα εφαρμόσιμη επιπλέον γνώση από τις εισηγήσεις.....	44
Γράφημα 5.8 Η θεματολογία των εισηγήσεων κατάλληλη για την κατανόηση των διδακτικών εννοιών.....	45
Γράφημα 5.9 Ικανοποιητικός χρόνος για την ανάλυση των εισηγήσεων	46
Γράφημα 5.10 Η πλατφόρμα zoom λειτούργησε απρόσκοπτα.....	47
Γράφημα 5.11 Οι οδηγίες για τη σύνδεση ήταν επαρκείς.....	48
Γράφημα 5.12 e-Presence.....	49
Γράφημα 5.13 Τα διαδικτυακά μαθήματα ως τρόπος εκπαίδευσης.....	50
Γράφημα 5.14 Το ενδιαφέρον των ημερίδων.....	51
Γράφημα 5.15.1 Οι εισηγητές είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι.....	52
Γράφημα 5.15.2 Οι εισηγητές είναι γνώστες του αντικειμένου παρουσίασης.....	53
Γράφημα 5.15.3 Οι εισηγητές αντιδρούν θετικά σε ερωτήσεις.....	54
Γράφημα 5.15.4 Οι εισηγητές παρουσιάζουν τις αντίστοιχες θεματικές με διαδραστικό τρόπο.....	55
Γράφημα 5.15.5 Οι εισηγητές επικοινωνούν άριστα με τους συμμετέχοντες.....	56
Γράφημα 5.16 Διάστημα πρακτικής άσκησης στα δικαστικά καταστήματα.....	57

Γράφημα 5.17 Αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης για την άσκηση καθηκόντων.....	58
Γράφημα 5.18 Ικανοποίηση στο πλαίσιο της σχολής / παράγοντα.....	60
Γράφημα 5.19 Γνωρίζετε την υβριδική τάξη διδασκαλίας.....	61
Γράφημα 5.20 Συμμετοχή σε υβριδική τάξη διδασκαλίας.....	62
Γράφημα 5.21 Αξιολόγηση διαδικτυακού μαθήματος.....	63
Γράφημα 5.22 Προτίμηση για μαθήματα με φυσική παρουσία.....	64
Γράφημα 5.23 Θηκόγραμμα μέσης τιμής ερωτήσεων Νο5-Νο9.....	79
Γράφημα 5.24 Ιστόγραμμα μέσης τιμής - Άντρες/Γυναίκες.....	79
Γράφημα 5.25 Θηκόγραμμα μέσης τιμής ερωτήσεων Νο 10- Νο13 για άντρες/γυναίκες....	80
Γράφημα 5.26 Ιστόγραμμα μέσης τιμής άντρες / γυναίκες ερωτήσεων Νο10-Νο13.....	80
Γράφημα 5.27 Θηκόγραμμα μέσης τιμής ερώτησης Νο 15.....	81
Γράφημα 5.28 Ιστόγραμμα μέσης τιμής ερώτησης Νο 15.....	81
Γράφημα 5.29 Γράφημα διαστήματος εμπιστοσύνης μέσης τιμής κάλυψης της θεωρητικής κατάρτισης.....	85
Γράφημα 5.30 Γράφημα ζεύγους ερωτημάτων μ1 και μ2.....	87
Γράφημα 5.31 Γράφημα μέσης τιμής της μεταβλητής / φύλο.....	89

Συντμήσεις

ΕΣΔι	Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών
EJTN	Ευρωπαϊκό δίκτυο κατάρτισης δικαστών
ΙΟJΤ	Διεθνής οργανισμός για τη δικαστική εκπαίδευση
ΕΔΚΔ	Ευρωπαϊκό δίκτυο κατάρτισης δικαστών

Ευχαριστίες

Σ' αυτό το μακρύ ταξίδι της γνώσης, υπήρξαν άνθρωποι που φώτισαν τον δρόμο μου!

Ξεκινώντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Αηδόνη Δ. για την οργανωμένη προσπάθεια του να με βάλει σε ρυθμούς και μέθοδο, έτσι ώστε να τελειώσουμε βάση χρονοδιαγράμματος αλλά κυρίως για την στήριξη και καθοδήγηση του με την οποία κατάφερα να προσπεράσω κάθε εμπόδιο.

Να ευχαριστήσω την Εθνική Σχολή Δικαστών και όλους όσους με στήριξαν προκειμένου να ολοκληρώσω την έρευνα της διπλωματικής μου.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στη συνοδοιπόρο μου Αλεξάνδρα που αρχικά εμπνεύστηκε το «ταξίδι» και στη συνέχεια το πραγματοποιήσαμε μαζί, μεταφορικά και κυριολεκτικά!

Μεγάλη ευγνωμοσύνη οφείλω στη Σοφία, που με παρώθησε...να φτάσω εκεί που δεν μπορώ!

Αμέτρητα ευχαριστώ στην οικογένειά μου που με στήριξε σε όλον αυτό τον αγώνα και κατάφερα να τον ολοκληρώσω!

Τελικά :

«Η επένδυση στη γνώση αποδίδει τον καλύτερο τόκο.» Βενιαμίν Φραγκλίνος

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Οι αναλφάβητοι του 21ου αιώνα δεν θα είναι αυτοί που δεν ξέρουν να διαβάσουν και να γράψουν, αλλά εκείνοι που δεν μπορούν να μάθουν, να ξεχάσουν όσα έμαθαν και να μάθουν εκ νέου.» Alvin Toffler

Ο θεσμός της δικαστικής εκπαίδευσης είναι σχετικά νέος. Μόλις το 1944 καταγράφεται στην Ισπανία η πρώτη προσπάθεια ίδρυσης σχολής δικαστών την οποία ακολούθησαν σταδιακά και άλλα κράτη, φτάνοντας σήμερα στο Ευρωπαϊκό δίκτυο κατάρτισης δικαστών (EJTN) και το πρωτοπόρο Κέντρο Εκπαίδευσης των Ομοσπονδιακών Δικαστών (Federal Judicial Center) στις ΗΠΑ.

Η δικαστική εκπαίδευση κινείται σε 2 βασικούς άξονες : την εισαγωγική εκπαίδευση, η οποία αφορά την προετοιμασία των σπουδαστών με θεωρητικό και πρακτικό μέρος και την ενδοϋπηρεσιακή εκπαίδευση που αφορά τους εν ενεργεία δικαστές και δίνει το στίγμα της διαβίου εκπαίδευσης.

Πέρα από τη νομική παιδεία που ήδη έχουν οι σπουδαστές της σχολής, εφόσον πέτυχαν μέσω του εισαγωγικού διαγωνισμού να φοιτήσουν ως μελλοντικοί δικαστές και εισαγγελείς, χρειάζονται πολλά περισσότερα εφόδια και δεξιότητες για να ανταπεξέλθουν στο πολύπλευρο λειτουργήμα που έχουν διαλέξει. Κυριότερη δεξιότητα που πρέπει να εξελίσσεται διαρκώς είναι η ψηφιακή, δεδομένων των τόσο γρήγορων εξελίξεων που πραγματοποιούνται στον τομέα της επιστήμης αλλά και από την άλλη πλευρά στο πεδίο του εγκλήματος. Πρακτικά, έχει μεγάλο ενδιαφέρον για τους σπουδαστές η ενασχόληση τους με επεξεργασία δικογραφιών, συμμετοχή σε συνεδριάσεις, εγγραφή αποφάσεων, συμμετοχή σε συνθέσεις δικαστηρίων και άλλες χρήσιμες εργασίες στο πλαίσιο της κατάρτισης τους. Ωστόσο δεν πρέπει να παραλείπεται σε καμία περίπτωση ο ηθικοδιδακτικός χαρακτήρας που οφείλει να έχει η δικαστική εκπαίδευση, καθώς είναι εξίσου σημαντικό η σχολή να καλλιεργήσει ανθρώπους με ηθικές αξίες, αρετές και ιδεώδη, ανθρώπους που θα ενεργούν με πίστη στο σύνταγμα και τους νόμους, αμερόληπτα και αδιάκριτα.

Με την παρούσα έρευνα επιχειρείται να διερευνηθεί αν καλύπτονται οι στόχοι που ο νόμος πλαίσιο (ν.4871/2021) ορίζει και αν το αποτέλεσμα είναι το επιδιωκόμενο, δεδομένου ότι η στοχοθεσία έχει διευρυνθεί αφενός λόγω της χρηματοδότησης από το Ταμείο ανάκαμψης κι ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0 από το 2023 αλλά και από το ΕΣΠΑ τα προηγούμενα χρόνια και αφετέρου ως απόρροια της συμμετοχής της σχολής ως κράτος μέλος του Ευρωπαϊκού δικτύου κατάρτισης EJTN.

Οι παράμετροι των ορθών - βέλτιστων πρακτικών που το ΕΔΚΔ θέτει είναι εκτός των άλλων η ανταλλαγή απόψεων, ιδεών, τεχνογνωσιών μεταξύ των μελών του, έτσι ώστε να δημιουργείται το έδαφος της ανάδειξης των κατάλληλων - ενδεδειγμένων τρόπων χειρισμού θεμάτων δικαστικής κατάρτισης, δεοντολογίας, διαχείρισης κι αντιμετώπισης.

Ο χρόνος φοίτησης στη σχολή είναι μόλις 16 μήνες για κάθε εκπαιδευτική σειρά και δεν μπορεί να θεωρηθεί ικανός για την επίτευξη των στόχων σε όλα τα επίπεδα και για όλους τους σπουδαστές. Εξάλλου οι ηλικιακές ομάδες των συμμετεχόντων είναι τέτοιες που δικαιολογούν τεράστιες αλλαγές στη ζωή τους, με αποτέλεσμα να μην προλαβαίνουν να μνηθούν στο λειτούργημα στο βαθμό που θα έπρεπε.

Για την εκπόνηση της εν λόγω εργασίας χρησιμοποιήθηκε η πρωτογενής ποσοτική έρευνα με την ηλεκτρονική αποστολή ανώνυμων ερωτηματολογίων στο σύνολο των σπουδαστών των δύο εκπαιδευτικών σειρών ΚΖ και ΚΗ στην ΕΣΔι. Η συγκέντρωση των απαντήσεων ήταν ιδιαίτερα χρονοβόρα καθώς συνέπεσε με τις εξετάσεις των σπουδαστών που ολοκλήρωναν το πρώτο στάδιο κατάρτισης. Τα αποτελέσματα ήταν σε κάποιο βαθμό τα αναμενόμενα αλλά έκρυβαν κι εκπλήξεις.

Η εργασία εκτείνεται σε 6 κεφάλαια συμπεριλαμβανομένης και της εισαγωγής (1ο).

Το 2^ο κεφάλαιο αναφέρεται στην εκπαιδευτική διαδικασία γενικά, ορίζοντας τι είναι η μάθηση, αναφέροντας τις δύο σημαντικότερες θεωρητικές προσεγγίσεις τον συμπεριφορισμό και τον εποικοδομητισμό, τις προσεγγίσεις του τελευταίου, συνεχίζοντας με την εκπαίδευση ενηλίκων, στην Ευρώπη και την Ελλάδα, τα χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης ενηλίκων, τα προβλήματα και τις προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης για να καταλήξει στο ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων και τις εκπαιδευτικές τεχνικές.

Στο 3^ο κεφάλαιο αναπτύσσεται η εκπαίδευση των δικαστικών λειτουργών, οι ανάγκες αυτής, ο ρόλος του εκπαιδευτή δικαστών, το κοινό πλαίσιο Ευρωπαϊκής κατάρτισης, η εκπαίδευση στην ΕΣΔι και ο σκοπός της έρευνας.

Στο 4^ο κεφάλαιο αναλύεται η μεθοδολογία της έρευνας που αφορά τη συλλογή δεδομένων και το δείγμα, τη δομή του ερωτηματολογίου, τις ερωτήσεις και τέλος το λογισμικό που χρησιμοποιήθηκε.

Στο 5^ο κεφάλαιο γίνεται η στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων ξεκινώντας από τα δημογραφικά στοιχεία, περνώντας στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών εργαλείων - υποδομών - εισηγητών, έτσι ώστε να προχωρήσει με την γενικότερη αποτίμηση της εκπαίδευσης στην σχολή και να κλείσει το ερωτηματολόγιο με σκέψεις- προτάσεις και καινοτόμες μορφές εκπαίδευσης. Συνεχίζοντας την περιγραφική στατιστική γίνεται

υπολογισμός της μέσης τιμής και της τυπικής απόκλισης, έλεγχος της αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου και ολοκληρώνεται το κεφάλαιο με τον έλεγχο των ερευνητικών υποθέσεων.

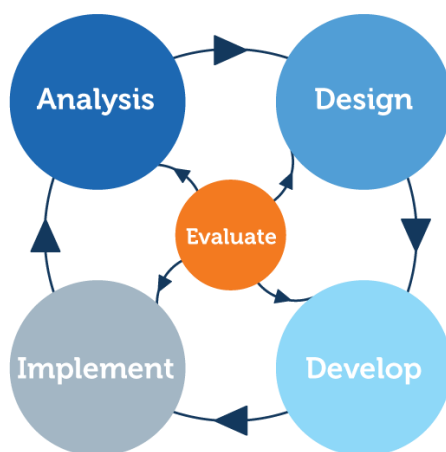
Το 6^ο και τελευταίο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας αναφέρεται στην ανασκόπηση των στόχων και των αποτελεσμάτων αυτών, σε προτάσεις βελτίωσης και την συμβολή της εργασίας για περαιτέρω έρευνα.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

2.1 Μάθηση - Ορισμός

Η πολυσύνθετη νευροψυχολογική διαδικασία η οποία επιτελείται στον άνθρωπο με αποτέλεσμα την σταθερή αλλαγή στην συμπεριφορά του αποτελεί την διαδικασία της μάθησης. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο P. Senge, καθηγητής στο πανεπιστήμιο MIT στο βιβλίο του « The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization», (1990) *η μάθηση* συνδέεται με την λέξη *μετάνοια*. Μετάνοια με την έννοια της αναθεώρησης των όσων γνώριζα κι επομένως συνειδητά πια πράττω, κατανοώντας την αιτία, τον τρόπο και τον σκοπό. Η σωστή προσέγγιση της γνώσης και της εκπαίδευσης επιτυγχάνεται δίνοντας έμφαση και αναπτύσσοντας μια κουλτούρα μάθησης και αλλαγής.

Στη βιβλιογραφία ο “μαθησιακός κύκλος” απαντάται με ποικίλες μορφές, αλλά πάντα καταλήγει στα 4 στάδια σύμφωνα με τους Argyris και Schön:

Εικόνα 11. Στάδια μάθησης

Πηγή: xerte.cardiff.ac.uk

«1^ο στάδιο - ανάλυση, 2^ο στάδιο - σχεδιασμός, 3^ο στάδιο - ανάπτυξη, 4^ο στάδιο - Εφαρμογή»
Ανάμεσα στα στάδια, περνώντας από το καθένα στο επόμενο γίνεται πάντα εκτίμηση της προηγούμενης φάσης και αυτής που αναμένεται. Η εφαρμογή δίνει μια νέα ανακάλυψη για το άτομο έτσι ώστε να αναθεωρήσει ιδέες-γνώσεις και να προχωρήσει σε νέες (Μάντζαρης, 2004). Μελετώντας τις θεωρητικές προσεγγίσεις που υπάρχουν για την μάθηση, οι οποίες αναφέρονται τόσο στους μαθητευόμενους όσο και στους εκπαιδευτές, ξεχωρίζουν οι δύο αντικρουόμενες αλλά και πιο συγκροτημένες : ο **συμπεριφορισμός** και ο **εποικοδομητισμός** (Allesi & Trollip, κεφ. 2, 2008).

2.2 Συμπεριφορισμός

Σύμφωνα με τον Ρανλον κάθε ερέθισμα παραπέμπει σε μία απόκριση. Συνεπώς δίνοντας τα κατάλληλα ερεθίσματα και τους τρόπους αντίδρασης μαθαίνουμε στον εκπαιδευόμενο μία συγκεκριμένη αντίδραση-συμπεριφορά σε αντίστοιχες συνθήκες. Κατανοώντας την αντικειμενική πραγματικότητα, ο εκπαιδευόμενος ετοιμάζεται έτσι ώστε να μπορέσει σύμφωνα με τους μπιχεβιοριστές να ανταποκριθεί κατάλληλα. Η διαδικασία της μάθησης συντελείται όταν εμφανίζεται νέα συμπεριφορά επί του αντικειμένου της εκπαίδευσης (Κορομπίλη & Τόγια , 2016).

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του **συμπεριφορισμού** αποτελεί η ύπαρξη στόχων που μετρούν την απόδοση και καταγράφουν τις δεξιότητες που έχουν αποκτηθεί με την ολοκλήρωση μίας σειράς μαθημάτων. Ως συστατικό της επιτυχίας των στόχων οι συμπεριφοριστές θέτουν την ανταμοιβή με την μορφή της τιμωρίας σε περίπτωση αρνητικών επιδόσεων και επαίνου σε περίπτωση επίτευξης αυτών. Με αυτόν τον τρόπο εξαρτάται μια συμπεριφορά από την συνέπεια της, ενισχύοντας τις επιθυμητές συμπεριφορές και αποθαρρύνοντας τις λανθασμένες.

Σύμφωνα με τον Gergen, το μυαλό των εκπαιδευομένων παρομοιάζεται με ένα άδειο δοχείο (tabula rasa) που ο εκπαιδευτής καλείται να καλύψει ή με έναν καθρέπτη ο οποίος κατοπτρίζει την γνώση που έχει διδαχθεί.

Η μέθοδος διδασκαλίας που βασίζεται σ' αυτήν την θεωρία είναι μια διαδικασία πρόσθεσης γνώσεων, συσσώρευσης πληροφοριών και δεξιοτήτων, με αποτελέσματα κατευθυνόμενα κι ελεγχόμενα. Αποτελεσματική θεωρείται όταν οι μαθητευόμενοι είναι σε θέση να επαναλαμβάνουν συγκεκριμένες διαδικασίες εκπαιδευόμενοι σε έννοιες μεμονωμένες βάση ενός προσχεδιασμένου προγράμματος, δεχόμενοι παθητικά τα όσα τους μεταφέρονται.

Ο Kruse (1998) θεωρεί πως ο ανθρώπινος νους είναι έτσι δομημένος, ώστε οι πληροφορίες που του μεταφέρονται μεμονωμένες και αποσπασματικές να μην προάγουν τις πολλαπλές δυνατότητες του, καθώς καταστρέφουν την συνολική εικόνα, σπάζοντας την σε επί μέρους τμήματα, περιορίζοντας τελικά την ικανότητα να κατανοήσει αυτό που του παρουσιάζεται (Κορομπίλη & Τόγια,2016).

2.3 Επικοινωνιαλισμός

Στον αντίποδα του συμπεριφορισμού βρίσκεται ο **επικοινωνιαλισμός** ή διαφορετικά διερευνητική μάθηση. Η γνώση οικοδομείται μέσα από μια διαδικασία ερμηνείας της πραγματικότητας υπό του πρίσματος των προσωπικών εμπειριών, επικοινωνώντας και αλληλοεπιδρώντας με τους άλλους μαθητευόμενους (Κορομπίλη & Τόγια,2016).

Η θεωρία του εποικοδομητισμού και συγκεκριμένα η σχολή του Piaget, στηρίζεται στην ενεργή επεξεργασία της πληροφορίας από το άτομο με ανάλυση κι εξέταση της. Το αποτέλεσμα αυτής της επεξεργασίας είναι οι νέες έννοιες που ο εκπαιδευόμενος δημιουργεί βασιζόμενος στην εμπειρία του από το περιβάλλον του. Η γνώση παράγεται συνθέτοντας στο νου τις εμπειρίες που έχουν ήδη αποκτηθεί με τις καταστάσεις που δημιουργούν οι νέες εμπειρίες. Βασίζεται δηλαδή στην βιωματική εμπειρία που έχει ο άνθρωπος για τον κόσμο με συνέπεια τα πολλαπλά νοήματα που δομούν την εικόνα της πραγματικότητας.

Η κονστρουκτιβιστική θεωρία της μάθησης κατά τους Lorbach και Tobin (2002) στηρίζεται στις αισθήσεις. Το άτομο επικοινωνεί με το περιβάλλον μέσω της όρασης, της ακοής, της αφής, της όσφρησης και της γεύσης. Επομένως η γνώση δεν μεταφέρεται ανέπαφα αλλά ο εκπαιδευτής πρέπει να την προσαρμόσει στις εμπειρίες των μαθητευόμενων.

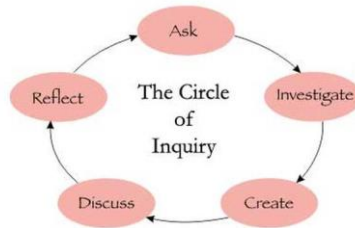
Ο ρόλος τόσο του μαθητευόμενου όσο και του εκπαιδευτή, η γνώση και ο τρόπος κατανόησης της στον εποικοδομητισμό δεν αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως στον συμπεριφορισμό. Η εκπαιδευτική διαδικασία στοχεύει στο να ενθαρρύνει τον εκπαιδευόμενο στην δημιουργία γνώσης, στην απόκτηση νέας πληροφορίας με αυτόνομο τρόπο, αναπτύσσοντας πρωτοβουλίες. Δίνεται έμφαση στον μαθητή και όχι στον διδάσκοντα. Ενισχύεται η ανεξάρτητη εργασία αλλά και η συνεργασία μεταξύ των μαθητών.

Η μέθοδος της διάλεξης δεν χρησιμοποιείται ως βασική μέθοδος διδασκαλίας σε μία τάξη και το περιβάλλον μετατρέπεται σε μαθητοκεντρικό. Ο σπουδαστής μετατρέπεται σε ερευνητή με αποστολή την επίλυση προβλημάτων που εμπίπτουν στο επίπεδο των γνώσεων τους και στα ατομικά και πνευματικά ενδιαφέροντα τους (Κορομπίλη & Τόγια, 2016).

2.4 Προσεγγίσεις εποικοδομητισμού

Αναφορικά με τις κονστρουκτιβιστικές προσεγγίσεις ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι εξής :

- **Η διερευνητική διαδικασία μάθησης** (inquiry-based learning) η οποία αναζητά την γνώση μέσα από ερωτήματα. Βασικός άξονας της διερευνητικής διαδικασίας είναι η αναζήτηση, χωρίς αυτό να σημαίνει πως ψάχνουμε απλά την σωστή απάντηση ενός ερωτήματος αλλά τον εντοπισμό των λύσεων διαφόρων προβλημάτων. Έτσι οικοδομείται η γνώση γενικής εφαρμογής, αναπτύσσοντας την κριτική σκέψη και την αυτόνομη μάθηση (Κορομπίλη & Τόγια, 2016).

Εικόνα 11. Ο κύκλος της αναζήτησης
 Πηγή: Ψηφιακές τεχνολογίες στην εκπαίδευση

- Η **συνεργατική μάθηση** (collaborative learning) αναφέρεται στην προσπάθεια δύο ή περισσότερων ανθρώπων να φτάσουν στην γνώση. Το μοντέλο αυτό στηρίζεται στην αλληλεπίδραση και την ανταλλαγή εμπειριών δεδομένου ότι ο εποικοδομητισμός ακουμπά στην επικοινωνία και συνεργασία των μαθητευομένων. Μέσω της ατομικής μάθησης προάγεται και η μάθηση των μελών όλης της ομάδας. Ο εκπαιδευτής έχει ουσιαστικά τον ρόλο του συντονιστή της ομάδας (Κορομπίλη & Τόγια, 2016).

Εικόνα 2. Συνεργατική μάθηση
 Πηγή : Κορομπίλη & Τόγια, 2016

- Σύμφωνα με τη **θεωρία της δραστηριότητας** οι μαθητευόμενοι καλούνται να επιλύσουν προβλήματα ή να διερευνήσουν θέματα βασιζόμενοι σε προηγούμενες εμπειρίες οι οποίες συνδέονται με τα θέματα - προβλήματα χρησιμοποιώντας πληροφοριακές πηγές. Η εποικοδόμηση της γνώσης στηρίζεται στην αλληλεπίδραση κάνοντας χρήση σύγχρονων εργαλείων επικοινωνίας π.χ. τηλεδιασκέψεις και είναι συλλογική (Κορομπίλη & Τόγια, 2016).

2.5 Εκπαίδευση ενηλίκων

Ο ΟΟΣΑ (1977) ορίζει πως η εκπαιδευτική διαδικασία που αφορά την ικανοποίηση ανάγκης για επιμόρφωση ενός ατόμου το οποίο έχει ολοκληρώσει το στάδιο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης χαρακτηρίζεται ως εκπαίδευση ενηλίκων. Ο χαρακτήρας της εκπαίδευσης ενηλίκων δεν περιορίζεται σε σπουδές που έχουν σχέση με το επάγγελμα ή τον τύπο, την μέθοδο, την εκπαιδευτική μονάδα (Καραλής, 2003).

Ο ορισμός της UNESCO (2010) αφορά την οργανωμένη εκπαιδευτική διαδικασία με την οποία οι ενήλικες εξελίσσουν τις γνώσεις και τις ικανότητες τους, ενισχύουν την επαγγελματική τους κατάρτιση αλλάζοντας συμπεριφορά, με στόχο την προσωπική ευημερία και την επαγγελματική και οικονομική τους ολοκλήρωση (Καραλής, 2003).

Και οι δύο ορισμοί αλληλοκαλύπτονται με την διαφορά ότι η UNESCO θέτει ως όριο την ενηλικίωση. Τελικά, η εκπαίδευση ενηλίκων δεν ταυτίζεται με την δια βίου εκπαίδευση καθώς βασική προϋπόθεση είναι να έχει ολοκληρώσει τα 18 έτη ο εκπαιδευόμενος (Κόκκος και συν. 2021) .

2.6 Εκπαίδευση ενηλίκων στην Ευρώπη

Στα μέσα του 20^{ου} αιώνα εμφανίζεται η εκπαιδευτική διαδικασία σε ενήλικες. Αρχικά, σκοπό είχε να αποκαταστήσει την ελλιπή μόρφωση των ασθενέστερων κοινωνικών τάξεων. Αργότερα ο σκοπός είναι η εκπαίδευση για άλλα ζητήματα, πέρα των βασικών γνώσεων και η εξειδίκευση για λόγους επαγγελματικής αποκατάστασης. Βασικός μοχλός ανάπτυξης της εκπαίδευσης ενηλίκων στάθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση με τη χρηματοδότηση της οποίας από τις αρχές του 1980 ξεκίνησαν ποικίλες δράσεις στα κράτη-μέλη (Μπούγια, 2018).

2.7 Εκπαίδευση ενηλίκων στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα η εκπαίδευση ενηλίκων εμφανίζεται στο τέλος του 19^{ου} αιώνα μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης που παρέχουν τα επιμελητήρια. Το εργατικό κίνημα εκπαιδεύει εργάτες στις αρχές του 20^{ου} αιώνα σε περιοχές με μεγάλη οικονομική ανάπτυξη (Κόκκος και συν., 2021). Το κράτος με τον ν.4397/1929 παρεμβαίνει ιδρύοντας νυκτερινά σχολεία που φοιτούν αποκλειστικά ενήλικες και νυκτερινές σχολές για τους στρατιώτες και τους ενήλικες που παρέμειναν αναλφάβητοι. Μόλις το 1935 με νομοθετικό διάταγμα παραχωρείται το δικαίωμα για τη δημιουργία εργαστηρίων ελευθέρων σπουδών σε ιδιώτες, μερικά από τα οποία υπάρχουν έως και σήμερα (Κόκκος και συν., 2021).

Τα επόμενα χρόνια κι ενώ η Αμερική βρίσκεται σε τροχιά μεγάλης ανάπτυξης όσον αφορά την εκπαίδευση, η Ευρώπη ακολουθεί με μικρότερα βήματα ενώ η Ελλάδα ταλαιπωρημένη από τα

οικονομικά και πολιτικά ζητήματα παρουσιάζει μεγάλη στασιμότητα. Γύρω στο 1950 ιδρύεται το Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας (ΕΛΚΕΠΑ) και τα Κέντρα Γεωργικής Εκπαίδευσης για την επιμόρφωση τόσο των αγροτών αλλά και γενικότερα των εργαζομένων. Με την συμμετοχή της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, από το 1981 κι έπειτα αναβαθμίζεται ο τομέας της εκπαίδευσης ενηλίκων, καθώς αποτελεί πια ξεχωριστό επιστημονικό πεδίο στον ακαδημαϊκό χώρο. Τέλος, η ίδρυση του ΕΚΕΠΙΣ που πιστοποιεί τους φορείς αναβαθμίζει την ποιότητα των υπηρεσιών εκπαίδευσης που παρέχονται σε ενήλικες σύμφωνα και με τις απαιτήσεις των Ευρωπαίων εταίρων μας (Μπούγια, 2018).

Σημαντικοί σταθμοί στο χρόνο :

- Το 1992 ιδρύεται το ΕΑΠ παρέχοντας μεταπτυχιακές σπουδές σε ενήλικες.
- Το 2004 ιδρύεται η Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Το 2006 ξεκινά το πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών.

2.8 Τα χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης ενηλίκων

Σύμφωνα με τον Rogers (1999) οι συμμετέχοντες σε ομάδα εκπαίδευσης ενηλίκων παρουσιάζουν τα εξής κοινά χαρακτηριστικά :

- Είναι άνω των 18 ετών
- Κατέχουν ήδη γνώσεις και εμπειρίες, συνεπώς έχουν ήδη διαμορφώσει αντιλήψεις και στάσεις ζωής σε διάφορα θέματα
- Συμμετέχουν συνειδητά σε ομάδες με συγκεκριμένες προσδοκίες για το εκπαιδευτικό αποτέλεσμα
- Λόγω ηλικίας έχουν επιπλέον υποχρεώσεις (εργασία, οικογένεια κλπ.)
- Δεν έχουν ολοκληρώσει την πορεία ανάπτυξης τους σε συγκεκριμένο τομέα
- Έχουν υιοθετήσει δικό τους τρόπο μάθησης που δύσκολα αλλάζει πια

Η εκπαιδευτική διαδικασία που απευθύνεται σε ενήλικες έρχεται αντιμέτωπη με πολλά ζητήματα καθώς τα άτομα έχουν ήδη αυτοπροσδιοριστεί στην ηλικία που βρίσκονται, έχουν δηλαδή άποψη για όλες τις διαδικασίες και απαιτούν να αντιμετωπίζονται διαφορετικά από τα ανήλικα παιδιά. Εξάλλου η ενηλικίωση δεν σταματά την διαδικασία της πνευματικής ή της συναισθηματικής ανάπτυξης. Τουναντίον οι ενήλικες βιώνουν πολύ μεγάλες αλλαγές σε αυτή την φάση της ζωής τους που οι εκπαιδευτές δεν μπορούν να γνωρίζουν, αν και θα έπρεπε να λάβουν σοβαρά υπόψη τους.

Ο εκπαιδευόμενος ενήλικας είναι ήδη γνώστης πληροφοριών - ιδεών, γεγονός που ενδεχόμενα θα βοηθήσει την εξέλιξη της ομάδας στην οποία ανήκει αν κι εφόσον οι γνώσεις σχετίζονται με το αντικείμενο. Αντίθετα, αυτές οι γνώσεις είναι που πολλές φορές δεν αφήνουν τα άτομα να υιοθετήσουν νέες, καθώς χρειάζεται να μετασχηματίσει κανείς αυτά που γνωρίζει με τις

εξελιγμένες πληροφορίες και η διαδικασία αυτή είναι ιδιαίτερα απαιτητική (Λευθεριώτου, 2005).

Η συμμετοχή σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων καλύπτει συνήθως κάποιες συγκεκριμένες ανάγκες του ατόμου στην εκάστοτε φάση που βρίσκεται. Ωστόσο αντικειμενικά υπάρχουν πολλές δυσκολίες γιατί οι ενήλικες ταυτόχρονα έχουν αρκετές υποχρεώσεις που απορρέουν από την εργασία, την οικογένεια κ.α. (Λευθεριώτου, 2005)

2.9 Τα προβλήματα στην εκπαίδευση ενηλίκων

Η εκπαιδευτική διαδικασία δεν είναι καθόλου εύκολη παρόλο που δεν απευθύνεται σε παιδιά. Τα προβλήματα που παρουσιάζονται είναι εσωτερικά κι εξωτερικά.

Τα εσωτερικά έχουν ως αιτία τις γνώσεις και τις εμπειρίες που τα άτομα φέρουν λόγω ηλικίας ενώ τα εξωτερικά σχετίζονται με την δυσκολία πρόσβασης στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Σύμφωνα με την Patricia Cross (1981, όπ. αναφ. στο Rogers, 1999) τρεις μεγάλες κατηγορίες προβλημάτων εντοπίζονται στην εκπαίδευση ενηλίκων (Λευθεριώτου, 2005):

- Τα προβλήματα που έχουν να κάνουν με την κατάσταση που βιώνει το άτομο (οικογένεια, εργασία, ανεργία κ.α.) και αναφέρονται ως **καταστασιακά (situational)**.
- Τα προβλήματα που παρουσιάζουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα (περιορισμένος αριθμός θέσεων, έλλειψη οργάνωσης κλπ.) και είναι τα **θεσμικά-οργανωτικά (institutional- organizational)**.
- Τέλος, τα προσκόμματα που οι εκπαιδευόμενοι βάζουν στην διαδικασία λόγω στάσεων ή συναισθημάτων και είναι τα **προδιαθετικά - ψυχολογικά (predatory-psychological)**.

Όπως αποδεικνύεται τελικά, η εκπαίδευση ενηλίκων δεν είναι ανεμπόδιστη κι εύκολη διαδικασία. Αναλογιζόμενοι τα όσα αναφέρθηκαν στα χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης ενηλίκων μπορεί κανείς να κατανοήσει πως όσο αποτελεσματικά μπορεί να λειτουργήσει λόγω ωριμότητας κι εμπειριών των συμμετεχόντων, άλλο τόσο ενδέχεται οι εμπειρίες αυτές να αποτελέσουν εμπόδιο απροσπέλαστο.

2.10 Προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης ενηλίκων

Δεδομένου ότι οι ενήλικες αποτελούν τον πυρήνα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αυτή οφείλει να καλύπτει τις ανάγκες των συμμετεχόντων, αξιοποιώντας τις προηγούμενες γνώσεις κι εμπειρίες τους και λαμβάνοντας υπόψη τους τρόπους μάθησης με τους οποίους οι ενήλικες είναι εξοικειωμένοι (Λευθεριώτου, 2005).

Επιπρόσθετα, σωστό είναι να επισημαίνονται οι δυσκολίες μάθησης που μπορεί να υπάρχουν και να βρίσκονται τρόποι να προσπεραστούν. Οι εκπαιδευτικοί στόχοι οφείλουν να

επικοινωνούνται εκατέρωθεν, για να μπορεί να γίνει αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος στο τέλος.

Βασική επιδίωξη θα πρέπει να είναι η ενεργή συμμετοχή όλων στην διαδικασία με την χρήση κατάλληλων εκπαιδευτικών τεχνικών, η καλλιέργεια κριτικής σκέψης καθ' όλη την διάρκεια του προγράμματος, η οποία επιτυγχάνεται εντός ενός μαθησιακού κλίματος ουσιαστικής επικοινωνίας, αποτελεσματικής συνεργασίας και αμοιβαίου σεβασμού μεταξύ των συμμετεχόντων.

Η ειλικρίνεια, ο σεβασμός, η αποδοχή θα πρέπει να καλλιεργούνται οπωσδήποτε μεταξύ του εκπαιδευτή και των συμμετεχόντων έτσι ώστε να λειτουργεί εποικοδομητικά η ομάδα.

Ο εκπαιδευτής έχει πάντα τον ρόλο του συντονιστή και του μέντορα της ομάδας. Ο βασικός πυλώνας της εκπαίδευσης είναι η ομάδα, η οποία στην περίπτωση των ενηλίκων είναι συνήθως ετερόκλητη με διαφορετικές έως και αντίθετες γνώσεις, εμπειρίες και στάσεις που ο κάθε ένας έχει. Αυτή η ενδεχόμενη ανομοιομορφία του μείγματος της ομάδας δημιουργεί το αντίστοιχο κλίμα που θα δημιουργηθεί εντός της και θα καθορίζει και το αποτέλεσμα ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

2.11 Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων

Δεδομένης της διαφορετικότητας της κάθε ομάδας, ο εκπαιδευτής ενηλίκων είναι ο συντονιστής αυτής, ρόλος που απαιτεί σύνθετους χειρισμούς καθώς κάθε ομάδα είναι διαφορετική από την άλλη. Επομένως βάση των διαφορετικών αναγκών και προσδοκιών του καθενός θα πρέπει να προσαρμόζει την εκπαιδευτική διαδικασία και να στοχεύει στο καλύτερο αποτέλεσμα χωρίς απολυταρχικό τρόπο εκπαίδευσης, ενθαρρύνοντας την ενεργό συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων.

Αντιλαμβάνεται λοιπόν κανείς εύκολα, πως το μοντέλο της δασκαλοκεντρικής εκπαίδευσης απλά δεν μπορεί να εφαρμοστεί πια. Ο παντογνώστης εκπαιδευτής αντικαθίσταται από τον μέντορα που θα χτίσει σχέσεις και θα εμπλέξει ενεργά όλους στην μάθηση. Θα είναι αυτός που θα παρακινήσει με τα έργα του, θα εμπυχώσει με τα λόγια του, θα εμπνεύσει με την συμπεριφορά του και θα είναι παρών σε όλα τα στάδια μεταμόρφωσης του κοινού του.

Ο ρόλος είναι ιδιαίτερα απαιτητικός σε δεξιότητες κατανόησης, επικοινωνίας, οργάνωσης, ευελιξίας, εφαρμογής διαφορετικών εκπαιδευτικών τεχνικών με αυτογνωσία και ικανότητα αυτοαξιολόγησης (Λευθεριώτου, 2005).

2.12 Εκπαιδευτικές τεχνικές

Οι βασικές εκπαιδευτικές τεχνικές που δύναται να χρησιμοποιήσει ένας εκπαιδευτής ενηλίκων είναι οι εξής (Λευθεριώτου, 2005) :

✓ Η εισήγηση

Εντός 20λέπτου αναλυτική παρουσίαση ενός θέματος με εισαγωγή, πρόλογο, κυρίως μέρος και επίλογο.

Είναι ο πιο σύντομος τρόπος για να παρουσιάσεις ένα θέμα και να παρέχεις γνώσεις και πληροφορίες, με σχετικά εύκολη διαχείριση από τον εισηγητή και άνετη παρακολούθηση για τους εκπαιδευόμενους. Ωστόσο οι ενήλικες συμμετέχουν παθητικά και ο εκπαιδευτής δεν έχει εικόνα για το αν επιτεύχθηκαν οι στόχοι της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

✓ Μέθοδος ερωτήσεων-απαντήσεων

Οι ερωτήσεις γίνονται εκατέρωθεν και απευθύνονται σε όλους έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή όλων. Στα πλεονεκτήματα της μεθόδου ανήκει το συμμετοχικό κλίμα, η άριστη επικοινωνία της ομάδας, η ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και η ολοκληρωμένη εικόνα που αποκομίζει ο εισηγητής για τους συμμετέχοντες μέσω της αλληλεπίδρασης. Παρ' όλα αυτά ενδέχεται να ξεφύγει από τον διαθέσιμο χρόνο ή και το θέμα που αρχικά αφορούσε η συζήτηση. Δεν εξασφαλίζεται η συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων στη διαδικασία.

✓ Συζήτηση

Σε ολομέλεια ή σε υπο-ομάδες η μέθοδος της συζήτησης ακολουθεί τη διαδικασία της μεθόδου των ερωτήσεων-απαντήσεων, ανταλλάσσοντας απόψεις, με την διαφορά ότι ο εισηγητής οφείλει να έχει προετοιμαστεί ενδελεχώς πάνω στο θέμα.

✓ Καταιγισμός ιδεών (brainstorming)

Παρουσιάζεται το θέμα και ο καθένας συμβάλλει με ότι ιδέα προβάλλει στο μυαλό του με αποτέλεσμα να υπάρχει πληθώρα σκέψεων που κατατίθενται αβίαστα κι ελεύθερα. Ο εκπαιδευτής καταγράφει χωρίς να απαντά. Στο τέλος συντίθενται όσα ειπώθηκαν.

Η μέθοδος αυτή εξασφαλίζει μεγάλη συμμετοχή, αξιοποιεί την ελευθερία της έκφρασης, της συνεργασίας, του άνετου μοιράσματος των προσωπικών εμπειριών. Το μειονέκτημα της είναι ότι και πάλι δεν εξασφαλίζεται η συμμετοχή όλων και η παράθεση των ιδεών μπορεί να μην οδηγήσει σε σωστά συμπεράσματα.

✓ Χιονοστιβάδα (snowballing)

Παρουσιάζεται το θέμα και ο κάθε συμμετέχοντας έχει στην διάθεση του 3-4 λεπτά να προβληματιστεί μεμονωμένα και να καταγράψει τις σκέψεις του. Στη συνέχεια συγκρίνει τα αποτελέσματα του με όποιον βρίσκεται κοντά του για 8-10 λεπτά, αλληλοσυμπληρώνοντας ο

ένας τον άλλο. Το ίδιο μοτίβο επαναλαμβάνεται σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων. Στο τέλος στην ολομέλεια παρουσιάζονται οι απόψεις των ομάδων, συντίθενται και καταλήγουν σε συμπεράσματα. Το επιπλέον πλεονέκτημα αυτής της μεθόδου από τις προηγούμενες είναι πως δεν χάνεται χρόνος σε παρεμβάσεις εκτός θέματος.

✓ Ασκήσεις

Η τεχνική αναφέρεται σε ανάθεση εργασίας σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο με διάφορες μορφές. Είναι μικρής διάρκειας δράση η οποία συμπληρώνεται από ανάλυση αποτελεσμάτων ενώ θα πρέπει να συνδέεται με την θεωρία που έχει παρουσιαστεί. Στα θετικά σημεία της μεθόδου είναι ότι συνδέει την θεωρία με την πράξη, απαιτεί την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευομένων με συνεπακόλουθο την άνοδο της αυτοπεποίθησης των συμμετεχόντων. Στα αρνητικά σημεία της μεθόδου είναι ότι ο εισηγητής θα πρέπει να έχει προετοιμάσει προσεκτικά τα θέματα και να διατηρεί την εποπτεία ενώ παράλληλα η άσκηση δεν εξετάζει όλες τις προεκτάσεις ενός θέματος.

✓ Μελέτη περίπτωσης

Η μέθοδος αυτή αναφέρεται σε άσκηση σύνθετη. Συνήθως αφορά ένα παράδειγμα - μία κατάσταση που υφίσταται στην πραγματικότητα ή είναι φανταστικό και πρέπει να το αναλύσουν οι εκπαιδευόμενοι σε βάθος, προτείνοντας πιθανές λύσεις σε όσα ζητήματα ανακύπτουν. Η ανάθεση της εργασίας γίνεται σε ομαδικό επίπεδο ενώ τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στην ολομέλεια. Στη συνέχεια ο εκπαιδευτής συνθέτει, συμπληρώνει και καταλήγει στο τελικό συμπέρασμα. Τα πλεονεκτήματα αυτής της μεθόδου είναι η άκρως ενεργητική συμμετοχή όλων, χρησιμοποιώντας συλλογικά τις γνώσεις προκειμένου να βρεθούν λύσεις και απαντήσεις, οδηγώντας τους συμμετέχοντες ακόμα και σε αλλαγή απόψεων, με μεγάλη εξοικονόμηση χρόνου καθώς γίνεται χρήση των κατάλληλων πεδίων γνώσεων του καθενός στα πλαίσια της ομάδας. Στον αντίποδα των θετικών, είναι το γεγονός πως δεν έχουν το ίδιο ενδιαφέρον όλες οι περιπτώσεις για όλους τους συμμετέχοντες, ενώ όταν δεν μπορεί να γίνει ποσοτική αποτίμηση των αποτελεσμάτων η διαδικασία της σύνθεσης γίνεται πολύπλοκη. Για αυτόν τον λόγο χρειάζεται ο εκπαιδευτής να έχει την κατάλληλη γνώση.

✓ Παιχνίδι ρόλων

Μέσα από την ανάθεση υποθετικών ρόλων ο εκπαιδευτής επιχειρεί βιωματικά να εισάγει τους ενήλικες σε ένα θέμα για να κατανοήσουν τις αντιδράσεις. Η εφαρμογή αυτής της μεθόδου γίνεται σε περιπτώσεις που υπάρχουν συγκρουσιακές καταστάσεις που συνδέονται με

επικοινωνία και συμπεριφορά. Ο εκπαιδευτής δίνει τα δεδομένα και στη συνέχεια η ομάδα αποφασίζει τον τρόπο εξέλιξης ανεξάρτητα από το σωστό και το λάθος. Αυτό που αναμένεται σαν αποτέλεσμα είναι η αυθόρμητη αντίδραση την οποία καταγράφουν οι παρατηρητές, οι οποίοι είναι μέλη της ομάδας των εκπαιδευομένων. Μόλις ολοκληρωθεί η διαδικασία, οι συμμετέχοντες περιγράφουν την εμπειρία και οι παρατηρητές τα όσα κατέγραψαν. Ο εκπαιδευτής κάνει την σύνθεση των όσων παρουσιάστηκαν και καταλήγει στο διδακτικό συμπέρασμα. Βέβαια, η ομάδα θα πρέπει να έχει γνωριστεί, να έχει καλλιεργηθεί μια σχέση εμπιστοσύνης έτσι ώστε να ενεργοποιηθούν άπαντες και να εκφραστούν αβίαστα. Μέσω των ρόλων αναπτύσσονται οι δεξιότητες της επικοινωνίας και της διαπραγμάτευσης ενώ με την αυθόρμητη έκφραση συναισθημάτων αναθεωρούνται τα προηγούμενα πιστεύω του καθενός και καταλήγουν ακόμη και σε αλλαγή στάσης.

Ένα μεγάλο θέμα για να στεφθεί με επιτυχία αυτή η μέθοδος, είναι η διάθεση των συμμετεχόντων όπως και το να γνωρίζει ο εκπαιδευτής το πόσο δυνατή επικοινωνιακά είναι η ομάδα.

✓ Ομάδες εργασίας

Η μέθοδος που μπορεί να χρησιμοποιείται σε όλες τις φάσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας και για όλα ανεξαιρέτως τα αντικείμενα είναι οι ομάδες ή υπο-ομάδες εργασίας που αναλαμβάνουν να αναπτύξουν ένα συγκεκριμένο θέμα. Δεν είναι τόσο το θέμα της εργασίας όσο το αν μπορούν να συνεργαστούν αρμονικά τα μέλη της ομάδας και αν υπάρχει ομαδικό πνεύμα προκειμένου να υπάρχει ένα ικανοποιητικό αποτέλεσμα.

Είναι βασικό η ομάδα να αποτελείται από λίγα άτομα (ιδανικός αριθμός 5), να υπάρχουν σαφείς οδηγίες, ξεκάθαροι στόχοι και εποπτεία από τον εκπαιδευτή μέχρι και την σύνθεση των τελικών αποτελεσμάτων. Με τις ομάδες εργασίας εξασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή όλων των συμμετεχόντων μέσα σε κλίμα αποδοχής, επικοινωνίας και αλληλοστήριξης καλλιεργώντας το ομαδικό πνεύμα. Το δύσκολο είναι ότι ο εκπαιδευτής θα πρέπει να γνωρίζει τις προδιαγραφές των ομάδων εργασίας και τις βασικές γνώσεις των αρχών της επικοινωνίας και της δυναμικής της ομάδας.

3. Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

3.1 Οι ανάγκες της εκπαίδευσης του δικαστικού κλάδου

Σύμφωνα με τη διακήρυξη της Νυρεμβέργης (A/62/885 2008) για την ειρήνη και τη δικαιοσύνη, «η έννοια της δικαιοσύνης αναφέρεται στην υπεύθυνη προστασία και αναγνώριση των δικαιωμάτων που ταυτόχρονα φροντίζει για την πρόληψη και την αποκατάσταση των αδικιών».

Οι θεσμοί και οι μηχανισμοί άσκησης δικαστικής εξουσίας πρέπει να λειτουργούν σε πλαίσια νομιμότητας προκειμένου να απονέμουν δικαιοσύνη, να συμμορφώνονται με το κράτος δικαίου και να είναι σε συνέπεια με τα Διεθνή πρότυπα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Με τον όρο δικαιοσύνη είναι συνυφασμένη η αναζήτηση της αλήθειας, η αποζημίωση, η θεσμική μεταρρύθμιση αλλά και γενικότερα η δίκαιη κατανομή και πρόσβαση σε δημόσια αγαθά στα πλαίσια της κοινωνίας. Πρωταγωνιστικό ρόλο στην υπεράσπιση αυτών των ιδεών έχουν οι δικαστικοί λειτουργοί, οι οποίοι καλούνται να ανταποκριθούν σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο πλαίσιο (Carmi et al., 2013).

Η παραδοσιακή νομική εκπαίδευση που παρέχονταν πριν από 20 - 30 χρόνια δεν καλύπτει τις νέες ανάγκες που έχουν δημιουργηθεί. Οι νέες αναδυόμενες τεχνολογίες και οι νέες μορφές των μέσων κοινωνικής δικτύωσης έχουν αλλάξει δραματικά τον τρόπο με τον οποίο αλληλοεπιδρούμε, συναλλασσόμαστε κι επικοινωνούμε, συνεπώς οι δικαστικοί λειτουργοί πρέπει να εκπαιδεύονται με τρόπο αποτελεσματικό ώστε να υπηρετούν τις ανάγκες του σύγχρονου κόσμου.

Η δικαστική εκπαίδευση οφείλει να είναι πρακτική, ολιστική και προσαρμοσμένη στα νέα δεδομένα χρησιμοποιώντας καινοτόμα εργαλεία και μεθόδους. Η γνώση του νόμου είναι μόνο η βάση πάνω στην οποία πρέπει να χτίζεται το οικοδόμημα της δικαστικής σκέψης.

Για να ασκεί κανείς με επιτυχία το δικαστικό λειτουργήμα πρέπει να μαθαίνει διαρκώς. Να ενημερώνεται ακατάπαυστα για τα νέα δεδομένα, τις τεχνολογίες και την πρόοδο της επιστήμης. Σε αυτή την ανάγκη βρίσκεται επικεντρωμένη η συνεχής εκπαίδευση των λειτουργών.

Η νομική κατάρτιση που παρέχεται στα πλαίσια του πανεπιστημίου επικεντρώνεται στην απόκτηση νομικής βάσης. Τα σύγχρονα δεδομένα απαιτούν την εξέλιξη των λεγόμενων “soft skills” δηλαδή των ικανοτήτων διαχείρισης προβλημάτων-κρίσεων, επικοινωνίας, καλής ακρόασης κλπ. Για να επιτευχθεί αυτή η εξέλιξη και να έχουμε στη διάθεσή μας σύγχρονους δικαστές κι εισαγγελείς θα πρέπει να λάβουν εκτός των νομικών, γνώσεις οικονομικών, κοινωνιολογίας, ψυχολογίας ακόμη και διοίκησης (Carmi et al., 2013).

Κι όλα αυτά διατηρώντας την βασική αρχή της αμεροληψίας που πρέπει να διακρίνει έναν δικαστικό λειτουργό, εμπνέοντας υψηλά ηθικά πρότυπα έτσι ώστε να αποτινάξει κάθε

ασυνείδητη προκατάληψη και να αντιμετωπίσει τα γεγονότα χωρίς διάκριση. Μόνο με την κατάλληλη εκπαίδευση γεφυρώνεται αυτό το χάσμα.

Η απόκτηση νέων γνώσεων θα πρέπει να είναι αυτοσκοπός για όλους τους δικαστικούς λειτουργούς, όχι μόνο για τους «εν δυνάμει» που βρίσκονται στα πλαίσια των σπουδών τους αλλά και για τους «εν ενεργεία» δικαστές που βρίσκονται καθημερινά στα δικαστικά έδρανα. Κάθε φορέας που ασχολείται με την εκπαίδευση και την επιμόρφωση δικαστών οφείλει να συμπεριλάβει στις δράσεις του προγράμματα - σεμινάρια συμπεριφοράς και ψυχολογίας διενεργούμενα όχι μόνο από δικαστικούς επαγγελματίες αλλά κυρίως από καθηγητές πανεπιστημίων, ιατροδικαστές, κοινωνικούς λειτουργούς και άλλες παρόμοιες ειδικότητες. Το δικαστικό σώμα πρέπει να μάθει να ανταποκρίνεται στην αλλαγή, να αγκαλιάζει νέες ιδέες, να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της μάθησης και την καινοτομία, να εκτιμά όλα τα μέλη και να ενισχύει την επικοινωνία, προκειμένου να είναι ικανό να εκπληρώσει τις ευθύνες του στην κοινωνία.

Όπως γενικότερα ισχύει στον κλάδο της εκπαίδευσης, προκειμένου να οδηγηθούμε σε αποτελεσματική εκπαιδευτική διαδικασία είναι σκόπιμο να στηριχτούμε στην θεωρία των 4Cs : cooperation, communication, critical thinking and creativity (Nganga, 2019).

Χρειάζεται επομένως ποικιλία εργαλείων για την αποτελεσματική εκπαίδευση: διαλέξεις, εργασίες σε μικρές ομάδες, συλλογική επίλυση πρακτικών εργασιών (ασκήσεις κατάστασης, παιχνίδια ρόλων, συνεντεύξεις) κ.λπ. Αυτές είναι οι βασικές αρχές της δικαστικής εκπαίδευσης που μοιράζονται όλα τα ιδρύματα κατάρτισης δικαστικών, τα οποία είναι μέλη του Διεθνούς Οργανισμού για την Εκπαίδευση Δικαστών (IOJT) (Carmi et al., 2013).

Οι δικαστές στη διαδικασία της εκπαίδευσης προσέρχονται σε μια ακροαματική διαδικασία με τεράστιες αποσκευές πρακτικής εμπειρίας και οι δεξιότητες που θα αποκτήσουν κατά τη διάρκεια της θα επιτρέψουν τη χρήση αυτής της εμπειρίας για το κοινό καλό.

Είναι απόλυτα απαραίτητο λοιπόν, να υιοθετηθούν νέες διαδραστικές μέθοδοι έναντι της παραδοσιακής διδασκαλίας συνδυάζοντας επιπρόσθετα καλή γνώση της κρατικής γλώσσας. Η ευγλωττία είναι ένα επίσης απαραίτητο προσόν στον δικανικό λόγο και βασίζεται τόσο στην άριστη γνώση της γλώσσας όσο και στο μεγάλο λεξιλόγιο (Chernovskiy, 2018)

Τα παραδοσιακά προγράμματα σπουδών είναι πια αναχρονιστικά. Η εκπαίδευση πρέπει να χαράξει νέους δρόμους προκειμένου να σφυρηλατήσει μια στενή σύνδεση με το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο καλείται να εφαρμοστεί.

3.2 Ο ρόλος του εκπαιδευτή δικαστών

Σύμφωνα με το εγχειρίδιο κατάρτισης του EJTN (2016), ο ρόλος του εκπαιδευτή δικαστών καθοδηγείται από τις γενικές αρχές εκπαίδευσης που αφορούν ενήλικες.

Η δυσκολία του ρόλου έγκειται στην προσπάθεια του εκπαιδευτή να οδηγήσει τους δικαστές «να ξεχάσουν όσα έμαθαν και να μάθουν εκ νέου», σύμφωνα με τον Alvin Toffler.

Το θεωρητικό υπόβαθρο θεωρείται δεδομένο, οπότε ο εκπαιδευτής καλείται να βοηθήσει τους σπουδαστές να βελτιώσουν τις επαγγελματικές ικανότητες τους μέσω της διδασκαλίας του, όχι απλά με την πρόσθεση επιπλέον γνώσης αλλά με διαδραστικό τρόπο, αυξάνοντας την ενεργή συμμετοχή του κοινού.

Στο συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον που όλα πια εξελίσσονται ταχύτατα, τα προσόντα των δεξιοτήτων και γνώσεων αμφισβητούνται συχνά καθώς θα πρέπει να επικαιροποιούνται κι αυτά προσαρμοσμένα στις αλλαγές.

Η επιλογή των εκπαιδευτών αποτελεί μια πολύ δύσκολη διαδικασία καθώς θα πρέπει να συνεκτιμώνται τόσο η επαγγελματική καταξίωση, ο βαθμός στην υπηρεσία όσο και οι ικανότητες μετάδοσης γνώσεων, διδασκαλίας, επικοινωνίας κλπ. Ένα βιογραφικό με πολλά επιστημονικά πεδία και μεγάλη επαγγελματική σταδιοδρομία δεν αντιπροσωπεύει κατ' ανάγκη έναν ικανό εκπαιδευτή. Βασικό σημείο της επιλογής διδάσκοντα αποτελεί η διαδικασία της αξιολόγησης που όμως συνήθως έπεται της πορείας του σε μια δικαστική σχολή.

Ο εκπαιδευτής δύναται να προέρχεται από το Δικαστικό Σώμα, την πανεπιστημιακή κοινότητα ή κι από άλλον επαγγελματικό χώρο, αρκεί να έχει το γνωστικό υπόβαθρο του τρόπου που σκέφτονται οι δικαστικοί λειτουργοί και να λειτουργεί βάση της δεοντολογίας και των αρχών που τους διακρίνουν σαν Σώμα. Τα βασικά χαρακτηριστικά που θα πρέπει να διαθέτει είναι ανεξαρτησία σκέψης και έκφρασης, εχεμύθεια (λόγω της φύσης της εργασίας διακινεί πολλά προσωπικά δεδομένα), μεθοδολογικές ικανότητες.

Γενικότερα, όπως επιβάλλουν οι ανάγκες εκπαίδευσης ενηλίκων, ένας ικανός εκπαιδευτής είναι αυτός που μπορεί να αντιμετωπίζει τους δικαστικούς λειτουργούς ως αυτοκαθοριζόμενους ενήλικες, αλληλοεπιδρώντας και δημιουργώντας τις κατάλληλες συνθήκες έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι να συμμετέχουν ενεργά χωρίς να απομονώνονται, κάνοντας χρήση εκπαιδευτικών τεχνικών που φτάνουν το επίπεδο του κάθε σπουδαστή, παρωθώντας το ομαδικό πνεύμα συνεργασίας, ενεργοποιώντας αποτελεσματικά τις δυνατότητες των μαθητευομένων με διαδραστικές και βιωματικές μεθόδους έτσι ώστε να επιτύχει την αποτελεσματική διαχείριση απαιτητικών περιπτώσεων απ' όλους τους μαθητευόμενους.

Ο στόχος της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι οι δικαστές να εξελιχθούν σε ανεξάρτητα κι αυτόνομα μέλη της δικαστικής κοινότητας μέσω της κατάλληλης κατάρτισης. Να αναπτύξουν τις νομικές γνώσεις και ικανότητες που έχουν ήδη έτσι ώστε να μπορούν να εκδίδουν άρτιες και ορθές αποφάσεις.

Συνεπάγεται λοιπόν, η αναγκαιότητα της εκπαίδευσης των εκπαιδευτών δικαστικών λειτουργών έτσι ώστε να αποκτήσουν τις κατάλληλες δεξιότητες παράλληλα με τα γνωσιακά προσόντα που θα τους βοηθήσουν να αντιμετωπίσουν τις σύγχρονες προκλήσεις σε ψηφιακό αλλά και νομικό πεδίο.

3.3 Κοινό πλαίσιο Ευρωπαϊκής κατάρτισης

Το 2003 ιδρύθηκε μια μη κερδοσκοπική οργάνωση με βάση τις Βρυξέλλες και χρηματοδότηση από τα κράτη μέλη της ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κατάρτισης Δικαστικών (EJTN). Ο σκοπός της ίδρυσης του είναι να αναπτύσσει την επικοινωνία και τη συνεργασία ανάμεσα στους φορείς εκπαίδευσης δικαστικών λειτουργιών που δραστηριοποιούνται εντός της Ευρωπαϊκής ένωσης, να αναζητά τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τα πρότυπα που εφαρμόζει κάθε κράτος-μέλος και να οργανώνει ως συντονιστής ανταλλαγές δικαστών με σκοπό την επιμόρφωση τους στα πλαίσια συνεργασίας ανάμεσα στα ιδρύματα κατάρτισης των μελών του EJTN (EJTN, 2016).

Τρεις είναι οι βασικοί άξονες πάνω στους οποίους κινείται το EJTN (Εγχειρίδιο, 2016) :

- Εκπαιδευτικές διαδικασίες και ανταλλαγή δικαστικών λειτουργιών εντός του πλαισίου του δικτύου
- Εθνικές δραστηριότητες βάση συντονισμού του δικτύου
- Δραστηριότητες που στοχεύουν στην περαιτέρω ενίσχυση της συνεργασίας των μελών προκειμένου να εξελιχθεί η μεθοδολογία κατάρτισης των δικαστών

Εντός της Ευρωπαϊκής ένωσης δραστηριοποιούνται επιπλέον σημαντικά ιδρύματα κατάρτισης που ενισχύουν το έργο του EJTN, όπως η Ακαδημία Ευρωπαϊκού Δικαίου (ERA) στο Trier, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δικαστών και Δικηγόρων στο Λουξεμβούργο και το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης (EIPA).

Το βάρος της εκπαίδευσης των δικαστικών λειτουργιών όμως πέφτει στις σχολές των 35 κρατών μελών του EJTN. Το μέλημα των εθνικών ιδρυμάτων για κατάρτιση και επιμόρφωση ενισχύει με διάφορες δράσεις της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης, το οποίο σύμφωνα με την οδηγία (2014/C 443/04) ορίζει το EJTN ως “τον πλέον κατάλληλο φορέα για τον συντονισμό εθνικών και διασυνοριακών δραστηριοτήτων κατάρτισης των μελών του”.

Αρχική σκέψη και σκοπός του προγράμματος που προωθεί το δίκτυο είναι η ανταλλαγή απόψεων - ιδεών και πρακτικών που εφαρμόζουν τα κράτη - μέλη έτσι ώστε να εξοπλιστούν με δεξιότητες και γνώσεις οι δικαστικοί λειτουργοί που δραστηριοποιούνται εντός της Ευρωπαϊκής ένωσης ανεξάρτητα από την γλώσσα, την πολιτισμική βάση, τη διαφορετικότητα της νομοθεσίας.

Σε δεύτερο επίπεδο ωστόσο, ο σκοπός της δραστηριοποίησης του δικτύου έρχεται να κλειδώσει την ιδέα του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που διεξήχθη στη Στοκχόλμη το 2010 «Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες». Η κεντρική ιδέα αυτής της συνάντησης ήταν η δημιουργία ενός κλίματος εμπιστοσύνης ανάμεσα στα κράτη μέλη όσον αφορά την ασφάλεια, τους νόμους και τη δικαιοσύνη γενικότερα.

Όπως ανακοίνωσε το 2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με την εφαρμογή του προγράμματος της Στοκχόλμης δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση της «εμπιστοσύνης στην πανευρωπαϊκή δικαιοσύνη» η οποία δίνει «μια νέα διάσταση στην ευρωπαϊκή δικαστική κατάρτιση».

Στη βάση αυτής της λογικής καθίσταται ιδιαίτερης αξίας η επιλογή του κατάλληλου εκπαιδευτή προκειμένου να εξασφαλιστεί η ποιότητα των προγραμμάτων εκπαίδευσης που θα εφαρμόσουν τα εθνικά ιδρύματα.

Και αυτό είναι το σημείο στο οποίο άπτεται η αρωγή του EJTN στα κράτη μέλη, καθώς με τη διασυνοριακή ανταλλαγή δικαστών, εισαγγελέων και κυρίως εκπαιδευτών προωθούνται και υιοθετούνται πρακτικές βελτίωσης για την αποτελεσματικότερη κατάρτιση των δικαστικών λειτουργιών.

Σε αυτό το πλαίσιο δημιουργήθηκαν ομάδες και υποομάδες εργασίας που δουλεύουν πάνω στην ανάπτυξη προγραμμάτων και συγκεκριμένα η υποομάδα εργασίας «Κατάρτιση των εκπαιδευτών» που επικεντρώνεται στις απαιτήσεις του ρόλου του εκπαιδευτή και τις δεξιότητες που πρέπει να έχει ως συντονιστής. Επιπρόσθετα η ομάδα εργασίας «Μέθοδοι κατάρτισης των δικαστικών λειτουργιών» που ξεκίνησε μόλις το 2015 έχει ως βασικό μέλημα της τη μεθοδολογία της κατάρτισης.

Η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών είναι μέσω του τμήματος των διεθνών σχέσεων ενεργό μέλος της ομάδας που προγραμματίζει και υλοποιεί επιμορφωτικά σεμινάρια (Working Group 1) του «Ευρωπαϊκού Δικτύου για τη Δικαστική Εκπαίδευση» (European Judicial Training Network).

3.4 Η εκπαίδευση στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών

Το 1994 είναι το έτος ίδρυσης της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών -εν συντομία ΕΣΔι- κατ'επιταγή του άρθρου 88 παρ.3 του Συντάγματος. Από το 1995 καταρτίζει και επιμορφώνει δικαστές και εισαγγελείς (ΕΣΔι, 2023).

Η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών ιδρύθηκε με το ν. 2236/1994, όπως αντικαταστάθηκε με τους ν. 3689/2008, 3910/2011 και τροποποιήθηκε με τον ν. 4871/2021 ο οποίος και αποτελεί το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Βάση του πλαισίου ορίζονται δύο άξονες :

- ❖ Προεισαγωγική εκπαίδευση: περιλαμβάνει την επιλογή μέσω πανελληνίου εισαγωγικού διαγωνισμού και την κατάρτιση των δικαστών των κατευθύνσεων Πολιτικής-Ποινικής δικαιοσύνης και Ειρηνοδικών, Διοικητικής δικαιοσύνης και της κατεύθυνσης των Εισαγγελέων.
- ❖ Συνεχιζόμενη εκπαίδευση : περιλαμβάνει την επιμόρφωση των εν ενεργεία δικαστών όλων των κατευθύνσεων με τη διοργάνωση ημερίδων - σεμιναρίων

στο χώρο της σχολής, την Αθήνα, την Κομοτηνή και τις κατά τόπους εφετειακές περιφέρειες. Ταυτόχρονα από το τμήμα διεθνών σχέσεων της σχολής, συντονίζονται τα προγράμματα ανταλλαγής δικαστικών λειτουργών στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Δικαίου (ERA), του Ευρωπαϊκού Δικτύου κατάρτισης δικαστών, του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ασύλου (EUAA) και της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού (ICRC).

Η προεισαγωγική εκπαίδευση περιλαμβάνει 2 στάδια κατάρτισης ενώ στο τρίτο στάδιο γίνεται πρακτική άσκηση στα δικαστικά καταστήματα της χώρας. Στη διάρκεια των δύο πρώτων φάσεων της φοίτησης η διδασκαλία έχει θεωρητικό αλλά ταυτόχρονα και πρακτικό προσανατολισμό καθώς ανατίθενται στους σπουδαστές εργασίες επεξεργασίας φακέλου δικογραφίας και παρουσίαση του αποτελέσματος με κορύφωση την προσομοίωση εικονικής δίκης στο ειδικά διαμορφωμένο ακροατήριο της σχολής. Ακολουθούνται δηλαδή οι σύγχρονες εκπαιδευτικές τεχνικές «μελέτη περίπτωσης» και «παιχνίδι ρόλων» που έχουν αναφερθεί στο 2^ο κεφάλαιο, ως βασικές τεχνικές εκπαίδευσης ενηλίκων.

Η συνεχιζόμενη εκπαίδευση αποτελεί τον πυλώνα των επιμορφωτικών δράσεων της σχολής με διοργάνωση σεμιναρίων που άπτονται της επικαιρότητας αλλά ταυτόχρονα συγκεντρώνουν πληθώρα απόψεων και νέων γνώσεων - πληροφοριών από όλα σχεδόν τα γνωστικά πεδία καθώς οι σύγχρονοι δικαστές και εισαγγελείς οφείλουν να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις των καιρών, οι οποίες απαιτούν πλατύ ορίζοντα γνώσεων και ευρύ κύκλο δεξιοτήτων.

Όραμα της σχολής είναι να προετοιμάσει τους νομικούς σπουδαστές και μελλοντικούς δικαστές δίνοντας τους εφόδια ηθικά, γνωσιακά ώστε με ανεξάρτητη άποψη, βασισμένοι στην δημοκρατία και την ελευθερία να μπορούν να αποφασίζουν και να λειτουργούν στα πλαίσια του δικαίου.

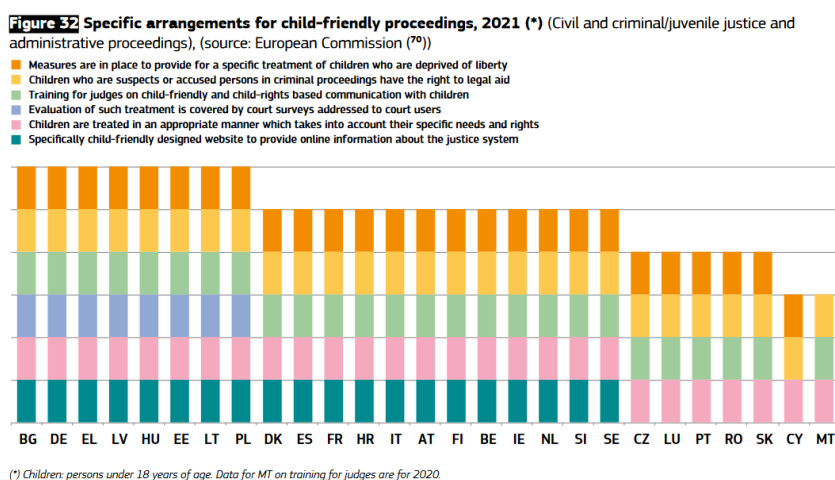
Το άκρως μεταβαλλόμενο περιβάλλον, στο οποίο καλούνται να ανταποκριθούν οι δικαστικοί λειτουργοί του αύριο, αναγκάζει τη σχολή να αναπροσαρμόζει το πρόγραμμα της ετησίως προκειμένου να καλύψει τις πολυεπίπεδες ανάγκες της εκπαίδευσης.

Μετρώντας την αποτελεσματικότητα των δράσεων που επιλέγονται κάθε χρόνο και κρατώντας ενήμερο το EJTN, προκύπτουν στατιστικά δεδομένα που τροφοδοτούν το EU Justice scoreboard κατ' έτος, παρουσιάζοντας μια διαφορετική εικόνα της αποτελεσματικότητας των συστημάτων δικαιοσύνης στα κράτη μέλη.

Το EU justice scoreboard είναι ο πίνακας αποτελεσμάτων για τη δικαιοσύνη εντός της ΕΕ καθώς παρέχει μια ετήσια επισκόπηση των δεικτών που επικεντρώνονται στις βασικές παραμέτρους των συστημάτων δικαιοσύνης (European Commission, 2023):

- Αποτελεσματικότητα
- Ποιότητα
- Ανεξαρτησία

Το τμήμα των διεθνών σχέσεων της ΕΣΔι ως ενεργό μέλος του Working group 1, υλοποιώντας τις δράσεις εντός του 2021, σε συνεργασία με το τμήμα της επιμόρφωσης, κατάφεραν να φέρουν την Ελλάδα στην 3^η θέση των EU justice scoreboard - στατιστικών πινάκων διοργανώνοντας σεμινάρια με θέμα « φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη» .

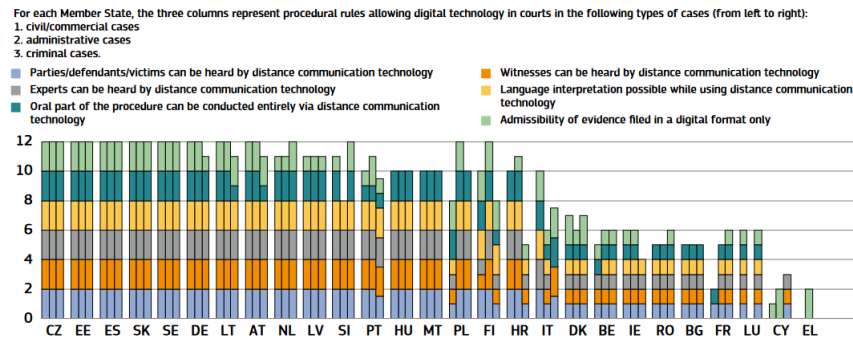
Εικόνα 3. Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη

Source : European Commission

Αντίστοιχα βέβαια, παρατηρώντας το επόμενο EU justice scoreboard, η θέση της χώρας μας αναφορικά με το κατά πόσο είναι εφικτή η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας από τα δικαστήρια στις διάφορες υποθέσεις (ποινικές, αστικές, διοικητικές κλπ), είναι πρώτη από το τέλος.

Ενώ σε ορισμένα κράτη μέλη, το υψηλό επίπεδο ψηφιοποίησης του δικαστικού συστήματος επέτρεψε τη σχεδόν απρόσκοπτη λειτουργία των δικαστηρίων και των εισαγγελικών υπηρεσιών κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19, σε άλλα το προσωρινό κλείσιμο των δικαστηρίων οδήγησε σε μείωση της αποτελεσματικότητας, ιδίως στα πρωτοβάθμια δικαστήρια.

Figure 42 Procedural rules allowing digital technology in courts in civil/commercial, administrative and criminal cases, 2021 (*) (source: European Commission (**))

(*) For each Member State, the first column presents procedural rules for civil/commercial cases, the second column for administrative cases and the third column for criminal cases. Maximum possible: 12 points. For each criterion, two points were given if the possibility exists in all civil/commercial, administrative and criminal cases, respectively (in criminal cases, the possibility of hearing the parties was split to cover both defendants and victims). The points are divided by two when the possibility does not exist in all cases. For those Member States that do not distinguish between civil/commercial and administrative cases, the same number of points has been given for both areas. **EL**: none for administrative and criminal cases. **LU**: none for administrative cases.

Εικόνα 4. Ψηφιοποίηση του δικαστικού συστήματος για το έτος 2021/κράτος μέλος
 Source : European Commission

Αυτό σηματοδοτεί την επιτακτική ανάγκη εκσυγχρονισμού των δικαστικών υπηρεσιών αλλά και των προσώπων που συνδέονται με αυτές, δηλαδή των δικαστών και των υπαλλήλων.

Τα δύο τελευταία χρόνια αντιμετωπίζοντας πρωτόγνωρες συνθήκες ως αποτέλεσμα της πανδημίας covid-19 στα 27 χρόνια λειτουργίας της ΕΣΔι, η πρόκληση για εκσυγχρονισμό λειτουργιών και αποδοτικής μάθησης σε όλα τα επίπεδα ήταν μονόδρομος επιλογής των διαδικτυακών μαθημάτων-σεμιναρίων για την εκπαίδευση των αυριανών Δικαστικών Λειτουργιών. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι το καινοτόμο εκείνο μαθησιακό περιβάλλον, στα πλαίσια του οποίου επιχειρείται ο βέλτιστος συνδυασμός των νέων τεχνολογικών εφαρμογών (που απελευθερώνουν την εκπαιδευτική διαδικασία από τα χωροχρονικά της δεσμά) και των αντίστοιχων παιδαγωγικών στρατηγικών που υπερβαίνουν την παραδοσιακή προσέγγιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

3.5 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η αξιολόγηση από τους ίδιους τους σπουδαστές τόσο του συστήματος εκπαίδευσης επί του συνόλου των υποδομών (εισηγητές, διδακτικές ενότητες, θεματολογία κλπ.) όσο και η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας που εφαρμόζεται στην ΕΣΔι. Επιπλέον αξιολογείται σαν μέθοδος η εξ αποστάσεως διδασκαλία και σε τι ποσοστό ως τρόπος εκπαίδευσης είναι επιθυμητός από τους άμεσα εμπλεκόμενους.

Από τα συμπεράσματα ίσως προκύψουν περιθώρια βελτίωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας ευελπιστώντας να δοθούν προτάσεις για καινοτόμες δράσεις κι ενέργειες.

4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1 Συλλογή δεδομένων - Δείγμα

Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε, δημιουργήθηκε στα πλαίσια της πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας και απευθύνθηκε αποκλειστικά στους σπουδαστές της ΚΗ΄ εκπαιδευτικής σειράς της Σχολής Δικαστών καθώς και στους απόφοιτους της προηγούμενης ΚΖ΄ εκπαιδευτικής σειράς (οι οποίοι κατά την φάση της συγκέντρωσης των απαντήσεων είχαν ολοκληρώσει την διαδικασία των σπουδών και της πρακτικής άσκησης και περίμεναν την τοποθέτησή τους στα Δικαστήρια της χώρας).

Οι ερωτήσεις που τέθηκαν στους σπουδαστές με την χρήση της αντίστοιχης google form, ως εργαλείο κατασκευής ελεύθερης πρόσβασης φορμών, διακινήθηκαν ηλεκτρονικά μέσω e-mail σε όλους όσους ανήκαν στις 2 προαναφερόμενες εκπαιδευτικές σειρές. Με την δυνατότητα της ηλεκτρονικής καταγραφής των απαντήσεων σε ανώνυμη βάση, χωρίς να ζητείται η ηλεκτρονική διεύθυνση του ερωτώμενου, συγκεντρώθηκαν 165 απαντήσεις σε σύνολο (N) πληθυσμού 275 ατόμων (125 ατόμων της ΚΗ΄ και 150 ατόμων της ΚΖ΄ εκπαιδευτικής σειράς της ΕΣΔι αντίστοιχα).

Άρα δεν πρόκειται για τυχαία δειγματοληψία αλλά στρωματοποιημένη (Παπαγεωργίου, 2016) καθώς το ερωτηματολόγιο απευθυνόταν σε συγκεκριμένο πληθυσμό “εν δυνάμει” Δικαστικών Λειτουργών και οι συμμετέχοντες στην έρευνα αποτελούν το δείγμα του πληθυσμού. Οι διαφορετικές κατευθύνσεις της δικαιοσύνης (Διοικητική, Πολιτική - Ποινική και κατεύθυνση Εισαγγελέων) που συνθέτουν το δείγμα των συμμετεχόντων στην έρευνα, αποτελούν κατά συνέπεια τα στρώματα που συνθέτουν το σύνολο του πληθυσμού. Η ομοιογένεια του δείγματος έγκειται στην προσωρινή κατάσταση των σπουδαστών. Η επιλογή τους σχετίζεται με το θέμα της έρευνας που αφορά την εκπαιδευτική διαδικασία στην ΕΣΔι και το πόσο αποτελεσματικά αυτή επιτελείται βάσει των στόχων που έχουν τεθεί.

4.2 Ερωτηματολόγιο - Δομή

Το ερωτηματολόγιο εκτείνεται σε 5 ενότητες.

Ενότητα 1 : εισαγωγικό σημείωμα στο οποίο αναφέρεται ο τίτλος της έρευνας, ο σκοπός πραγματοποίησής της, και η κλίμακα αξιολόγησης.

Ενότητα 2 : απλή απεικόνιση των δημογραφικών στοιχείων των ερωτώμενων όπως είναι το φύλο, η ηλικία <<ένανς εν δυνάμει Δικαστής, βάσει του ν.4871/2021 περί μεταρρυθμίσεων στην ΕΣΔι, μπορεί να έχει συμπληρώσει το εικοστό όγδοο (28ο) έτος της ηλικίας του και δεν πρέπει να έχει υπερβεί το τεσσαρακοστό (40ο) έτος της ηλικίας του την 31η Δεκεμβρίου του έτους

κατά το οποίο προκηρύσσεται ο διαγωνισμός>>, το επίπεδο σπουδών και τέλος τα έτη άσκησης Δικηγορίας πριν την εισαγωγή τους στην σχολή.

Ενότητα 3 : επιχειρείται η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών εργαλείων και των υποδομών που χρησιμοποιούνται καθώς και των εισηγητών που συμμετείχαν στην διεξαγωγή των ημερίδων.

Ενότητα 4 : γενική αποτίμηση της προεισαγωγικής εκπαίδευσης και της πρακτικής άσκησης και σε ποιο επίπεδο έμειναν ικανοποιημένοι οι σπουδαστές.

Ενότητα 5 : Προτάσεις - σκέψεις για βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και πρόθεση συμμετοχής σε υβριδική τάξη. Αξιολόγηση διαδικτυακών μαθημάτων.

4.3 Ερωτήσεις

Σε σύνολο 23 ερωτήσεων έχουν επιλεγεί 22 ερωτήσεις κλειστού τύπου και 1 ερώτηση ανοικτού τύπου για προτάσεις - βελτιώσεις που είναι προαιρετική σε αντίθεση με όλες τις άλλες που είναι υποχρεωτικές. Στο σύνολο των υποχρεωτικών ερωτήσεων περιλαμβάνονται 2 διχοτομικές, 2 πολλαπλής επιλογής και 6 απλής επιλογής.

Στην πλειοψηφία για λόγους στατιστικής απεικόνισης χρησιμοποιήθηκαν 11 ερωτήσεις τύπου Likert με 5 βαθμια κλίμακα απαντήσεων όπου 1 = καθόλου, 2 = ελάχιστα, 3 = λίγο, 4 = αρκετά, 5 = πολύ και 5 ερωτήσεις κλίμακας Likert (No 15) με απαντήσεις που η διαβάθμιση τους ξεκινάει από το “Διαφωνώ απόλυτα” και καταλήγει στο “Συμφωνώ απόλυτα”.

4.4 Λογισμικό

Το λογισμικό που διευκόλυνε την έρευνα στην εξαγωγή στατιστικών αποτελεσμάτων είναι το jasp version 0.16.2.0

5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1 Ανάλυση δημογραφικών στοιχείων

Ξεκινώντας με τα δημογραφικά στοιχεία της έρευνας αποκαλύπτεται η ταυτότητα του δείγματος όσον αφορά :

- Το φύλο: υπερτερούν σημαντικά οι γυναίκες στον κλάδο. Στο δείγμα απάντησαν 128 γυναίκες σε σύνολο 165 ατόμων, ποσοστό που αντιστοιχεί στο 77,58% του συνόλου. Οι άνδρες είναι μόλις 37. Σ' αυτό το σημείο σκόπιμο είναι να εξηγηθεί πως αναφέρονται αυστηρά 2 επιλογές φύλου, λόγω του επαγγελματικού συντηρητικού πλαισίου όπως αυτό ορίζεται έως τώρα στο Δικαστικό Σώμα.
- Την ηλικία : η πλειοψηφία είναι στο 1^ο ηλικιακό γκρουπ (28-35) με ποσοστό 69% και συνεχίζει μειούμενη με ποσοστό 21% στην ομάδα 36-40 ετών και 10% στην τελευταία ομάδα 41-45 των γηραιότερων. Αυτό καταδεικνύει πως η απόφαση της ένταξης στο Δικαστικό σώμα λαμβάνεται ευκολότερα στο ξεκίνημα της νομικής καριέρας και φθίνει μεγαλώνοντας.
- Το επίπεδο σπουδών: στο μεγαλύτερο ποσοστό τους και συγκεκριμένα κατά 82% είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου, ενώ 7 άτομα επί συνόλου των 165 έχουν τίτλο Διδακτορικού και 22 άτομα είναι απόφοιτοι Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Άσκηση δικηγορίας : ο παράγοντας αυτός επιλέχθηκε για να υπάρχει συσχέτιση της εμπειρίας ως μέλος της νομικής κοινότητας και της εκπαίδευσης που πρέπει να λαμβάνει ένας "εν δυνάμει" δικαστής. Εδώ παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό και συγκεκριμένα το 61% των συμμετεχόντων έχει ασκήσει δικηγορία 4-10έτη γεγονός που αποδεικνύει ότι υπάρχει σχετική επαγγελματική εμπειρία στις νομικές υποθέσεις. Έπονται οι έχοντες ασκήσει δικηγορία 1-3 έτη με ποσοστό 28,5%, ενώ οι υπόλοιπες 2 κατηγορίες που έχουν άσκηση δικηγορίας πάνω από 11 και δη πάνω από 16 έτη επιβεβαιώνουν πως δύσκολα κανείς αλλάζει επαγγελματικό χώρο αν καταξιωθεί στον πρώτο.

Παρακάτω παρατίθενται οι πίνακες συχνοτήτων :

Πίνακας 1. Συχνότητες δημογραφικών στοιχείων (φύλο, ηλικία, επίπεδο σπουδών, άσκηση δικηγορίας)

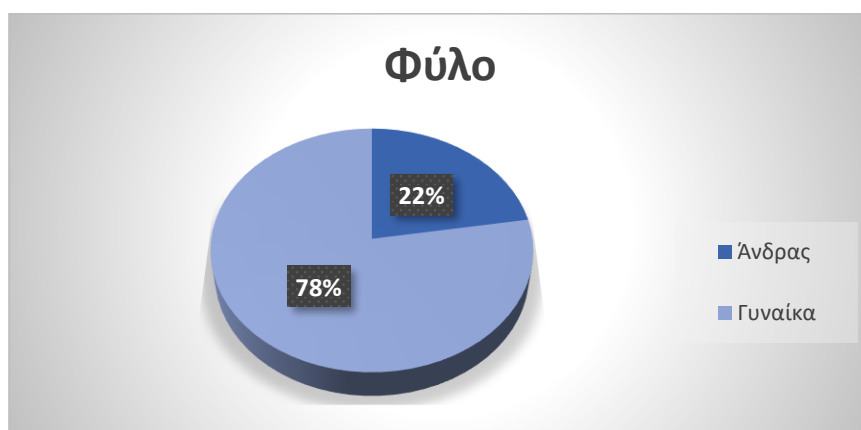
Φύλο	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Άνδρας	37	22.424	22.424	22.424
Γυναίκα	128	77.576	77.576	100.000
Total	165	100.000		

Ηλικία	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
28-35	114	69.091	69.091	69.091
36-40	35	21.212	21.212	90.303
41-45	16	9.697	9.697	100.000
Total	165	100.000		

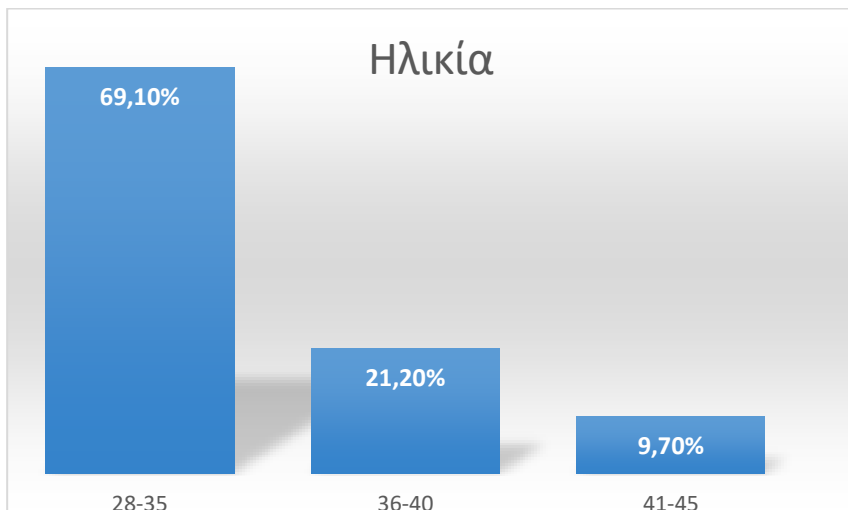
Επίπεδο σπουδών	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Τριτοβάθμια εκπαιδ.	22	13.333	13.333	13.333
Μεταπτυχιακό	136	82.424	82.424	95.757
Διδακτορικό	7	4.242	4.242	100.000
Μεταδιδακτορικό	0	0		
Total	165	100.000		

Άσκηση δικηγορίας	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1-3 έτη	47	28.485	28.485	28.485
4-10 έτη	100	60.606	60.606	89.091
11-15 έτη	15	9.091	9.091	98.182
Πάνω από 16 έτη	3	1.818	1.818	100.000
Total	165	100.000		

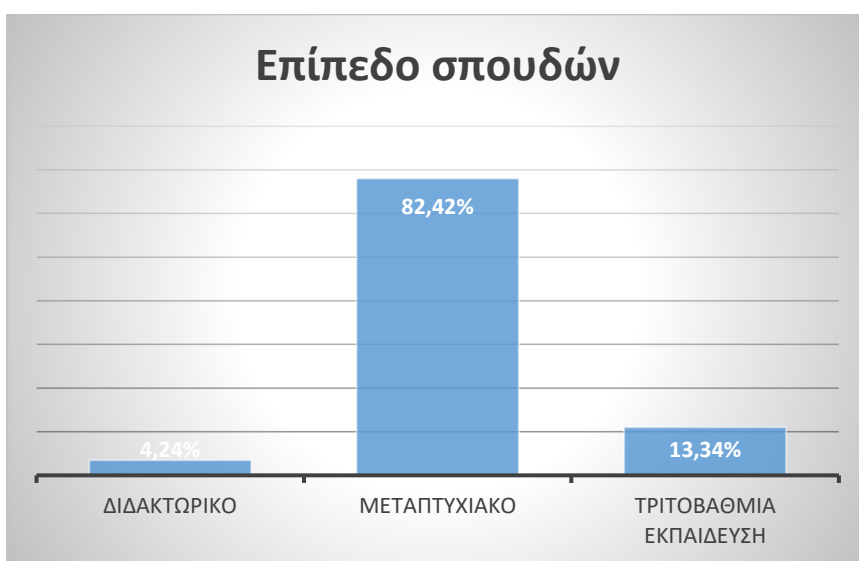
και τα γραφήματα αντίστοιχα :

Γράφημα 5.1 Φύλο

Γράφημα 5.2 Ηλικία

Γράφημα 5.3 Επίπεδο σπουδών

Γράφημα 5.4 Έτη άσκησης δικηγορίας

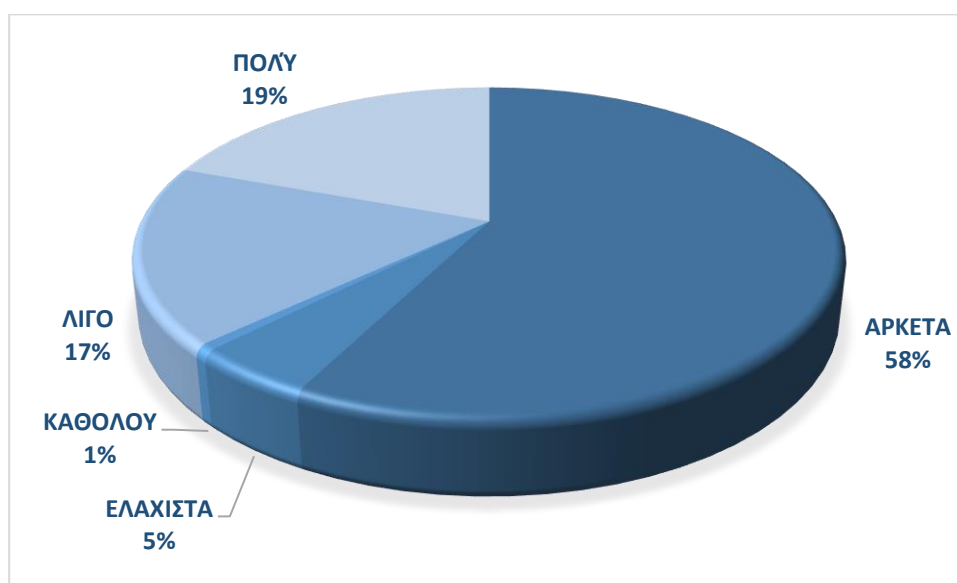
5.2 Ανάλυση 3^{ης} ενότητας : Αξιολόγηση εκπαιδευτικών εργαλείων - υποδομών - εισηγητών

Στην ενότητα (3) του ερωτηματολογίου γίνεται προσπάθεια αξιολόγησης τόσο των εκπαιδευτικών μέσων (υποδομές-εργαλεία-εισηγήσεις) όσο και των ατόμων που συμμετείχαν στην διαδικασία ως εισηγητές.

Ξεκινώντας με την θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων που αποτελεί το πρώτο στάδιο της προεισαγωγικής εκπαίδευσης στην Σχολή, οι ερωτώμενοι απάντησαν στην πλειοψηφία θετικά σε ποσοστό 58%, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας Συχνοτήτων 2. Πιστεύετε ότι οι διδακτικές ενότητες καλύπτουν τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων;

5. Πιστεύετε ότι οι διδακτικές ενότητες καλύπτουν τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων;	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	1	0.606	0.606	0.606
Ελάχιστα	8	4.848	4.848	5.455
Λίγο	29	17.576	17.576	23.030
Αρκετά	95	57.576	57.576	80.606
Πολύ	32	19.394	19.394	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

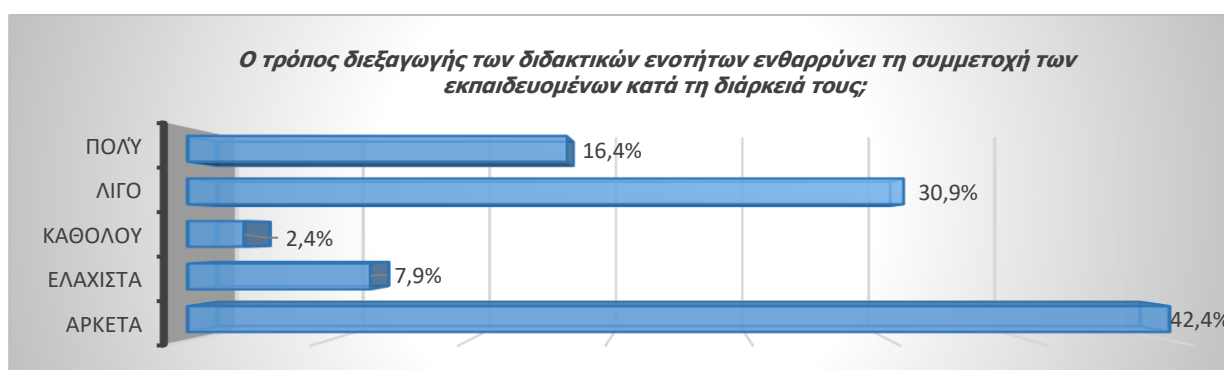

Γράφημα 5.5 Κάλυψη της θεωρητικής κατάρτισης

Ένα σημαντικό μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι η αλληλεπίδραση και αυτό ακριβώς προσπαθεί να αντλήσει ως πληροφορία η ερώτηση 6 του ερωτηματολογίου. Από την συγκέντρωση της πλειοψηφίας των απαντήσεων στο θετικό άκρο, με ποσοστά 31%, 42% και 16% στις επιλογές λίγο, αρκετά, και πολύ αντίστοιχα, παρατηρούμε πως ο τρόπος διεξαγωγής των μαθημάτων ενισχύει την συμμετοχή των εκπαιδευομένων και δεν παράγει στείρα γνώση. Γίνεται βιωματικά μεταφέροντας πραγματικές περιπτώσεις δικογραφιών στην αίθουσα και ειδικότερα προς το τέλος των σπουδών γίνονται μαθήματα εικονικής δίκης προκειμένου να υποδυθούν όλοι τον πραγματικό ρόλο που μέσα στον επόμενο χρόνο θα αναλάβουν.

Πίνακας Συχνοτήτων 3. Ο τρόπος διεξαγωγής των διδακτικών ενοτήτων ενθαρρύνει τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων κατά τη διάρκειά τους;

6. Ο τρόπος διεξαγωγής των διδακτικών ενοτήτων ενθαρρύνει τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων κατά τη διάρκειά τους;	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	4	2.424	2.424	2.424
Ελάχιστα	13	7.879	7.879	10.303
Λίγο	51	30.909	30.909	41.212
Αρκετά	70	42.424	42.424	83.636
Πολύ	27	16.364	16.364	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

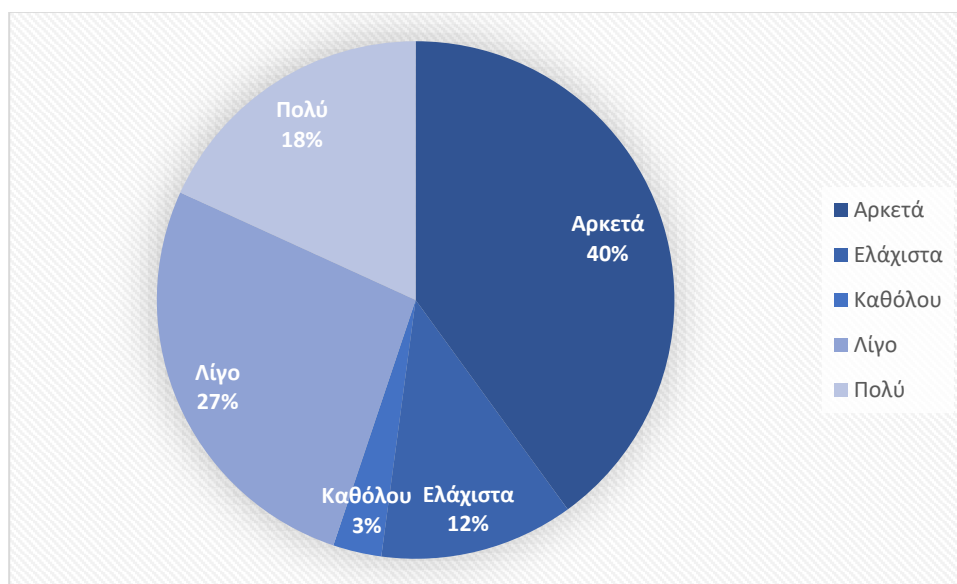
Γράφημα 5.6 Συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία

Ελέγχοντας κατά πόσο «Η θεματολογία των εισηγήσεων προσφέρει επιπλέον γνώση, η οποία είναι άμεσα εφαρμόσιμη» παρατηρούμε πως το 40% του πληθυσμού επέλεξε “αρκετά”

γεγονός που αποδεικνύει πως το Συμβούλιο Σπουδών της Σχολής επιλέγει το κατάλληλο πρόγραμμα θεματικών ενοτήτων για διδασκαλία.

Πίνακας Συχνοτήτων 4. Η θεματολογία των εισηγήσεων θεωρείτε πως προσφέρει επιπλέον γνώση, η οποία είναι άμεσα εφαρμόσιμη;

<i>7. Η θεματολογία των εισηγήσεων θεωρείτε πως προσφέρει επιπλέον γνώση, η οποία είναι άμεσα εφαρμόσιμη;</i>	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	5	3.030	3.030	3.030
Ελάχιστα	20	12.121	12.121	15.152
Λίγο	44	26.667	26.667	41.818
Αρκετά	66	40.000	40.000	81.818
Πολύ	30	18.182	18.182	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

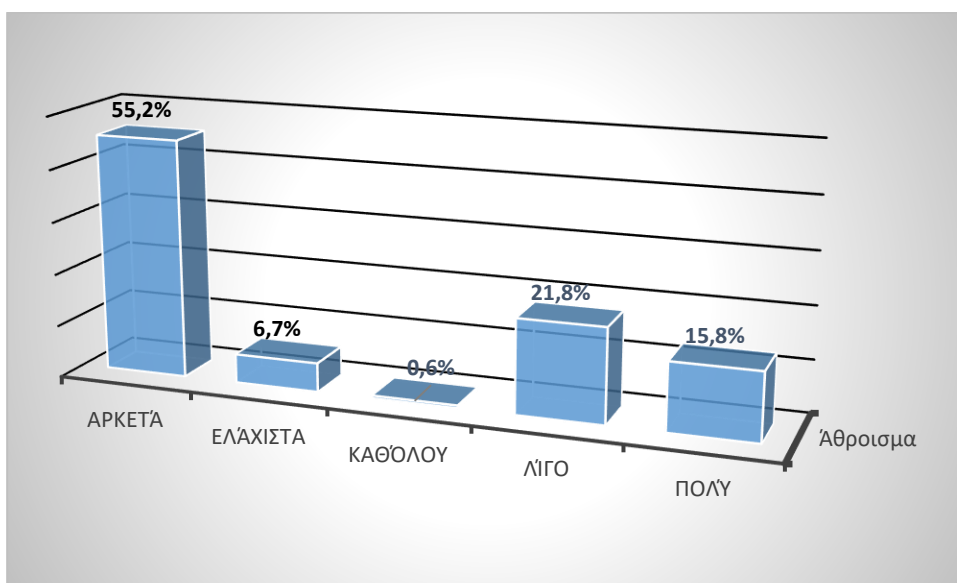

Γράφημα 5.7 Άμεσα εφαρμόσιμη επιπλέον γνώση από τις εισηγήσεις

Συνεχίζοντας με την θεματολογία των εισηγήσεων και κατά πόσο αυτή ανταποκρίνεται στο αναμενόμενο επίπεδο για την κατανόηση των διδακτικών ενοτήτων, διαπιστώνουμε πως το 55% θεωρεί δεδομένο πως ανταποκρίνεται αρκετά.

Πίνακας Συχνοτήτων 5. Η θεματολογία των εισηγήσεων ανταποκρίνεται στο αναμενόμενο επίπεδο για την κατανόηση των διδακτικών ενοτήτων;

8. Η θεματολογία των εισηγήσεων ανταποκρίνεται στο αναμενόμενο επίπεδο για την κατανόηση των διδακτικών ενοτήτων;	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	1	0.606	0.606	0.606
Ελάχιστα	11	6.667	6.667	7.273
Λίγο	36	21.818	21.818	29.091
Αρκετά	91	55.152	55.152	84.242
Πολύ	26	15.758	15.758	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

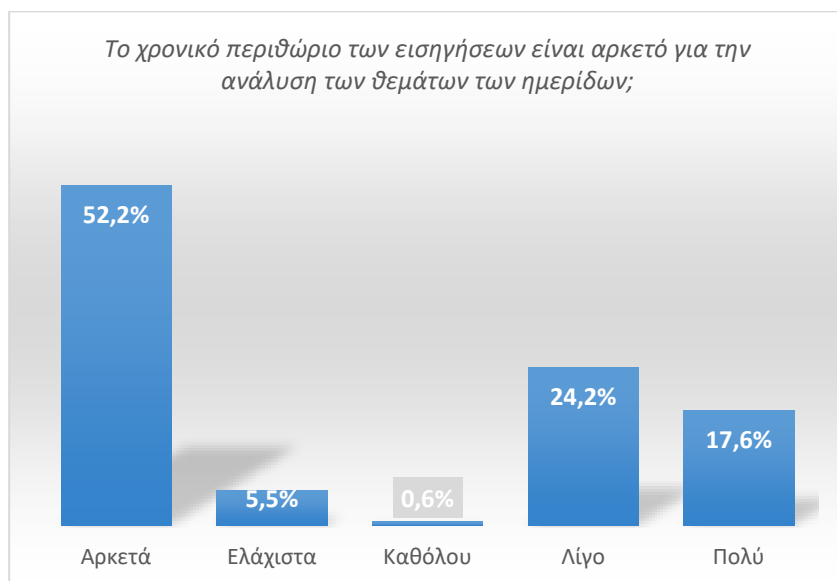
Γράφημα 5.8 Η θεματολογία των εισηγήσεων κατάλληλη για την κατανόηση των διδακτικών ενοτήτων

Ένα επίσης σημαντικό κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι οι ημερίδες που διοργανώνονται και αντιστοιχούν σε επιμορφωτικά σεμινάρια για τους σπουδαστές στην έδρα της σχολής και συγκεκριμένα στον χώρο του Αμφιθεάτρου της ΕΣΔι με πρόγραμμα εισηγήσεων από κατάλληλους, βάση της θεματολογίας, εισηγητές με θέματα που άπτονται της Νομικής Επιστήμης αλλά και γενικότερα απασχολούν την Δικαστική κοινότητα σε συνδυασμό με την επικαιρότητα και τα τεκταινόμενα. Εξίσου μείζονος σημασίας είναι ο χρόνος που αφιερώνεται σε κάθε θέμα των εισηγήσεων στις ημερίδες. Στην ερώτηση « 9. Το χρονικό περιθώριο των εισηγήσεων είναι αρκετό για την ανάλυση των θεμάτων των ημερίδων;» οι απαντήσεις

συνηγορούν πως ο χρόνος είναι επαρκής. Συνεπώς όχι μόνο τα θέματα των εισηγήσεων αλλά και η χρονική διάρκεια αυτών συμβάλλουν στην ομαλή και αποτελεσματική εκπαίδευση των σπουδαστών.

Πίνακας Συχνοτήτων 6. Το χρονικό περιθώριο των εισηγήσεων είναι αρκετό για την ανάλυση των θεμάτων των ημερίδων;

9. Το χρονικό περιθώριο των εισηγήσεων είναι αρκετό για την ανάλυση των θεμάτων των ημερίδων;	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	1	0.606	0.606	0.606
Ελάχιστα	9	5.455	5.455	6.061
Λίγο	40	24.242	24.242	30.303
Αρκετά	86	52.121	52.121	82.424
Πολύ	29	17.576	17.576	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

Γράφημα 5.9 Ικανοποιητικός χρόνος για την ανάλυση των εισηγήσεων

Ωστόσο, στην διάρκεια των 2 ετών της πανδημίας κατά τα έτη 2020, 2021 η εκπαίδευση αναγκαστικά εκσυγχρονίστηκε και περάσαμε στην διαδικασία της τηλεεκπαίδευσης μέσω της πλατφόρμας του Υπουργείου Εσωτερικών (e-presence) και της εφαρμογής zoom. Έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να διερευνήσουμε αν και σε τι βαθμό απέδωσε αυτή η καινοτόμος διαδικασία. Όπως εντυπωσιακά δείχνει το κυκλικό διάγραμμα η πλατφόρμα λειτούργησε

αποτελεσματικά παρά τον μεγάλο φόρτο λόγω των πολλών τμημάτων που ήταν συνδεδεμένα ταυτόχρονα. Οι συμμετέχοντες στην πλειοψηφία τους απάντησαν θετικά και απόλυτα θετικά.

Πίνακας Συχνοτήτων 7. Η πλατφόρμα (zoom) που χρησιμοποιήθηκε σε περιπτώσεις διαδικτυακού μαθήματος λειτούργησε απρόσκοπτα;

10. Η πλατφόρμα (zoom) που χρησιμοποιήθηκε σε περιπτώσεις διαδικτυακού μαθήματος λειτούργησε απρόσκοπτα;	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	2	1.212	1.212	1.212
Ελάχιστα	4	2.424	2.424	3.636
Λίγο	13	7.879	7.879	11.515
Αρκετά	75	45.455	45.455	56.970
Πολύ	71	43.030	43.030	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

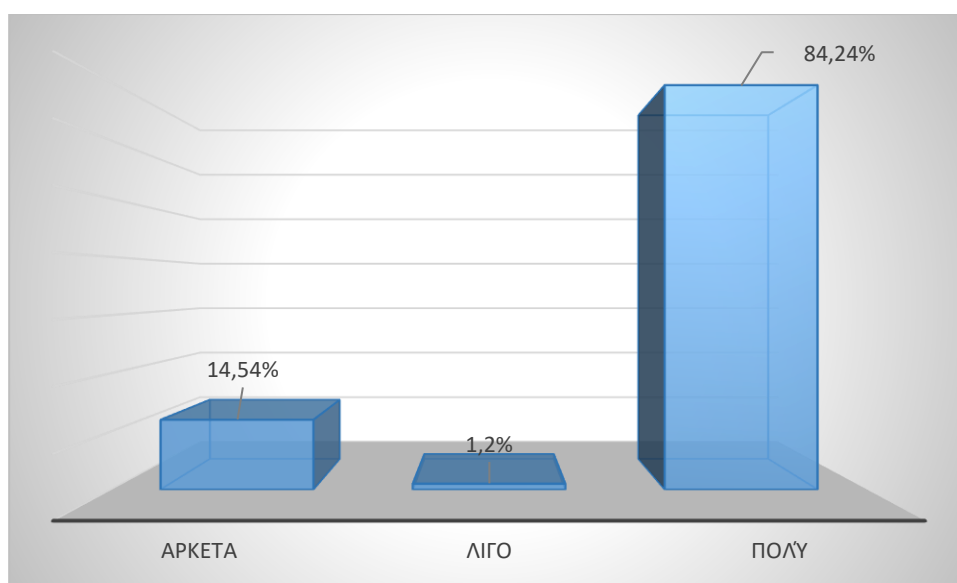

Γράφημα 5.10 Η πλατφόρμα zoom λειτούργησε απρόσκοπτα

Παρατηρώντας παρακάτω τον πίνακα συχνοτήτων με τις απαντήσεις που αφορούν την επάρκεια των οδηγιών χρήσης, διαπιστώνουμε πως δεν υπήρχε κανένα πρόβλημα στην σύνδεση των τηλεδιασκέψεων μέσω της πλατφόρμας e-presence που εξυπηρέτησε την ανάγκη των διαδικτυακών μαθημάτων. Το μεγαλύτερο ποσοστό με διαφορά συγκεντρώνει η απόλυτη επάρκεια όπως φαίνεται χαρακτηριστικά και στα παρακάτω ραβδογράμματα.

Πίνακας Συχνοτήτων 8. Οι οδηγίες που σας δόθηκαν για τη σύνδεση στη διαδικτυακή πλατφόρμα e-Presence (τηλεδιασκέψεις) ήταν επαρκείς;

11. Οι οδηγίες που σας δόθηκαν για τη σύνδεση στη διαδικτυακή πλατφόρμα e-Presence (τηλεδιασκέψεις) ήταν επαρκείς;	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	0	0	0	0
Ελάχιστα	0	0	0	0
Λίγο	2	1.212	1.212	1.212
Αρκετά	24	14.545	14.545	15.758
Πολύ	139	84.242	84.242	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

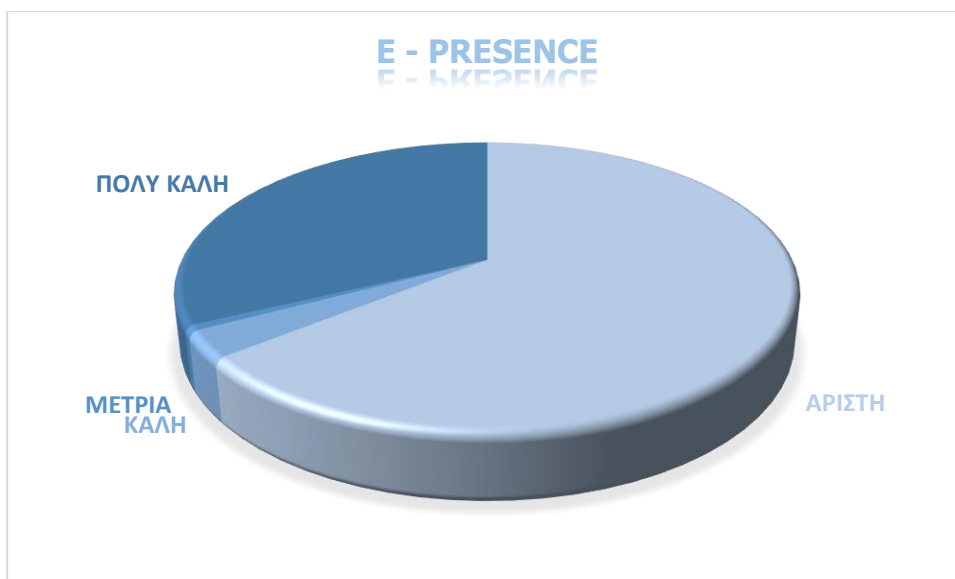

Γράφημα 5.11 Οι οδηγίες για τη σύνδεση ήταν επαρκείς

Η αξιολόγηση της πλατφόρμας που χρησιμοποιήθηκε για τα διαδικτυακά μαθήματα ήταν ιδιαίτερα θετική με τις απαντήσεις να συγκεντρώνονται στο «πολύ καλή» κατά 32% και στο «άριστη» κατά 64% για την πρόσβαση στο μάθημα.

Πίνακας Συχνοτήτων 9. Πώς αξιολογείτε τη διαδικτυακή πλατφόρμα που χρησιμοποιήθηκε (e-Presence) σχετικά με την πρόσβασή σας στο μάθημα :

12.Πώς αξιολογείτε τη διαδικτυακή πλατφόρμα που χρησιμοποιήθηκε (e-Presence) σχετικά με την πρόσβασή σας στο μάθημα :	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΕΛΛΙΠΗΣ	0	0	0	0
ΜΕΤΡΙΑ	1	0.606	0.606	0.606
ΚΑΛΗ	5	3.030	3.030	3.636
ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ	53	32.121	32.121	32.121
ΑΡΙΣΤΗ	106	64.242	64.242	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

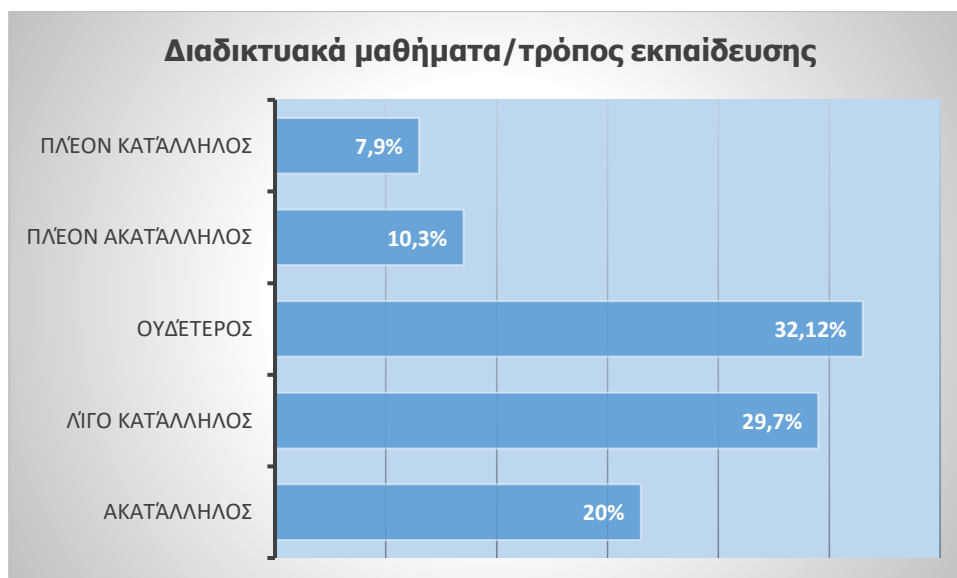
Γράφημα 5.12 e-Presence

Στα πλαίσια της τηλεκπαίδευσης και δεδομένου ότι αυτός ο τρόπος διδασκαλίας δεν είχε καν προβλεφθεί αλλά προέκυψε λόγω της πανδημίας είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον να αναλύσουμε πώς οι σπουδαστές είδαν τα διαδικτυακά μαθήματα, δεδομένου ότι δεν είναι εφικτή η αλληλεπίδραση και τα βιωματικά εργαστήρια. Όπως φαίνεται στον πίνακα συχνοτήτων δεν είναι τελείως ξεκάθαρη η εικόνα και αυτό συμβαίνει γιατί οι 2 εκπαιδευτικές σειρές που αποτελούν το δείγμα του πληθυσμού της έρευνας είχαν τελείως διαφορετική εκπαίδευση. Οι μεν απόφοιτοι της ΚΖ' σειράς έκαναν κατά βάση διαδικτυακά μαθήματα ενώ οι σπουδαστές της

ΚΗ΄ φοίτησαν δια ζώσης με εξαιρέσεις στις περιπτώσεις που υπήρχε κρούσμα covid στο τμήμα. Γενικά υπερτερεί μια ουδέτερη στάση με ποσοστό 32%.

Πίνακας Συχνοτήτων 10. Τα διαδικτυακά μαθήματα είναι ο πλέον ακατάλληλος / καταλληλότερος τρόπος εκπαίδευσης:

13. Τα διαδικτυακά μαθήματα είναι ο πλέον ακατάλληλος / καταλληλότερος τρόπος εκπαίδευσης:	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Πλέον ακατάλληλος	17	10.303	10.303	10.303
Ακατάλληλος	33	20.000	20.000	30.303
Ουδέτερος	53	32.121	32.121	62.424
Λίγο κατάλληλος	49	29.697	29.697	92.121
Πλέον κατάλληλος	13	7.879	7.879	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

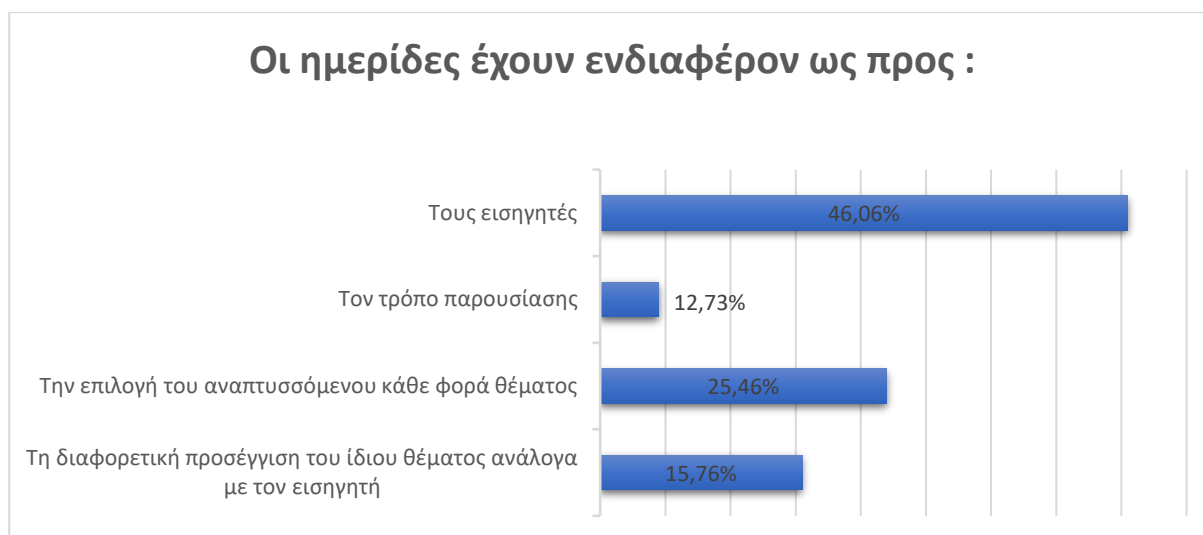
Γράφημα 5.13 Τα διαδικτυακά μαθήματα ως τρόπος εκπαίδευσης

Στην ερώτηση 14 του ερωτηματολογίου επιχειρείται μια γενικότερη αξιολόγηση των ημερίδων ερευνώντας την σειρά των παραγόντων που ενδιαφέρουν τους σπουδαστές και που καταγράφει το μεγαλύτερο ποσοστό στους εισηγητές. Ο ανθρώπινος παράγοντας είναι αυτός που αδιαμφισβήτητα κάνει την διαφορά κατά ποσοστό 46%. Η επιλογή του θέματος είναι το δεύτερο κατά σειρά στοιχείο το οποίο ξεχωρίζουν οι συμμετέχοντες κατά ποσοστό 25,5% και

ακολουθούν η προσέγγιση του κάθε εισηγητή με 15,7% και τέλος ο τρόπος παρουσίασης με ποσοστό 12,7%.

Πίνακας Συχνοτήτων 11. Οι ημερίδες που διοργανώνονται με διάφορες θεματικές είναι ενδιαφέρουσες ως προς :

14. Οι ημερίδες που διοργανώνονται με διάφορες θεματικές είναι ενδιαφέρουσες ως προς :	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Τους εισηγητές	76	46.061	46.061	46.061
Τον τρόπο παρουσίασης	21	12.727	12.727	58.788
Την επιλογή του αναπτυσσόμενου κάθε φορά θέματος	42	25.455	25.455	84.242
Τη διαφορετική προσέγγιση του ίδιου θέματος ανάλογα με τον εισηγητή	26	15.758	15.758	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

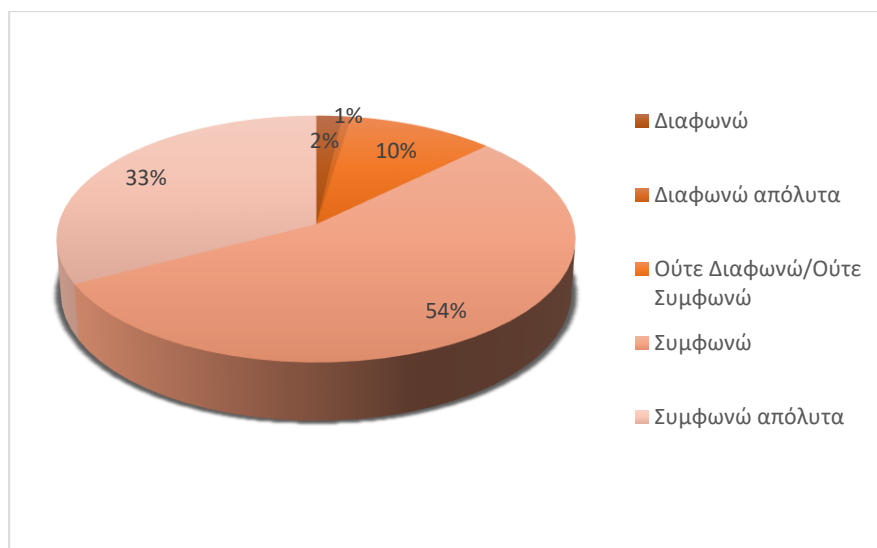
Γράφημα 5.14 Το ενδιαφέρον των ημερίδων

Στις ερωτήσεις κλίμακας Likert (15) που αναφέρονται στην αξιολόγηση των εισηγητών αποκαλύπτεται ότι «οι εισηγητές είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι» όπως δείχνουν οι απαντήσεις σε ποσοστό 54,5% και απόλυτα προετοιμασμένοι σε ποσοστό 32,7%. Δεδομένου ότι οι ημερίδες ακολουθούν συνήθως το πρόγραμμα των επιμορφωτικών σεμιναρίων που

διοργανώνονται από την ΕΣΔι στα πλαίσια της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης για τους δικαστές, το θέμα και οι παρουσιάσεις είναι πολλές φορές κοινά και ήδη αξιολογημένα από τους δικαστές. Δηλαδή είναι έγκυρη η επιλογή των ατόμων που αναλαμβάνουν τις εισηγήσεις κι αυτό αποτυπώνεται παρακάτω.

Πίνακας Συχνοτήτων 12. Οι εισηγητές είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι

15.1 Οι εισηγητές είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ απόλυτα	1	0.606	0.606	0.606
Διαφωνώ	3	1.818	1.818	2.424
Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ	17	10.303	10.303	12.727
Συμφωνώ	90	54.545	54.545	67.273
Συμφωνώ απόλυτα	54	32.727	32.727	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

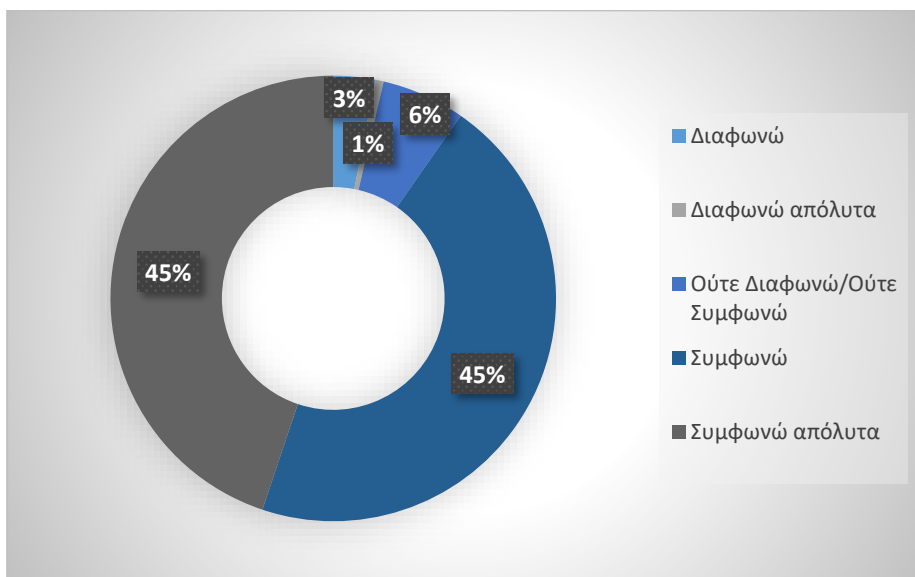

Γράφημα 5.15.1 Οι εισηγητές είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι

Συνεχίζοντας στο θέμα των εισηγήσεων και επιδιώκοντας την επιβεβαίωση πως "Οι εισηγητές έχουν αποδεδειγμένες γνώσεις επί του αντικειμένου της εισήγησης" καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως πραγματικά ισχύει, αφού οι σπουδαστές απάντησαν θετικά κατά 45% και απόλυτα θετικά ομοίως κατά 45%. Η εικόνα του γραφήματος το επιβεβαιώνει πανηγυρικά.

Πίνακας Συχνοτήτων 13. Οι εισηγητές έχουν αποδεδειγμένες γνώσεις επί του αντικειμένου της εισήγησης

15.2 Οι εισηγητές έχουν αποδεδειγμένες γνώσεις επί του αντικειμένου της εισήγησης	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ απόλυτα	1	0.606	0.606	0.606
Διαφωνώ	5	3.030	3.030	3.636
Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ	10	6.061	6.061	9.697
Συμφωνώ	75	45.455	45.455	55.152
Συμφωνώ απόλυτα	74	44.848	44.848	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

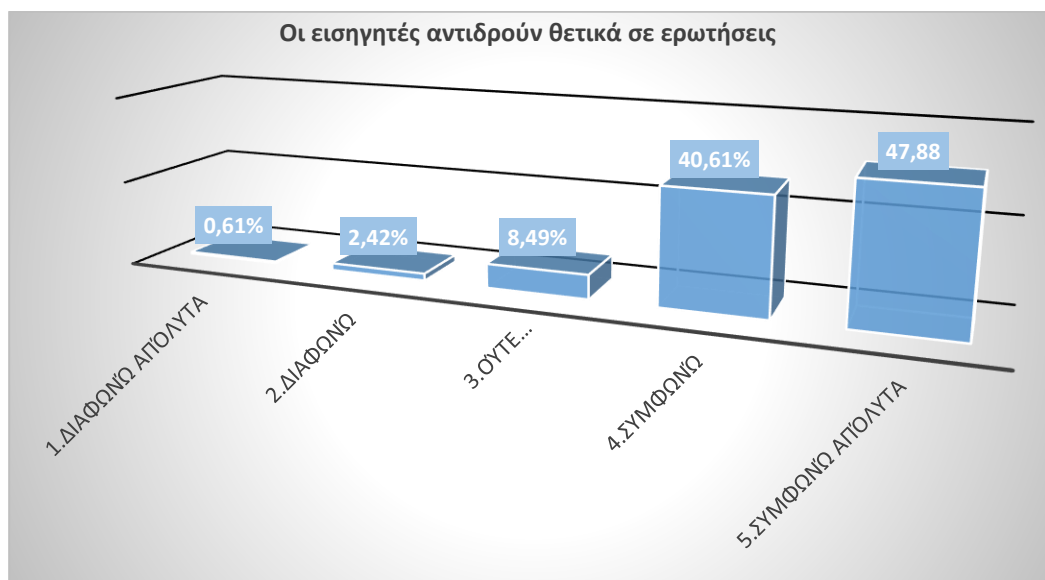
Γράφημα 5.15.2 Οι εισηγητές είναι γνώστες του αντικειμένου παρουσίασης

Μια μεγάλη παράμετρος επιτυχίας ενός επιμορφωτικού σεμιναρίου είναι η αλληλεπίδραση, δίνοντας την δυνατότητα στο κοινό να ρωτήσει απορίες έτσι ώστε να γίνει συζήτηση πάνω στο

θέμα και να ακουστούν απόψεις. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό λοιπόν, όταν “Οι εισηγητές αντιδρούν θετικά σε ερωτήσεις” κι αυτό έχει εξασφαλιστεί βλέποντας τις απαντήσεις (σε ποσοστό 48% επιβεβαιώνεται απόλυτα και σε ποσοστό 41% συμφωνεί). Περίτρανα βεβαίως φαίνεται στην διαγραμματική απεικόνιση.

Πίνακας Συχνοτήτων 14. Οι εισηγητές αντιδρούν θετικά σε ερωτήσεις

15.3 Οι εισηγητές αντιδρούν θετικά σε ερωτήσεις	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ απόλυτα	1	0.606	0.606	0.606
Διαφωνώ	4	2.424	2.424	3.030
Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ	14	8.485	8.485	11.515
Συμφωνώ	67	40.606	40.606	52.121
Συμφωνώ απόλυτα	79	47.879	47.879	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

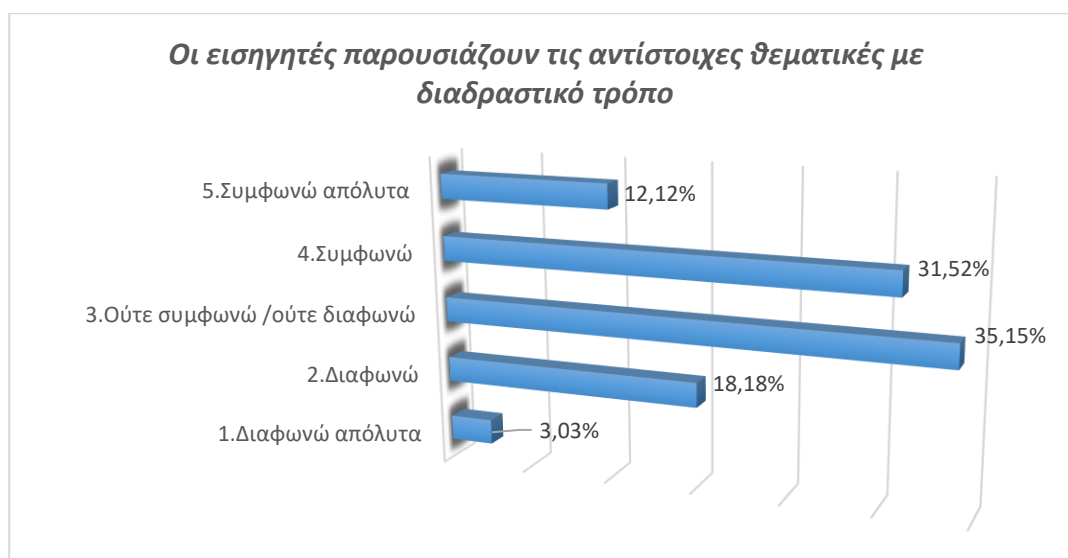
Γράφημα 5.15.3 Οι εισηγητές αντιδρούν θετικά σε ερωτήσεις

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η προσοχή του κοινού και η συμμετοχή του είναι πολύ βασικό να υπάρχει διάδραση. Στην ερώτηση “Οι εισηγητές παρουσιάζουν τις αντίστοιχες θεματικές με διαδραστικό τρόπο” οι απαντήσεις δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικές δεδομένου ότι η πλειοψηφία κατά 35% δηλώνει ουδέτερη στάση, ενώ κατά 32% συμφωνεί και μόλις 12%

συμφωνεί απόλυτα. Αρκεί βέβαια να ληφθεί υπόψη, πως τα θέματα που άπτονται της Νομικής δεν βοηθούν ιδιαίτερα στην διαδικασία της διάδρασης. Ωστόσο τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μεγάλη αλλαγή και βελτίωση των παρουσιάσεων δεδομένου ότι ως εισηγητές επιλέγονται άνθρωποι που συνδέονται ποικιλοτρόπως με το θέμα και όχι μόνο δικαστικοί λειτουργοί.

Πίνακας Συχνοτήτων 15. Οι εισηγητές παρουσιάζουν τις αντίστοιχες θεματικές με διαδραστικό τρόπο

15.4 Οι εισηγητές παρουσιάζουν τις αντίστοιχες θεματικές με διαδραστικό τρόπο	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ απόλυτα	5	3.030	3.030	3.030
Διαφωνώ	30	18.182	18.182	21.212
Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ	58	35.152	35.152	56.364
Συμφωνώ	52	31.515	31.515	87.879
Συμφωνώ απόλυτα	20	12.121	12.121	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

Γράφημα 5.15.4 Οι εισηγητές παρουσιάζουν τις αντίστοιχες θεματικές με διαδραστικό τρόπο

Παράλληλα με την διάδραση ενδιαφέρον έχει κι αν "Οι εισηγητές επικοινωνούν άριστα με τους συμμετέχοντες". Υπάρχει μια επιφυλακτικότητα στις απαντήσεις που συγκεντρώνουν θετική

ανταπόκριση με ποσοστό 36% στην απάντηση “συμφωνώ” ωστόσο ακολουθεί στενά το ποσοστό κατά 32% της ουδέτερης στάσης, ενώ συμφωνούν απόλυτα με ποσοστό 23%.

Πίνακας Συχνοτήτων 16. Οι εισηγητές επικοινωνούν άριστα με τους συμμετέχοντες

15.5 Οι εισηγητές επικοινωνούν άριστα με τους συμμετέχοντες	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ απόλυτα	1	0.606	0.606	0.606
Διαφωνώ	14	8.485	8.485	9.091
Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ	53	32.121	32.121	41.212
Συμφωνώ	59	35.758	35.758	76.970
Συμφωνώ απόλυτα	38	23.030	23.030	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

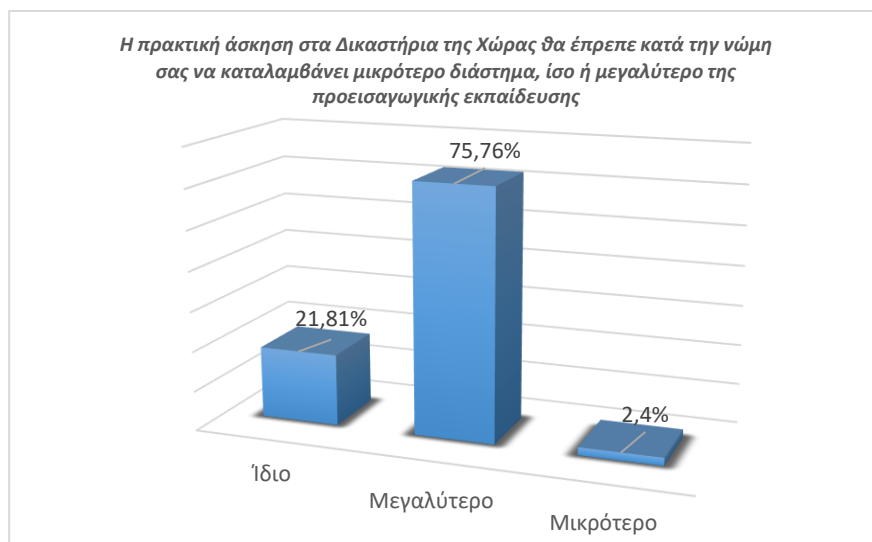
Γράφημα 5.15.5 Οι εισηγητές επικοινωνούν άριστα με τους συμμετέχοντες

Η τελευταία ερώτηση της ενότητας 3 του ερωτηματολογίου αφορά την πρακτική άσκηση των σπουδαστών, που έπεται της περιόδου σπουδών και γίνεται στα δικαστικά καταστήματα της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας βάση της προόδου των σπουδαστών, τόσο κατά την φοίτηση τους όσο και κατά τις εξετάσεις αποφοίτησης (ν.4871/2021 άρθρο 31). Στην ερώτηση αυτή μεγαλύτερη βαρύτητα είχε η γνώμη της ΚΖ' εκπαιδευτικής σειράς των σπουδαστών της ΕΣΔι, καθώς είναι αυτοί που ολοκλήρωσαν την διαδικασία της φοίτησης και

στα 2 στάδια σε αντίθεση με την ΚΗ' εκπαιδευτική σειρά που κατά την συλλογή των απαντήσεων ήταν ακόμη στο πρώτο στάδιο εκπαίδευσης. Στην ερώτηση λοιπόν " Η πρακτική άσκηση στα Δικαστήρια της Χώρας θα έπρεπε κατά την γνώμη σας να καταλαμβάνει μικρότερο διάστημα, ίσο ή μεγαλύτερο της προεισαγωγικής εκπαίδευσης" οι απαντήσεις έχουν συγκεντρωθεί στην επιλογή "μεγαλύτερο" κατά ποσοστό 76%, ίσο κατά 22% και σε καμία περίπτωση μικρότερο αφού μόλις 4 άτομα το επέλεξαν ως απάντηση.

Πίνακας Συχνοτήτων 17. Η πρακτική άσκηση στα Δικαστήρια της Χώρας θα έπρεπε κατά την γνώμη σας να καταλαμβάνει μικρότερο διάστημα, ίσο ή μεγαλύτερο της προεισαγωγικής εκπαίδευσης;

16. Η πρακτική άσκηση στα Δικαστήρια της Χώρας θα έπρεπε κατά τη γνώμη σας να καταλαμβάνει μικρότερο διάστημα, ίσο ή μεγαλύτερο της προεισαγωγικής εκπαίδευσης	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Μικρότερο	4	2.424	2.424	2.424
Ίσο	36	21.818	21.818	24.242
Μεγαλύτερο	125	75.758	75.758	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

Γράφημα 5.16 Διάστημα πρακτικής άσκησης στα δικαστικά καταστήματα

5.3 Ανάλυση 4^{ης} ενότητας : Γενική αποτίμηση

Η επόμενη ενότητα (4) του ερωτηματολογίου, η οποία αναφέρεται στην αποτίμηση των σπουδών, κινείται σε 2 άξονες. Ο πρώτος προσπαθεί γενικά, να χαρακτηρίσει ως αποτελεσματική ή μη την εκπαίδευση, κατά την διάρκεια των σπουδών στην ΕΣΔι, έτσι ώστε ο απόφοιτος να είναι ικανός να ασκήσει το επάγγελμα, έχοντας εξασφαλίσει τα απαραίτητα εφόδια. Υπό αυτό το πρίσμα οι απαντήσεις δείχνουν μια θετική αποτίμηση, με απαντήσεις που συγκεντρώνουν ποσοστό 41% σε θετική βάση. Από την άλλη πλευρά όμως πολύ κοντινό ποσοστό της τάξεως του 37% εκφράζει ουδέτερη στάση ως προς την ικανή εκτέλεση των καθηκόντων βάση των γνώσεων που αποκτήθηκαν στη σχολή. Επιπρόσθετα το 11% θεωρεί πως υπολείπεται το επίπεδο των γνώσεων που αποκτήθηκαν και μόλις το 10% είναι απόλυτα ικανοποιημένο.

Πίνακας Συχνοτήτων 18. Η εκπαίδευση στη σχολή είναι αποτελεσματική για την ικανή άσκηση των καθηκόντων σας;

17. Η εκπαίδευση στη σχολή είναι αποτελεσματική για την ικανή άσκηση των καθηκόντων σας;	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	2	1.212	1.212	1.212
Ελάχιστα	18	10.909	10.909	12.121
Λίγο	61	36.970	36.970	49.091
Αρκετά	68	41.212	41.212	90.303
Πολύ	16	9.697	9.697	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

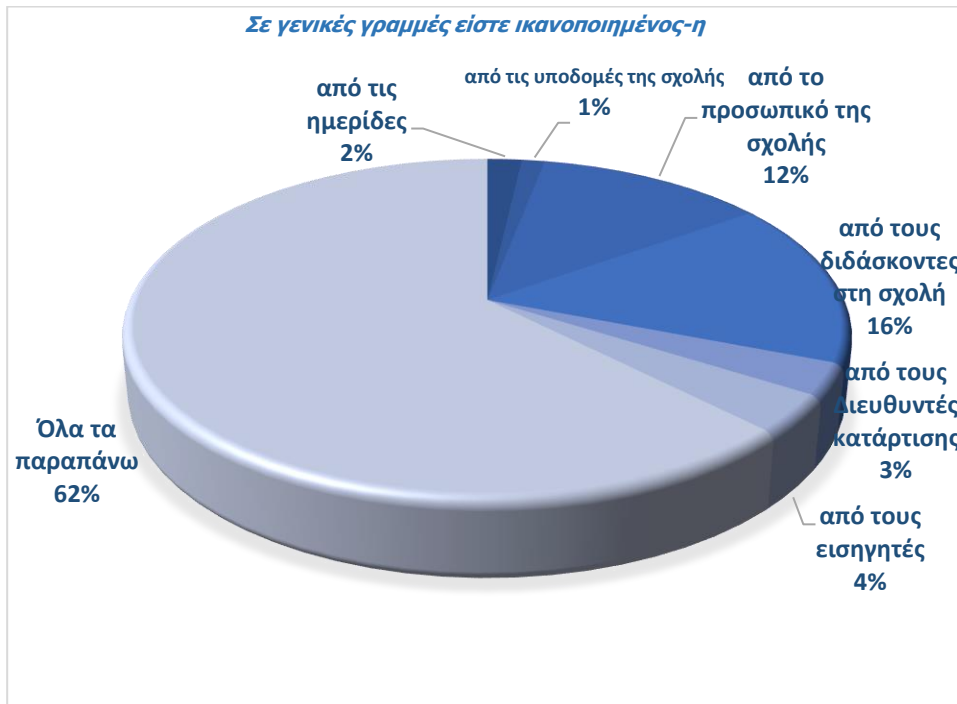

Γράφημα 5.17 Αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης για την άσκηση καθηκόντων

Ο δεύτερος άξονας της αποτίμησης κινείται στην γενικότερη θεώρηση όλης της διαδικασίας αποτυπώνοντας ωστόσο τις προσωπικές επιλογές του καθενός, αξιολογώντας όλα όσα συνθέτουν την ΕΣΔι (διευθυντές κατάρτισης, προσωπικό της σχολής, υποδομές, διδάσκοντες, εισηγητές, ημερίδες). Το μεγάλο ποσοστό 62% καλύπτει το σύνολο των επιλογών, ωστόσο ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στους διδάσκοντες με ποσοστό 16% αλλά και στο προσωπικό της σχολής με ποσοστό 12%. Εννοείται πως πρόκειται για ένα σύνολο από παράγοντες που είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι μεταξύ τους, ωστόσο οι διδάσκοντες και το προσωπικό είναι οι ικανοί παράγοντες που θα πραγματοποιήσουν την θετική διαφορά.

Πίνακας Συχνοτήτων 19. Σε γενικές γραμμές είστε ικανοποιημένος-η (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις) :

<i>18. Σε γενικές γραμμές είστε ικανοποιημένος-η (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις) :</i>	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Από τις ημερίδες	3	1.818	1.818	1.818
Από τις υποδομές της σχολής	2	1.212	1.212	3.030
Από το προσωπικό της σχολής	20	12.121	12.121	15.151
Από τους Διευθυντές κατάρτισης	5	3.030	3.030	18.181
Από τους διδάσκοντες στη σχολή	26	15.758	15.758	33.939
Από τους εισηγητές	6	3.636	3.636	37.575
Όλα τα παραπάνω	103	62.425	62.425	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

Γράφημα 5.18 Ικανοποίηση στο πλαίσιο της σχολής / παράγοντα

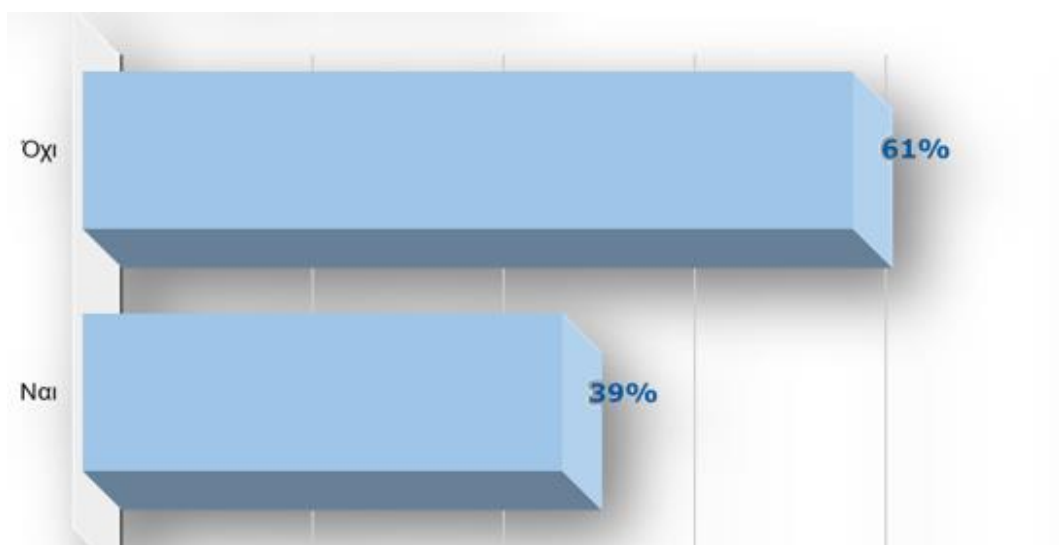
5.4 Ανάλυση 5^{ης} ενότητας : Σκέψεις-Προτάσεις - Καινοτόμες μορφές εκπαίδευσης

Η ενότητα 5 του ερωτηματολογίου αφορά τις σκέψεις-προτάσεις των εκπαιδευομένων. Αυτός που κάνει χρήση των υπηρεσιών έχει άποψη για το αν υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης. Η ερώτηση 19 είναι μια ερώτηση ανοικτού τύπου, προαιρετική, όπου οι συμμετέχοντες αποτύπωσαν ο καθένας τα δικά του πιστεύω, συνεπώς θα γίνει αναφορά σε επόμενο στάδιο.

Συνεχίζοντας στο πλαίσιο των προτάσεων και δεδομένης της ανάγκης για μαθήματα εξ αποστάσεως, που ορίστηκαν μετά την εποχή της πανδημίας, καθίσταται όσο ποτέ αναγκαία η δημιουργία της υβριδικής τάξης. Ερευνώντας το κατά πόσο γνωρίζουν οι σπουδαστές την ύπαρξη μιας τέτοιας μορφής τάξης διδασκαλίας συνειδητοποιήσαμε πως σε ποσοστό 61,2% δεν γνωρίζουν. Είναι πραγματικά ένας καινοτόμος τρόπος εκπαίδευσης αλλά απόλυτα απαραίτητος βάση των νέων αναγκών που προέκυψαν στην μετά covid εποχή.

Πίνακας Συχνοτήτων 20. Γνωρίζετε την υβριδική τάξη διδασκαλίας;

20. Γνωρίζετε την υβριδική τάξη διδασκαλίας;	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΝΑΙ	64	38.79	38.79	38.79
ΟΧΙ	101	61.212	61.212	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

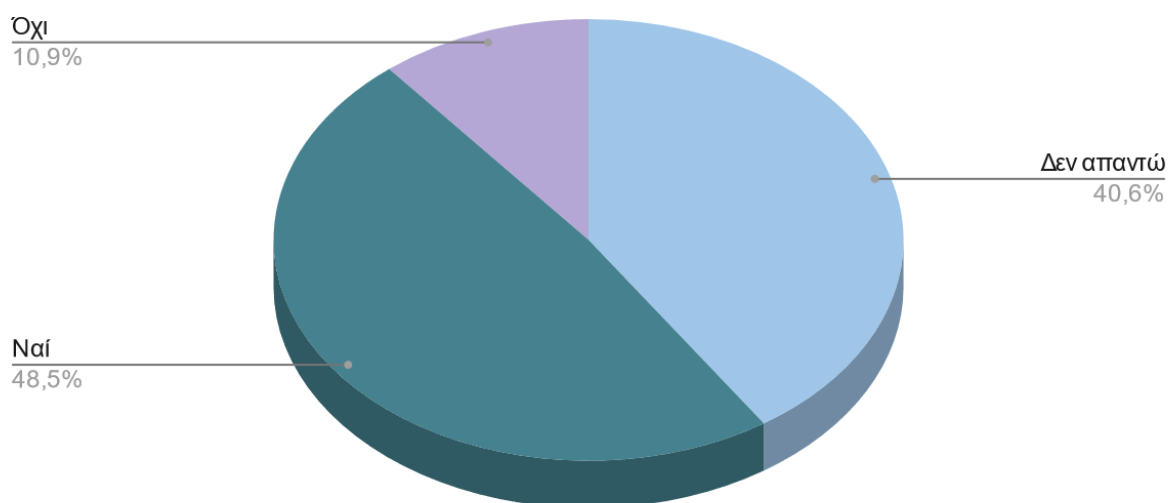
Γράφημα 5.19 Γνωρίζετε την υβριδική τάξη διδασκαλίας;

Στην επόμενη ερώτηση “ Θα συμμετείχατε με την ίδια άνεση σε μια υβριδική τάξη διδασκαλίας;” την πλειοψηφία κατά 48,5% συγκέντρωσε η θετική απάντηση, ωστόσο αυτοί που έχουν αμφιβολίες για τον νέο τρόπο διδασκαλίας επίσης κυμαίνονται στο 41%. Ευτυχώς όσοι βλέπουν με δυσπιστία τα καινοτόμα εγχειρήματα είναι μόλις ποσοστό 11%.

Πίνακας Συχνοτήτων 21 . Θα συμμετείχατε με την ίδια άνεση σε μια υβριδική τάξη διδασκαλίας;

21. Θα συμμετείχατε με την ίδια άνεση σε μια υβριδική τάξη διδασκαλίας;	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΝΑΙ	80	48.485	48.485	48.485
ΟΧΙ	18	10.909	10.909	59.394
ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	67	40.606	40.606	100.000
Total	165	100.000		

21. Θα συμμετείχατε με την ίδια άνεση σε μια υβριδική τάξη διδασκαλίας;

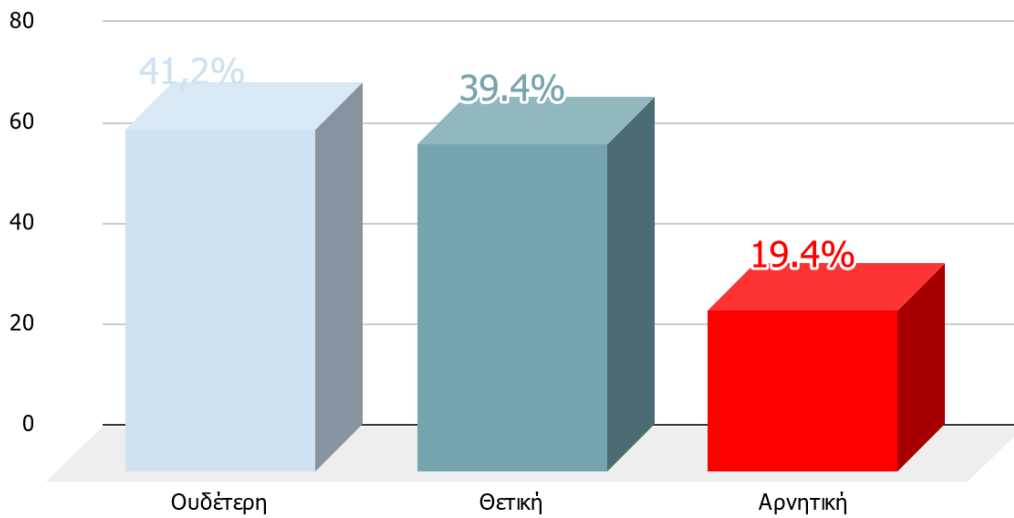
Γράφημα 5.20 Συμμετοχή σε υβριδική τάξη διδασκαλίας

Στην ερώτηση “Πως αξιολογείτε την εμπειρία ενός διαδικτυακού μαθήματος;” οι απαντήσεις μας δίνουν μια θολή εικόνα για την εμπειρία του διαδικτυακού μαθήματος, καθόσον περιγράψαμε πως οι 2 εκπαιδευτικές σειρές που συμμετέχουν στην έρευνα, έχουν τελείως διαφορετική εμπειρία τρόπου διδασκαλίας. Μόνο η τελευταία σειρά γνώρισε την κανονικότητα της τάξης με ελάχιστα διαδικτυακά μαθήματα. Επομένως θεωρείται απόλυτα φυσιολογικό να μην έχουν αποκρυσταλλωμένη άποψη, γεγονός που περιγράφεται στο γράφημα με ποσοστό 41.2% ενώ η θετική (39.4%) από την αρνητική (19.4%) εμπειρία απέχουν 20 ποσοστιαίες μονάδες.

Πίνακας Συχνοτήτων 22 . Πως αξιολογείτε την εμπειρία ενός διαδικτυακού μαθήματος;

22. Πως αξιολογείτε την εμπειρία ενός διαδικτυακού μαθήματος;	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΑΡΝΗΤΙΚΗ	32	19.394	19.394	19.394
ΟΥΔΕΤΕΡΗ	68	41.212	41.212	60.606
ΘΕΤΙΚΗ	65	39.394	39.394	100.000
Total	165	100.000		

22. Πως αξιολογείτε την εμπειρία ενός διαδικτυακού μαθήματος;

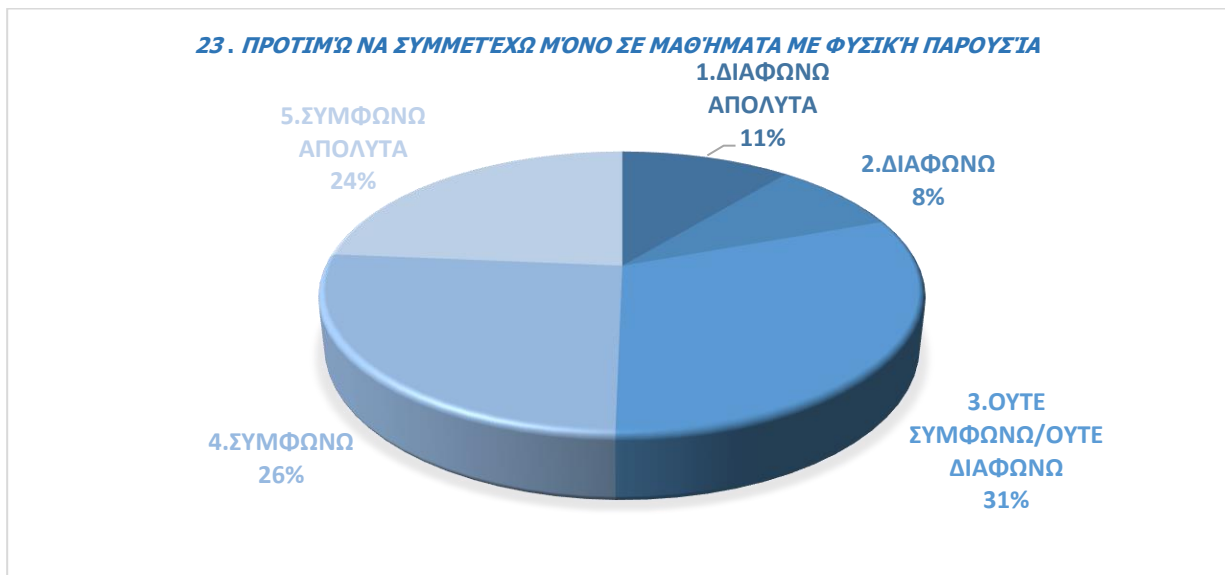
Πως αξιολογείτε την εμπειρία ενός διαδικτυακού μαθήματος;

Γράφημα 5.21 Αξιολόγηση διαδικτυακού μαθήματος

Το ερωτηματολόγιο κλείνει με την πρόθεση των ερωτώμενων για συμμετοχή σε μαθήματα μόνο με φυσική παρουσία. Το αποτέλεσμα είναι διφορούμενο. Υπάρχει μια επιφύλαξη που εκφράζεται με ουδέτερη στάση κατά 31%. Ακολουθεί η σύμφωνη γνώμη για μαθήματα διαζώσης με ποσοστό 26% και απόλυτα σύμφωνη γνώμη με ποσοστό 24%. Ωστόσο αυτοί που διαφωνούν καλύπτουν το 8,5% ενώ αυτοί που διαφωνούν απόλυτα το 11%.

Πίνακας Συχνοτήτων 23 . Προτιμώ να συμμετέχω μόνο σε μαθήματα με φυσική παρουσία

23 . Προτιμώ να συμμετέχω μόνο σε μαθήματα με φυσική παρουσία	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ απόλυτα	18	10.909	10.909	10.909
Διαφωνώ	14	8.485	8.485	19.394
Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ	51	30.909	30.909	50.303
Συμφωνώ	43	26.061	26.061	76.364
Συμφωνώ απόλυτα	39	23.636	23.636	100.000
Missing	0	0.000		
Total	165	100.000		

Γράφημα 5.22 Προτίμηση για μαθήματα με φυσική παρουσία

Παρακάτω παρατίθενται οι πίνακες συνάφειας των δημογραφικών στοιχείων που αποτυπώνουν την σύνθεση του δείγματος ανά 2 μεταβλητές :

Πίνακας Συνάφειας 24 . Φύλλο σε συνάρτηση με την ηλικία

Contingency tables		2. Ηλικία			
1. Φύλο		28-35	36-40	41-45	Total
Άνδρας	Count	23.000	7.000	7.000	37.000
	% of total	13.939%	4.242%	4.242%	22.424%
Γυναίκα	Count	91.000	28.000	9.000	128.000
	% of total	55.152%	16.970%	5.455%	77.576%
Total	Count	114.000	35.000	16.000	165.000
	% of total	69.091%	21.212%	9.697%	100.000%

Παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος αποτελούν γυναίκες στην 1^η ηλικιακή ομάδα (55%) ενώ τα ποσοστά των αντρών της 2^{ης} και της 3^{ης} ηλικιακής ομάδας είναι ίσα .

Πίνακας Συνάφειας 25 . Φύλλο σε συνάρτηση με το επίπεδο σπουδών

Contingency tables		3. Επίπεδο σπουδών			
1. Φύλο		Διδακτορικό Δίπλωμα	Μεταπτυχιακό Δίπλωμα	Τριτοβάθμια εκπ/ση	Total
Άνδρας	Count	2.000	29.000	6.000	37.000
	% of total	1.212%	17.576%	3.636%	22.424%
Γυναίκα	Count	5.000	107.000	16.000	128.000
	% of total	3.030%	64.848%	9.697%	77.576%
Total	Count	7.000	136.000	22.000	165.000
	% of total	4.242%	82.424%	13.333%	100.000%

Δεδομένου ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος είναι γυναίκες, στον παραπάνω πίνακα αποτυπώνεται πως γενικότερα υπερτερούν όσοι έχουν ολοκληρώσει μεταπτυχιακές σπουδές κατά 82% και συγκεκριμένα το 65% αυτών είναι γυναίκες.

Πίνακας Συνάφειας 26 . Φύλλο σε συνάρτηση με τα έτη άσκησης δικηγορίας

Contingency tables		4. Άσκηση Δικηγορίας				
1. Φύλο		1 - 3 έτη	4 - 10 έτη	11-15 έτη	Πάνω από 16 έτη	Total
Άνδρας	Count	12.000	6.000	17.000	2.000	37.000
	% of total	7.273%	3.636%	10.303%	1.212%	22.424%
Γυναίκα	Count	35.000	9.000	83.000	1.000	128.000
	% of total	21.212%	5.455%	50.303%	0.606%	77.576%
Total	Count	47.000	15.000	100.000	3.000	165.000

% of total	28.485%	9.091%	60.606%	1.818%	100.000%
------------	---------	--------	---------	--------	----------

Ποσοστό 60,6% του δείγματος έχουν ασκήσει δικηγορία για πάνω από 10 έτη και συγκεκριμένα 50,3% γυναίκες και 10,3% άντρες.

Επιχειρώντας να συνδέσουμε μια διατακτική μεταβλητή με μια μεταβλητή δημογραφικών στοιχείων, ακολουθούν οι πίνακες συνάφειας :

Πίνακας Συνάφειας 27 . Οι διδακτικές ενότητες καλύπτουν τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων / σε συνάρτηση με το επίπεδο σπουδών .

<i>Contingency tables</i>		<i>3. Επίπεδο σπουδών</i>			
<i>Οι διδακτικές ενότητες καλύπτουν τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων</i>	<i>Διδακτορικό Δίπλωμα</i>	<i>Μεταπτυχιακό Δίπλωμα</i>	<i>Τριτοβάθμια εκπ/ση</i>	<i>Total</i>	
Καθόλου	0	1	0	1	
Ελάχιστα	0	7	1	8	
Λίγο	3	24	2	29	
Αρκετά	3	82	10	95	
Πολύ	1	22	9	32	
Συνολικά	7	136	22	165	

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι 82 από τους 136 κατέχοντες μεταπτυχιακό δίπλωμα, να πιστεύουν πως η θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων καλύπτεται από τις διδακτικές ενότητες που διδάσκονται. Αποτελούν εξάλλου την πλειοψηφία του δείγματος και η γνώμη τους έχει βαρύτητα καθώς βρίσκονται σε βαθμίδα ανώτερη των αποφοίτων Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Πίνακας Συνάφειας 28 . Ο τρόπος διεξαγωγής των διδακτικών εννοιών ενθαρρύνει τη συμμετοχή των σπουδαστών / σε συνάρτηση με την ηλικία

<i>Contingency tables</i>		<i>2. Ηλικία</i>			
<i>Ο τρόπος διεξαγωγής των διδακτικών εννοιών ενθαρρύνει τη συμμετοχή των</i>	<i>28-35 (% of total)</i>	<i>36-40 (% of total)</i>	<i>41-45 (% of total)</i>	<i>Total (% of total)</i>	

<i>σπουδαστών/ σε συνάρτηση με την ηλικία</i>				
Καθόλου	4 (2,42%)	0 (0,00%)	0 (0,00%)	4 (2,42%)
Ελάχιστα	8 (4,85%)	5 (3,03%)	0 (0,00%)	13 (7,88%)
Λίγο	38 (23,03%)	9 (5,46%)	4 (2,42%)	51 (30,91%)
Αρκετά	44 (26,67%)	18 (10,91%)	8 (4,85%)	70 (42,42%)
Πολύ	20 (12,12%)	3 (1,82%)	4 (2,42%)	27 (16,36%)
Missing	0	0	0	0
Total	114 (69,10%)	35 (21,21%)	16 (9,70%)	165 (100%)

Στην 1^η ηλικιακή ομάδα, των 28 - 35 ετών, που είναι και η πολυπληθέστερη, το 27% συμφωνεί πως ο τρόπος με τον οποίο διεξάγονται τα μαθήματα ενθαρρύνει αρκετά την αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων, γεγονός που ενδυναμώνει τα αποτελέσματα καθώς πρόκειται για τους νεότερους ηλικιακά οι οποίοι έχουν την εμπειρία σύγχρονων εκπαιδευτικών διαδικασιών σε σχέση με τους 40+.

Πίνακας Συνάφειας 29 . Η θεματολογία των εισηγήσεων θεωρείται πως προσφέρει επιπλέον γνώση η οποία είναι άμεσα εφαρμόσιμη; Σε συνάρτηση με τα έτη άσκησης δικηγορίας

<i>Contingency tables</i>	<i>4. Άσκηση Δικηγορίας</i>				
<i>Η θεματολογία των εισηγήσεων θεωρείται πως προσφέρει επιπλέον γνώση η οποία είναι άμεσα εφαρμόσιμη;</i>	<i>1 - 3 έτη</i>	<i>4 - 10 έτη</i>	<i>11-15 έτη</i>	<i>Πάνω από 16 έτη</i>	<i>Total</i>
Καθόλου	1	4	0	0	5
Ελάχιστα	10	8	2	0	20
Λίγο	11	29	4	0	44
Αρκετά	16	41	8	1	66
Πολύ	9	18	1	2	30
Total	47	100	15	3	165

Ενδυναμώνει την αποτελεσματικότητα της επιλογής θεμάτων το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει κανείς παρατηρώντας τον πίνακα συνάφειας 29. Σε όλες τις ομάδες με διαφορετικά έτη άσκησης δικηγορίας από 1-3 έως και πάνω από 16 έτη αποδεικνύεται περίτρανα, πως η θεματολογία που επιλέγεται προσφέρει επιπλέον γνώση και μάλιστα άμεσα εφαρμόσιμη, συγκεντρώνοντας τις περισσότερες απαντήσεις στο αρκετά. Δεν είναι τυχαίο που οι έχοντες ασκήσει δικηγορία πάνω από 4 έτη υποστηρίζουν την άποψη, ενισχύοντας την και οι 8 από τους 15 συνολικά δικηγόρους επί 11ετίας και πάνω. Η συγκεκριμένη επιλογή συσχέτισης δεν έγινε τυχαία προκειμένου να έχουμε την εμπειριστατωμένη άποψη και την επαγγελματική εμπειρία για την επιπλέον γνώση που πρέπει να μεταλαμπαδευτεί στους νέους δικαστές. Παρατηρούμε συμπερασματικά λοιπόν, πως, ανεξάρτητα των ετών άσκησης δικηγορίας, υπάρχει σύγκλιση των απόψεων για την σχεδόν απόλυτα θετική απάντηση.

Πίνακας Συνάφειας 30 . Η θεματολογία των εισηγήσεων ανταποκρίνεται στο αναμενόμενο επίπεδο για την κατανόηση των διδακτικών ενοτήτων; Σε συνάρτηση με την ηλικία

<i>Contingency tables</i>		<i>2. Ηλικία</i>			
<i>Η θεματολογία των εισηγήσεων ανταποκρίνεται στο αναμενόμενο επίπεδο για την κατανόηση των διδακτικών ενοτήτων;</i>	<i>28-35</i>	<i>36-40</i>	<i>41-45</i>	<i>Total</i>	
Καθόλου	1	0	0	1	
Ελάχιστα	8	3	0	11	
Λίγο	29	5	2	36	
Αρκετά	60	21	10	91	
Πολύ	16	8	4	26	
Missing	0	0	0	0	
Total	114	35	16	165	

Όλες οι ηλικιακές ομάδες συμφωνούν πως τα θέματα έχουν επιλεγεί έτσι ώστε να γίνονται κατανοητά αρκετά, ακόμη και από τους νεότερους σε ηλικία με την μικρότερη επαγγελματική εμπειρία.

Πίνακας Συνάφειας 31 . Η πλατφόρμα (zoom) που χρησιμοποιήθηκε σε περιπτώσεις διαδικτυακού μαθήματος λειτούργησε απρόσκοπτα; Σε συνάρτηση με την ηλικία

<i>Contingency tables</i>		<i>2. Ηλικία</i>			
<i>Η πλατφόρμα (zoom) που χρησιμοποιήθηκε σε περιπτώσεις διαδικτυακού μαθήματος λειτούργησε απρόσκοπτα; Σε συνάρτηση με την ηλικία</i>	<i>28-35</i>	<i>36-40</i>	<i>41-45</i>	<i>Total</i>	
Καθόλου	2	0	0	2	
Ελάχιστα	4	0	0	4	
Λίγο	9	3	1	13	
Αρκετά	48	21	6	75	
Πολύ	51	11	9	71	
Missing	0	0	0	0	
Total	114	35	16	165	

Και οι 3 ηλικιακές ομάδες, αναφορικά με την πλατφόρμα “zoom” που χρησιμοποιείται στα διαδικτυακά μαθήματα, συμφωνούν με ποσοστά που αγγίζουν το 88%, πως λειτούργησε χωρίς προβλήματα. Συνεπώς στις περιπτώσεις των μαθημάτων που η δια ζώσης παρουσία δεν ήταν εφικτή, το zoom κατάφερε να συνδράμει στην διεκπεραίωση των μαθημάτων.

Πίνακας Συνάφειας 32 . Τα διαδικτυακά μαθήματα σε συνάρτηση με την ηλικία είναι :

<i>Contingency tables</i>		<i>2. Ηλικία</i>			
<i>Τα διαδικτυακά μαθήματα σε συνάρτηση με την ηλικία είναι :</i>	<i>28-35 (% of total)</i>	<i>36-40 (% of total)</i>	<i>41-45 (% of total)</i>	<i>Total (% of total)</i>	
Πλέον ακατάλληλος τρόπος εκπαίδευσης	9 (5,46%)	6 (3,64%)	2 (1,21%)	17 (10,30%)	
Ακατάλληλος τρόπος εκπαίδευσης	23 (13,94%)	7 (4,24%)	3 (1,81%)	33 (20,00%)	
Ουδέτερος	36 (21,82%)	14 (8,49%)	3 (1,81%)	53 (32,12%)	
Λίγο κατάλληλος τρόπος εκπαίδευσης	37 (22,42%)	5 (3,03%)	7 (4,24%)	49 (29,70%)	
Πλέον κατάλληλος τρόπος εκπαίδευσης	9 (5,46%)	3 (1,82%)	1 (0,61%)	13 (7,88%)	
Missing	0	0	0	0	
Total	114 (69,09%)	35 (21,21%)	16 (9,70%)	165 (100%)	

Συγκρίνοντας τον διαφορετικό τρόπο με τον οποίο ενδεχομένως ένας 40χρονος αντιλαμβάνεται το διαδικτυακό μάθημα έναντι του μαθήματος με φυσική παρουσία και αντίστοιχα ένας 28χρονος που τώρα μπαίνει στο μοτίβο της δικαστικής έδρας, τα αποτελέσματα είναι ανατρεπτικά. Στην 1^η ηλικιακή ομάδα η στάση είναι ουδέτερη κατά 22% ενώ το υπόλοιπο 22% θεωρεί το διαδικτυακό μάθημα ως λίγο κατάλληλο τρόπο εκπαίδευσης. Στην 2^η ηλικιακή ομάδα εξακολουθεί να είναι κατά 8,5% ουδέτερη η άποψη περί καταλληλότητας ή μη της χρήσης διαδικτυακής τάξης με το αμέσως επόμενο ποσοστό να θεωρεί ακατάλληλο το διαδικτυακό μάθημα. Το αξιοπερίεργο είναι πως η 3^η ηλικιακή ομάδα, που περιλαμβάνει τους μεγαλύτερους σε ηλικία σπουδαστές, συγκέντρωσε 4% στην άποψη που θεωρεί πως το διαδικτυακό μάθημα είναι λίγο κατάλληλος τρόπος εκπαίδευσης. Υπάρχει λογική εξήγηση για αυτό κι έχει να κάνει με την εμπειρία ενός διαδικτυακού μαθήματος που οι μεγαλύτεροι είχαν λόγω της πανδημίας του covid-19 (η οποία τους στέρησε τη φυσιολογική ροή διδασκαλίας κι εκπαίδευσης) ενώ οι νεότεροι της τελευταίας εκπαιδευτικής σειράς ΚΗ΄ δεν πρόλαβαν.

Πίνακας Συνάφειας 33 . Οι εισηγητές είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι (απαντήσεις σε συνάρτηση με άντρες - γυναίκες) :

<i>Contingency tables</i>		<i>1. Φύλο</i>		
<i>Οι εισηγητές είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι</i>	<i>Άντρες</i>	<i>Γυναίκες</i>	<i>Total</i>	
Διαφωνώ απόλυτα	0	1	1	
Διαφωνώ	0	3	3	
Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ	3	14	17	
Συμφωνώ	21	69	90	
Συμφωνώ απόλυτα	13	41	54	
Missing	0	0	0	
Total	37	128	165	

Δεν υπάρχει καμία διαφωνία ανεξάρτητα του φύλου, πως οι εισηγητές είναι προετοιμασμένοι για το αντικείμενο που θα παρουσιάσουν, όπως απάντησαν οι 34 άνδρες και οι 110 γυναίκες.

Πίνακας Συνάφειας 34 . Οι εισηγητές έχουν αποδεδειγμένες γνώσεις επί του αντικειμένου της εισήγησης (απαντήσεις σε συνάρτηση με άντρες - γυναίκες) :

<i>Contingency tables</i>		<i>1. Φύλο</i>		
<i>Οι εισηγητές έχουν αποδεδειγμένες γνώσεις επί του αντικειμένου της εισήγησης</i>	<i>Άντρες</i>	<i>Γυναίκες</i>	<i>Total</i>	
Διαφωνώ απόλυτα	0	1	1	
Διαφωνώ	1	4	5	
Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ	4	6	10	
Συμφωνώ	12	63	75	
Συμφωνώ απόλυτα	20	54	74	
Missing	0	0	0	
Total	37	128	165	

Και τα 2 φύλλα συμφωνούν πως οι εισηγητές έχουν αποδεδειγμένες γνώσεις επί του αντικειμένου της εισήγησης ωστόσο οι άντρες με μεγάλη διαφορά είναι απόλυτα σύμφωνοι ενώ οι γυναίκες είναι πιο απόλυτες στις απαιτήσεις τους επί των γνώσεων των εισηγητών.

Πίνακας Συνάφειας 35 . Οι εισηγητές αντιδρούν θετικά σε ερωτήσεις (απαντήσεις σε συνάρτηση με την ηλικία) :

<i>Contingency tables</i>		<i>2. Ηλικία</i>			
<i>Οι εισηγητές αντιδρούν θετικά σε ερωτήσεις</i>	<i>28-35</i>	<i>36-40</i>	<i>41-45</i>	<i>Total</i>	
Διαφωνώ απόλυτα	1	0	0	1	
Διαφωνώ	3	1	0	4	
Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ	10	3	1	14	
Συμφωνώ	47	15	5	67	
Συμφωνώ απόλυτα	53	16	10	79	
Missing	0	0	0	0	
Total	114	35	16	165	

Στον τρόπο αντίδρασης των εισηγητών αναφορικά με τις ερωτήσεις, παρατηρούμε μια σταθερά θετική στάση των ατόμων της μεσαίας ηλικιακής ομάδας σε αντίθεση με τους μικρότερους σε ηλικία οι οποίοι κλιμακώνουν προς τα πάνω την άποψη τους διατηρώντας ωστόσο σε μικρό αριθμό και ελαφρά ουδέτερη στάση.

Πίνακας Συνάφειας 36 . Οι εισηγητές παρουσιάζουν τις αντίστοιχες θεματικές με διαδραστικό τρόπο (απαντήσεις σε συνάρτηση με το φύλο) :

<i>Contingency tables</i>		<i>1. Φύλο</i>		
<i>Οι εισηγητές παρουσιάζουν τις αντίστοιχες θεματικές με διαδραστικό τρόπο</i>	<i>Άντρες</i>	<i>Γυναίκες</i>	<i>Total</i>	
Διαφωνώ απόλυτα	0	5	5	
Διαφωνώ	7	23	30	
Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ	15	43	58	
Συμφωνώ	11	41	52	
Συμφωνώ απόλυτα	4	16	20	
Missing	0	0	0	
Total	37	128	165	

Οι γυναίκες αντιλαμβάνονται περισσότερο διαδραστικό τον τρόπο παρουσίασης των εισηγήσεων σε σχέση με τους άντρες οι οποίοι τείνουν να είναι κατά βάση ουδέτεροι στην συγκεκριμένη ερώτηση.

Πίνακας Συνάφειας 37 . Οι εισηγητές επικοινωνούν άριστα με τους συμμετέχοντες (απαντήσεις σε συνάρτηση με την ηλικία) :

<i>Contingency tables</i>		<i>2. Ηλικία</i>		
<i>Οι εισηγητές επικοινωνούν άριστα με τους συμμετέχοντες</i>	<i>28-35</i>	<i>36-40</i>	<i>41-45</i>	<i>Total</i>
Διαφωνώ απόλυτα	1	0	0	1
Διαφωνώ	10	4	0	14
Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ	35	13	5	53
Συμφωνώ	43	10	6	59
Συμφωνώ απόλυτα	25	8	5	38
Missing	0	0	0	0
Total	114	35	16	165

Ανατρεπτικά, φαίνεται πως οι μικρότεροι σε ηλικία επικοινωνούν άριστα με τους εισηγητές σε αντίθεση με την 2^η ηλικιακή ομάδα που σε πλειοψηφία δηλώνει ουδέτερη, ενώ το 3^ο ηλικιακό γκρουπ παρουσιάζει μια ανάμεικτη θετική στάση, με την πλειοψηφία να συμφωνεί.

Πίνακας Συνάφειας 38 . Η πρακτική άσκηση στα δικαστήρια της χώρας θα έπρεπε κατά τη γνώμη σας να καταλαμβάνει : (απαντήσεις σε συνάρτηση με το φύλο) :

<i>Contingency tables</i>		<i>1. Φύλο</i>	
---------------------------	--	----------------	--

<i>Η πρακτική άσκηση στα δικαστήρια της χώρας θα έπρεπε κατά τη γνώμη σας να καταλαμβάνει :</i>	<i>Άντρες</i>	<i>Γυναίκες</i>	<i>Total</i>
Μικρότερο διάστημα της προεισαγωγικής εκπαίδευσης	3	1	4
Ίδιο χρονικό διάστημα όπως σήμερα	8	28	38
Μεγαλύτερο διάστημα της προεισαγωγικής εκπαίδευσης	26	99	125

Total	37	128	165
-------	----	-----	-----

Δεν υπάρχει στατιστική διαφορά στην συγκεκριμένη απάντηση. Όλοι συμφωνούν ανεξαρτήτως φύλου για μεγαλύτερο διάστημα πρακτικής άσκησης στα δικαστήρια.

Πίνακας Συνάφειας 39 . Η εκπαίδευση στην σχολή είναι αποτελεσματική για την ικανή άσκηση των καθηκόντων σας (απαντήσεις σε συνάρτηση με την άσκηση Δικηγορίας) :

<i>Contingency tables</i>		<i>4. Άσκηση Δικηγορίας</i>				
<i>Η εκπαίδευση στην σχολή είναι αποτελεσματική για την ικανή άσκηση των καθηκόντων σας</i>	<i>1 - 3 έτη</i>	<i>4 - 10 έτη</i>	<i>11-15 έτη</i>	<i>Πάνω από 16 έτη</i>	<i>Total</i>	
Καθόλου	0	1	1	0	2	
Ελάχιστα	9	7	2	0	18	
Αρκετά	19	37	5	0	61	
Πολύ	15	45	6	2	68	
Πάρα πολύ	4	10	1	1	16	
Total	47	100	15	3	165	

Μεγάλη βαρύτητα στην παραπάνω ερώτηση έχει η άποψη όσων έχουν μεγαλύτερη εργασιακή εμπειρία λόγω πλατύτερου επιπέδου γνώσεων. Πραγματικά παρατηρούμε πως όσοι έχουν εργαστεί ως δικηγόροι από 4 έτη τουλάχιστον και πάνω είναι πολύ σίγουροι, πως τα εφόδια της εκπαίδευσης στην σχολή θα είναι αρκετά, ώστε να ασκήσουν ικανά το επάγγελμα του δικαστή.

Πίνακας Συνάφειας 40 . Γνωρίζετε την υβριδική τάξη διδασκαλίας; (απαντήσεις σε συνάρτηση με την ηλικία) :

<i>Contingency tables</i>		<i>2. Ηλικία</i>			
<i>Γνωρίζετε την υβριδική τάξη διδασκαλίας</i>	<i>28-35 (% of total)</i>	<i>36-40 (% of total)</i>	<i>41-45 (% of total)</i>	<i>Total (% of total)</i>	
Ναι	43 (26,06%)	16 (9,70%)	5 (3,03%)	64 (38,79%)	
Όχι	71 (43,03%)	19 (11,52%)	11 (6,67%)	101 (61,21%)	
Missing	0	0	0	0	
Total	114 (69,09%)	35 (21,21%)	16 (9,70%)	165 (100%)	

Η υβριδική τάξη διδασκαλίας είναι κάτι άγνωστο στους περισσότερους με το ποσοστό να αγγίζει το 61%. Ιδιαίτερα στις ηλικίες 28-35 που δεν συμμετείχαν όπως αποδείχθηκε ούτε στα διαδικτυακά μαθήματα το ποσοστό άγνοιας φτάνει το 43% του συνόλου .

Πίνακας Συνάφειας 41 . Θα συμμετείχατε με την ίδια άνεση σε μια υβριδική τάξη διδασκαλίας; (απαντήσεις σε συνάρτηση με την ηλικία) :

<i>Contingency tables</i>		<i>2. Ηλικία</i>			
<i>Θα συμμετείχατε με την ίδια άνεση σε μια υβριδική τάξη διδασκαλίας ;</i>	<i>28-35</i>	<i>36-40</i>	<i>41-45</i>	<i>Total</i>	
Ναι	57	17	6	80	
Όχι	9	5	4	18	
Δεν απαντώ	48	13	6	67	
Missing	0	0	0	0	
Total	114	35	16	165	

Οι μικρότεροι σε ηλικία είναι ανοιχτοί σε νέες τεχνολογικές εφαρμογές και απαντούν με μεγαλύτερη άνεση θετικά στην συμμετοχή σε μια υβριδική τάξη διδασκαλίας. Όσο μεγαλώνει η ηλικία οι αριθμοί διαφοροποιούνται και παρατηρούμε πως στην ηλικία των 40+ τα άτομα είναι διχασμένα και δεν έχουν την ίδια άνεση συμμετοχής.

Πίνακας Συνάφειας 42 . Πως αξιολογείτε την εμπειρία ενός διαδικτυακού μαθήματος; (απαντήσεις σε συνάρτηση με την ηλικία) :

<i>Contingency tables</i>		<i>2. Ηλικία</i>		
<i>Πως αξιολογείτε την εμπειρία ενός διαδικτυακού μαθήματος;</i>	<i>28-35</i>	<i>36-40</i>	<i>41-45</i>	<i>Total</i>
Αρνητική	18	11	3	32
Ουδέτερη	53	11	4	68
Θετική	43	13	9	65
Missing	0	0	0	0
Total	114	35	16	165

Η έλλειψη εμπειρίας συμμετοχής σε διαδικτυακό μάθημα για τους σπουδαστές με ηλικία από 28-35 είναι πασιφανής καθώς κρατούν ουδέτερη στάση σ' αυτήν την ερώτηση σε αντίθεση με τις άλλες δύο ηλικιακές ομάδες που έζησαν τα μαθήματα μέσω πλατφόρμας στην περίοδο της πανδημίας κι έχουν θετική άποψη.

Πίνακας Συνάφειας 43. Προτιμώ να συμμετέχω μόνο σε μαθήματα με φυσική παρουσία (απαντήσεις σε συνάρτηση με την ηλικία) :

<i>Contingency tables</i>		<i>2. Ηλικία</i>		
<i>Προτιμώ να συμμετέχω μόνο σε μαθήματα με φυσική παρουσία</i>	<i>28-35</i>	<i>36-40</i>	<i>41-45</i>	<i>Total</i>
Διαφωνώ απόλυτα	12	3	3	18
Διαφωνώ	9	5	0	14
Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ	39	9	3	51
Συμφωνώ	31	9	3	43
Συμφωνώ απόλυτα	23	9	7	39
Missing	0	0	0	0
Total	114	35	16	165

Οι απαντήσεις στην προηγούμενη ερώτηση επιβεβαιώνουν και την τελευταία καθώς παρατηρούμε πως οι μικρότεροι κρατούν ουδέτερη στάση λόγω της έλλειψης εμπειρίας διαδικτυακού μαθήματος ενώ αντίθετα οι μεγαλύτερες ηλικίες σταδιακά περνούν σε θετική στάση υπέρ των μαθημάτων με φυσική παρουσία.

5.5 Υπολογισμός μέσης τιμής και τυπικής απόκλισης

Υπολογίζοντας την μέση τιμή (Mean) και την τυπική απόκλιση (Std.Deviation) του μέσου όρου των ποσοτικών μεταβλητών (scale) που αντιστοιχούν στις ερωτήσεις 5 - 9 του ερωτηματολογίου διαπιστώνουμε πως η μέση τιμή όσον αφορά τους άνδρες είναι 3,68 ενώ τις γυναίκες 3,81 και η τυπική απόκλιση είναι 0,92 και 0,71 αντίστοιχα. Αυτό αποτυπώνεται και στα γραφήματα - ιστογράμματα, όπου φαίνεται πως η κατανομή είναι λοξή προς τα δεξιά στις γυναίκες με ακραία τιμή-στο πεδίο 145- όπως προκύπτει και στο θηκόγραμμα. Άρα η διάμεσος και η μέση τιμή σχεδόν συμπίπτουν.

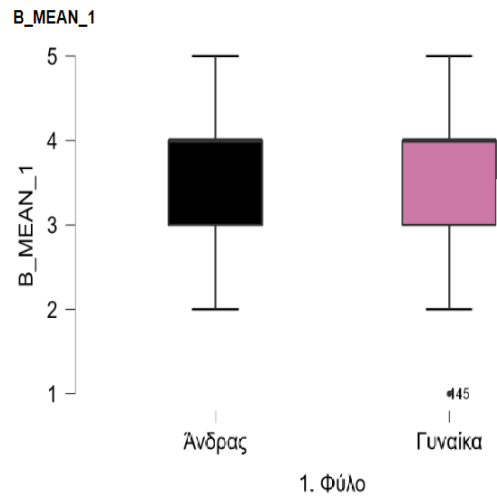
Ωστόσο η τυπική απόκλιση σε συνδυασμό με την μέση τιμή μας βοηθούν να ορίσουμε διαστήματα εντός των οποίων βρίσκονται τα ποσοστά παρατηρήσεων.

Πίνακας 44. Δεδομένα περιγραφικής στατιστικής ερωτήσεων Νο5-Νο9

Descriptive Statistics

Descriptive Statistics		
	B_MEAN_1	
	Άνδρας	Γυναίκα
Valid	37	128
Missing	0	0
Median	4.000	4.000
Mean	3.676	3.813
Std. Deviation	0.915	0.707
Minimum	2.000	1.000
Maximum	5.000	5.000
25th percentile	3.000	3.000
50th percentile	4.000	4.000
75th percentile	4.000	4.000

Boxplots

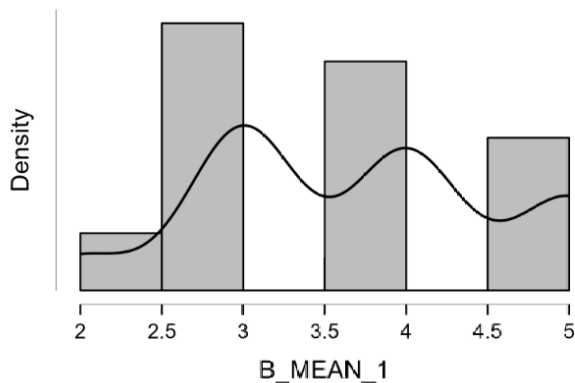

Γράφημα 5.23 θηκόγραμμα μέσης τιμής ερωτήσεων Νο5-Νο9

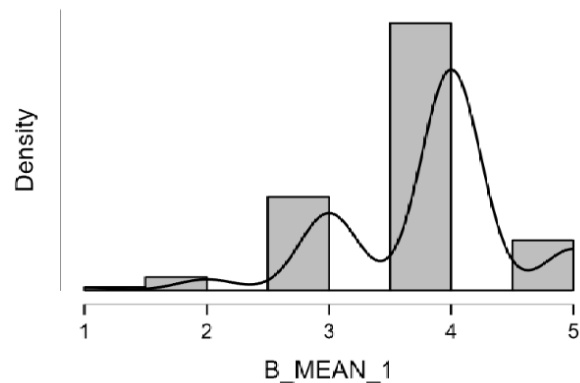
Distribution Plots ▾

B_MEAN_1

Άνδρας

Γυναίκα

Γράφημα 5.24 Ιστόγραμμα μέσης τιμής - Άντρες/Γυναίκες

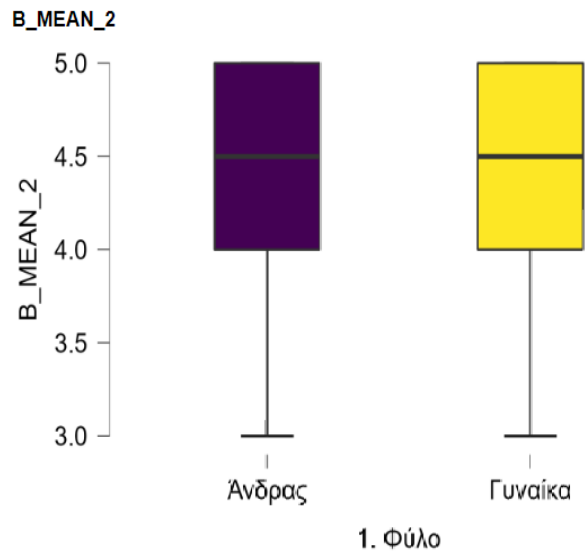
Στη συνέχεια, η μέση τιμή (Mean) και η τυπική απόκλιση (Std.Deviation) του μέσου όρου των ποσοτικών μεταβλητών (scale) που αντιστοιχούν στις ερωτήσεις 10 - 13 του ερωτηματολογίου, στους άνδρες είναι 4,53 ενώ στις γυναίκες 4,43 και η τυπική απόκλιση είναι 0,55 και 0,56 αντίστοιχα. Αυτό αποτυπώνεται και στα γραφήματα - ιστογράμματα, όπου φαίνεται πως η κατανομή είναι παρόμοια σε άνδρες-γυναίκες, χωρίς καμία ακραία τιμή όπως προκύπτει και από το θηκόγραμμα. Άρα η διάμεσος και η μέση τιμή σχεδόν συμπίπτουν.

Πίνακας 45. Δεδομένα περιγραφικής στατιστικής ερωτήσεων Νο10-Νο13

Descriptive Statistics

Descriptive Statistics	B_MEAN_2	
	Άνδρας	Γυναίκα
Valid	37	128
Missing	0	0
Median	4.500	4.500
Mean	4.527	4.430
Std. Deviation	0.552	0.560
Minimum	3.000	3.000
Maximum	5.000	5.000
25th percentile	4.000	4.000
50th percentile	4.500	4.500
75th percentile	5.000	5.000

Boxplots

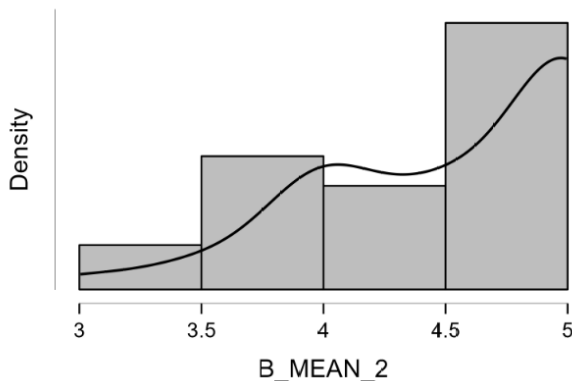

Γράφημα 5.25 Θηκόγραμμα μέσης τιμής ερωτήσεων Νο 10- Νο13 για άντρες/γυναίκες

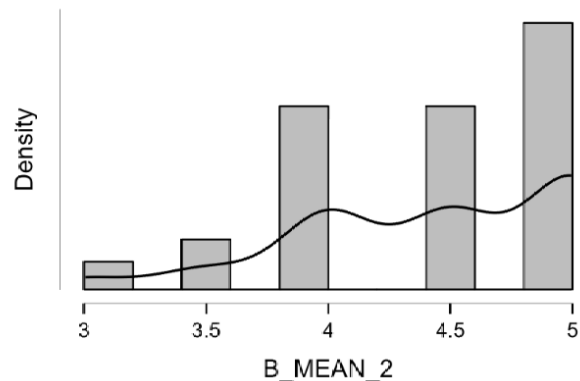
Distribution Plots

B_MEAN_2

Άνδρας

Γυναίκα

Γράφημα 5.26 Ιστόγραμμα μέσης τιμής άντρες / γυναίκες ερωτήσεων Νο10-Νο13

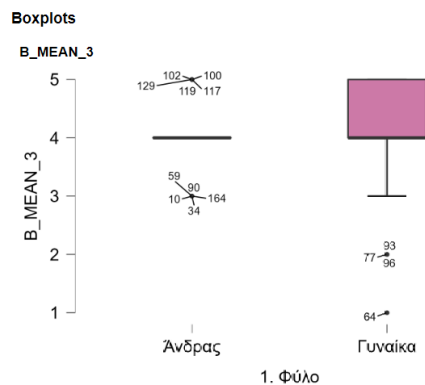
Αντίστοιχα υπολογίζοντας την μέση τιμή (Mean) και την τυπική απόκλιση (Std. Deviation) των διατακτικών μεταβλητών στην “αξιολόγηση εισηγητών” (ερώτηση 15 του ερωτηματολογίου) διαπιστώνουμε πως είναι 4,08 για τους άνδρες και 4,06 για τις γυναίκες ενώ η τυπική απόκλιση είναι 0,60 και 0,79 αντίστοιχα. Αυτό αποτυπώνεται και στα γραφήματα όπου φαίνεται πως η κατανομή είναι λοξή προς τα δεξιά και στα 2 φύλα, ενώ στους άνδρες εμφανίζονται ακραίες τιμές. Άρα σίγουρα η διάμεσος και η μέση τιμή δεν συμπίπτουν.

Στις διατακτικές μεταβλητές (ordinal) ο υπολογισμός της μέσης τιμής δεν είναι έγκυρος και πιο σωστή εκτίμηση γίνεται με τον υπολογισμό της διαμέσου.

Πίνακας 46. Δεδομένα περιγραφικής στατιστικής ερώτησης 15

Descriptive Statistics

	3_MEAN_3	
	Άνδρας	Γυναίκα
Valid	37	128
Missing	0	0
Mode	4.000	4.000
Median	4.000	4.000
Mean	4.081	4.055
Std. Deviation	0.595	0.787
Minimum	3.000	1.000
Maximum	5.000	5.000
25th percentile	4.000	4.000
50th percentile	4.000	4.000
75th percentile	4.000	5.000

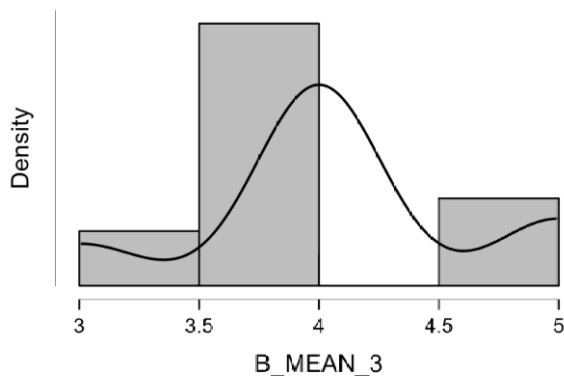

Γράφημα 5.27 Θηκόγραμμα μέσης τιμής ερώτησης No 15

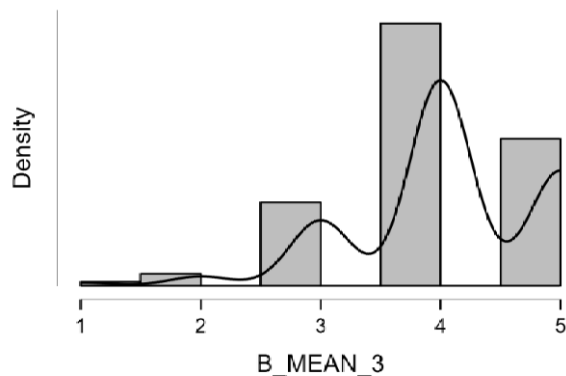
Distribution Plots

B_MEAN_3

Άνδρας

Γυναίκα

Γράφημα 5.28 Ιστόγραμμα μέσης τιμής ερώτησης No 15

5.6 Έλεγχος αξιοπιστίας ερωτηματολογίου

Σκεπτόμενοι την διασφάλιση της αξιοπιστίας και της εγκυρότητας της έρευνας, θα πρέπει να γίνει υπολογισμός του συντελεστή alpha του Cronbach. Με τον συντελεστή αυτόν εξετάζουμε, πως γίνεται να υπολογίσουν την ίδια μεταβλητή διαφορετικές προτάσεις. Η ομοιογένεια μιας κλίμακας ή υποκλίμακας φαίνεται με την αξιοπιστία

εσωτερικής συνοχής κι αποτυπώνεται με το συντελεστή Cronbach's alpha. Μια βάση τιμής του δείκτη Cronbach's alpha είναι το 0,7, οπότε οποιαδήποτε τιμή μεγαλύτερη από 0,7 θεωρείται αποδεκτή. Όσο μεγαλώνει η τιμή του συντελεστή Cronbach's alpha τόσο αυξάνεται η αξιοπιστία εσωτερικής συνοχής. Ενδεχομένως μια κλίμακα να εμφανίζει εσωτερική συνοχή μικρού βαθμού. Σ' αυτήν την περίπτωση θα πρέπει να βελτιωθεί με την προσθήκη προτάσεων (items) ή με την επανεξέταση της σαφήνειας των προτάσεων της.

Ξεκινώντας τον έλεγχο του ερωτηματολογίου με την 3^η ενότητα των ερωτήσεων (No5 - No13) που αναφέρονται στα εκπαιδευτικά εργαλεία και τις υποδομές, υπολογίζουμε τον συντελεστή και τον συγκρίνουμε με το 0,70 που θεωρείται βέλτιστο.

Όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα ο συντελεστής είναι αρκετά καλός $0,71 > 0,70$, γεγονός που αποδεικνύει πως η κλίμακα είναι αξιόπιστη.

Πίνακας 47. Υπολογισμός δείκτη Cronbach's a στις ερωτήσεις No5- No13

Frequentist Scale Reliability Statistics

Estimate	McDonald's ω	Cronbach's α	mean	sd
Point estimate	0.727	0.714	35.448	4.125

Πίνακας 48. Cronbach's a /"if item dropped" ερωτήσεις No5- No13

Frequentist Individual Item Reliability Statistics

Item	If item dropped			
	McDonald's ω	Cronbach's α	mean	sd
5. Πιστεύετε ότι οι διδακτικές ενότητες καλύπτουν τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων;	0.672	0.665	3.903	0.793
6. Ο τρόπος διεξαγωγής των διδακτικών εννοιών ενθαρρύνει τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων κατά τη διάρκεια τους;	0.653	0.653	3.524	0.933
7. Η θεματολογία των εισηγήσεων θεωρείται πως προσφέρει επιπλέον γνώση, η οποία είναι άμεσα εφαρμόσιμη;	0.663	0.663	3.582	1.019
8. Θεματολογία εισηγήσεων /κατανόηση διδακτ. εννοιών;	0.663	0.652	3.788	0.810
9. Το χρονικό περιεώριο των εισηγήσεων είναι αρκετό για την ανάλυση των θεμάτων των ημερίδων;	0.727	0.709	3.806	0.811
10. Zoom	0.731	0.706	4.267	0.905
11. Οδηγίες σύνδεσης/ επάρκεια	0.716	0.704	4.330	0.408
12. Αξιολόγηση διαδ. πλατφόρμας (e-Presence)	0.722	0.698	4.300	0.582
13. Τα διαδικτυακά μαθήματα είναι :	0.770	0.739	3.048	1.109

Ελέγχοντας τις ερωτήσεις διαπιστώνουμε πως αν αφαιρεθεί η ερώτηση 13, η οποία χαρακτηρίζει ως πλέον ακατάλληλα ή πλέον κατάλληλα τα διαδικτυακά μαθήματα, παρατηρούμε πως η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου ανέρχεται στο 0,74. Τα διαδικτυακά μαθήματα είναι μια παράμετρος που ταλαιπωρεί την συγκεκριμένη έρευνα για τους λόγους που ήδη αναφέρθηκαν.

Συνεχίζοντας τον έλεγχο στο δεύτερο μέρος της 3^{ης} ενότητας που περιλαμβάνει τις ερωτήσεις τύπου Likert οι οποίες αναφέρονται στην αξιολόγηση των εισηγητών και συμπεριλαμβάνοντας τις ερωτήσεις 17 και 23, παρατηρούμε πως ο συντελεστής παραμένει στο $0,72 > 0,70$.

Συνεπώς οι ερωτήσεις είναι αποτελεσματικές έστω και οριακά για την αξιοπιστία της έρευνας και αυτό επιβεβαιώνεται από τον πίνακα "if item dropped", στον οποίο διαπιστώνουμε πως μία μόνο ερώτηση βελτιώνει αισθητά το ποσοστό του δείκτη αν αφαιρεθεί, και δεν είναι άλλη από την τελευταία ερώτηση 23. Αυτό εξηγείται, δεδομένου ότι, οι σπουδαστές, όπως είδαμε στην συσχέτιση της απάντησης με τα ηλικιακά γκρουπ, είναι διχασμένοι στις απαντήσεις τους καθώς η τελευταία ΚΗ' εκπαιδευτική σειρά της ΕΣΔι (οι νεότεροι σε ηλικία (28-35)) δεν παρακολούθησε διαδικτυακά μαθήματα γιατί βρέθηκε στο τέλος της πανδημίας οπότε είχαμε περάσει στην κανονικότητα, όσον αφορά την διεξαγωγή των μαθημάτων.

Από τα αποτελέσματα των επιμέρους δεικτών αλλά και του γενικού δείκτη alpha του Cronbach που απέχουν από το όριο του 0.70, συμπεραίνουμε ότι η έρευνα θα μας οδηγήσει σε μια ασφαλή εξαγωγή συμπερασμάτων δεδομένου ότι το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε αποδεικνύεται αξιόπιστο.

Πίνακας 49. Υπολογισμός δείκτη Cronbach's α στις ερωτήσεις Νο15, Νο17, Νο23

Frequentist Scale Reliability Statistics

Estimate	McDonald's ω	Cronbach's α	mean	sd
Point estimate	0.734	0.721	26.745	3.933

Note. The following item correlated negatively with the scale: 23. Προτιμώ να συμμετέχω μόνο σε μαθήματα με φυσική παρουσία :

Πίνακας 50. Cronbach's α /"if item dropped" ερωτήσεις Νο15, Νο17, Νο23

Frequentist Individual Item Reliability Statistics

Item	If item dropped			
	McDonald's ω	Cronbach's α	mean	sd
15. Αξιολογήστε τους εισηγητές των ημερίδων : [Οι εισηγητές είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι]	0.655	0.651	4.170	0.729
15. Αξιολογήστε τους εισηγητές των ημερίδων : [Οι εισηγητές έχουν αποδεδειγμένες γνώσεις επί του αντικείμενου της εισηγησης]	0.692	0.660	4.309	0.770
15. Αξιολογήστε τους εισηγητές των ημερίδων : [Οι εισηγητές αντιδρούν θετικά σε ερωτήσεις]	0.654	0.651	4.327	0.782
15. Αξιολογήστε τους εισηγητές των ημερίδων : [Οι εισηγητές παρουσιάζουν τις αντίστοιχες θεματικές με διαδραστικό τρόπο]	0.659	0.652	3.315	1.005
15. Αξιολογήστε τους εισηγητές των ημερίδων : [Οι εισηγητές επικοινωνούν άριστα με τους συμμετέχοντες]	0.653	0.641	3.721	0.934
17. Η εκπαίδευση στη σχολή είναι αποτελεσματική για την ικανή άσκηση των καθηκόντων σας;	0.741	0.716	3.473	0.859
23. Προτιμώ να συμμετέχω μόνο σε μαθήματα με φυσική παρουσία :	0.823	0.821	3.430	1.246

5.7 Έλεγχος ερευνητικών υποθέσεων

Προκειμένου να διερευνήσουμε την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην σχολή, δηλαδή αν επιτεύχθηκαν οι εκπαιδευτικοί στόχοι, επικαιροποιήθηκαν οι γνώσεις των συμμετεχόντων σε επιμορφωτικά σεμινάρια προσθέτοντας νέες πληροφορίες και διαστάσεις των νομικών θεμάτων, που αγνοούσαν οι συμμετέχοντες, θα προχωρήσουμε στις εξής ερευνητικές υποθέσεις :

1^η Ερευνητική υπόθεση

H₀ : Πιστεύετε ότι οι διδακτικές ενότητες ΔΕΝ καλύπτουν τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων; (μηδενική υπόθεση)

H_a : Πιστεύετε ότι οι διδακτικές ενότητες καλύπτουν τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων; (εναλλακτική υπόθεση)

Στην περίπτωση που απαιτείται να ελέγξουμε αν ένα δείγμα προέρχεται από κάποιο πληθυσμό με γνωστό μέσο όρο προχωρούμε στον έλεγχο "one sample t-test".

Θα πρέπει να πληρούνται οι εξής παραδοχές :

- Η εξαρτημένη μεταβλητή ελέγχου θα πρέπει να προσεγγίζει την κανονική κατανομή. Ο έλεγχος κανονικότητας μπορεί να γίνει με 2 τρόπους : 1) ποιοτικά με τη μελέτη των Q-Q plots και P-P plots ή 2) ποσοτικά με χρήση του Shapiro-Wilktest.
- Θα πρέπει στις τιμές να μην υπάρχουν σημαντικά ακραίες τιμές (outliers). Οι ακραίες τιμές ενδέχεται να έχουν αρνητική επίδραση στο t-test, επηρεάζοντας αρνητικά την ακρίβεια των αποτελεσμάτων. Υπάρχει η δυνατότητα ελέγχου των ακραίων τιμών με την αποτύπωση και αξιολόγηση του θηκογράμματος.
- Η εξαρτημένη μεταβλητή ελέγχου πρέπει να είναι ποσοτική μεταβλητή, είτε διαστήματος (interval) είτε αναλογίας (ratio). (Γ Λαγουμιντζής και συν., 2016)

Με τη βοήθεια του λογισμικού jasp εισάγουμε την μεταβλητή (scale) υπολογίζοντας τον δείκτη p value στο μενού One sample T-test. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως φαίνεται στον πίνακα παρακάτω το αποτέλεσμα είναι <0,001 δηλαδή μικρότερο του 0,05 που αντιστοιχεί στο επίπεδο σημαντικότητας α. Αυτό συνεπάγεται ότι η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται και ισχύει η εναλλακτική.

Πίνακας 51. Υπολογισμός one sample t-test για την 1^η ερευνητική υπόθεση

One Sample T-Test

One Sample T-Test

	t	df	p	Mean Difference	95% CI for Mean Difference	
					Lower	Upper
5. Πιστεύετε ότι οι διδακτικές ενότητες καλύπτουν τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων;	64.061	164	< .001	3.903	3.793	4.023

Note. For the Student t-test, location difference estimate is given by the sample mean difference *d*.

Note. For the Student t-test, the alternative hypothesis specifies that the mean is different from 0.

Note. Student's t-test.

Πίνακας 52. Test of normality-Υπολογισμός μέσης τιμής

Assumption Checks

Test of Normality (Shapiro-Wilk)

	W	p
5. Πιστεύετε ότι οι διδακτικές ενότητες καλύπτουν τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων;	0.820	< .001

Note. Significant results suggest a deviation from normality.

Descriptives

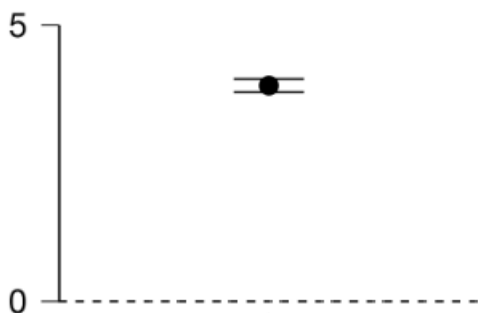
Descriptives

	N	Mean	SD	SE
5. Πιστεύετε ότι οι διδακτικές ενότητες καλύπτουν τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων;	165	3.903	0.783	0.081

Στην παρούσα **εναλλακτική** υπόθεση λοιπόν, η οποία **ισχύει**, οι διδακτικές ενότητες **καλύπτουν** τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων. Όπως δείχνει και ο πίνακας 51 όπου t η συνάρτηση με βαθμό ελευθερίας $n-1$ ($165-1$)= 164 η μέση τιμή είναι 3.903. Ο αριθμός αυτός, δεδομένης της εναλλακτικής υπόθεσης που ισχύει, αντιστοιχεί στον μέσο όρο κάλυψης της θεωρητικής κατάρτισης και είναι 3.903 όπως αποτυπώνεται και στο γράφημα με διάστημα εμπιστοσύνης από 3.783 χαμηλότερο έως 4.023 υψηλότερο.

Descriptives Plots

5. Πιστεύετε ότι οι διδακτικές ενότητες καλύπτουν τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων;

Γράφημα 5.29 Γράφημα διαστήματος εμπιστοσύνης μέσης τιμής κάλυψης της θεωρητικής κατάρτισης

Υπάρχει επομένως στατιστικώς σημαντική διαφορά του μέσου όρου κάλυψης της θεωρητικής κατάρτισης των εκπαιδευομένων κι αυτό επιβεβαιώνει και η ιδιαίτερα υψηλή μέση τιμή (mean).

2η Ερευνητική υπόθεση

Όταν θέλουμε να συγκρίνουμε τις μέσες τιμές σε περιπτώσεις που έχουμε την ίδια συνεχή μεταβλητή δύο συζευγμένων δειγμάτων χρησιμοποιούμε τον συσχετισμένο έλεγχο t (Dependent t-test ή Paired Samples t-test) (Νικηφορίδης, 2009).

Όταν η έρευνα χρήζει μελέτης για το αν υπάρχουν ή όχι διαφορές σε δύο διαφορετικές μετρήσεις μιας συνεχούς μεταβλητής, που αφορούν τα ίδια άτομα, υπολογίζεται το t - test για κατά ζεύγη δείγματα (Α. Φλουρής & Π. Γκιάτα - 2016).

Συζευγμένα δείγματα είναι τα δείγματα στα οποία κάθε στοιχείο του ενός έχει μόνο ένα αντίστοιχο στοιχείο στο δείγμα της άλλης ίδιας συνεχούς μεταβλητής. Ως επί το πλείστον, αναφερόμαστε στο ίδιο δείγμα πληθυσμού κάνοντας σύγκριση στο χρονικό σημείο πριν συμβεί η μεταβολή και μετά από αυτήν. Προκειμένου να πραγματοποιήσουμε τον συσχετισμένο έλεγχο t, βασική προϋπόθεση είναι να ισχύουν οι ίδιες παραδοχές με αυτές που ισχύουν στον έλεγχο t ενός δείγματος.

Έστω ότι :

μ_1 : Η θεματολογία των εισηγήσεων προσφέρει επιπλέον γνώση η οποία είναι άμεσα εφαρμόσιμη

μ_2 : Η θεματολογία των εισηγήσεων ανταποκρίνεται στο αναμενόμενο επίπεδο για την κατανόηση των διδακτικών ενοτήτων.

H_0 : $\mu_1 = \mu_2$ (μηδενική υπόθεση)

H_a : $\mu_1 \neq \mu_2$ (εναλλακτική υπόθεση)

Μέσω του λογισμικού JASP εισάγουμε τις μεταβλητές (scale) υπολογίζοντας τον δείκτη p value στο μενού paired sample T-test. Στην προκειμένη περίπτωση το αποτέλεσμα είναι 0,002 δηλαδή μικρότερο του 0,05 που αντιστοιχεί στο επίπεδο σημαντικότητας α . Αυτό συνεπάγεται ότι η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται και ισχύει η εναλλακτική.

Πίνακας 53. Υπολογισμός Paired samples t-test για την 2^η ερευνητική υπόθεση

Paired Samples T-Test

Paired Samples T-Test

Measure 1	Measure 2	t	df	p
7. Επιπλέον γνώση μέσω της θεματολογίας/άμεσα εφαρμόσιμη;	8. Θεματολογία εισηγήσεων /κατανόηση διδακτ.ενοτήτων;	-3.217	164	0.002

Note. Student's t-test

Πίνακας 54. Test of normality-Υπολογισμός μέσης τιμής

Assumption Checks

Test of Normality (Shapiro-Wilk)

	W	p
7. Επιπλέον γνώση μέσω της θεματολογίας/άμεσα εφαρμόσιμη; - 8. Θεματολογία εισηγήσεων /κατανόηση διδακτ.ενοτήτων;	0.813	< .001

Note. Significant results suggest a deviation from normality.

Descriptives

Descriptives

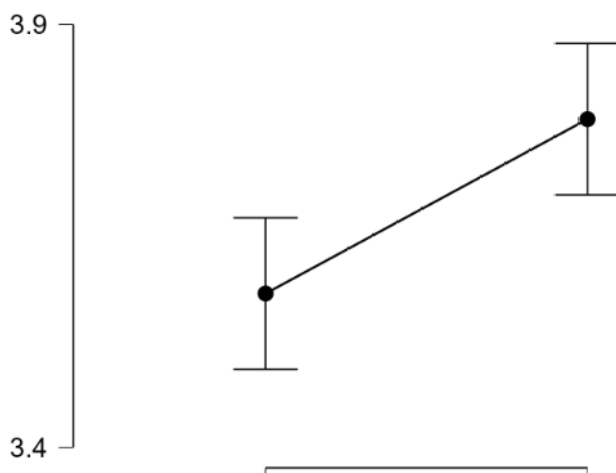
	N	Mean	SD	SE
7. Επιπλέον γνώση μέσω της θεματολογίας/άμεσα εφαρμόσιμη;	165	3.582	1.019	0.079
8. Θεματολογία εισηγήσεων /κατανόηση διδακτ.ενοτήτων;	165	3.788	0.810	0.053

Στην παρούσα υπόθεση λοιπόν, υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά και κάποιο από τα 2 χαρακτηριστικά επιδρά περισσότερο δηλαδή δεν έχουν τον ίδιο βαθμό επίδρασης όπως θα υποστήριζε η μηδενική υπόθεση.

Όπως δείχνει και ο πίνακας 54 παραπάνω η μέση τιμή της μ_1 μεταβλητής είναι 3.582 ενώ της μ_2 είναι 3.788. Η μεγαλύτερη μέση τιμή (mean), δεδομένης της εναλλακτικής υπόθεσης που ισχύει, δείχνει ότι η θεματολογία των εισηγήσεων ανταποκρίνεται στο αναμενόμενο επίπεδο για την κατανόηση των διδακτικών ενοτήτων κι επιδρά περισσότερο στον εκπαιδευτικό στόχο. Έτσι αποτυπώνεται και στο γράφημα, όπου καταλαβαίνει κανείς πως και οι 2 μεταβλητές επιδρούν θετικά, ωστόσο η μ_2 υπερέχει, γι' αυτό και στο γράφημα το ευθύγραμμο τμήμα δεν είναι οριζόντιο.

Descriptives Plots

7. Επιπλέον γνώση μέσω της θεματολογίας/άμεσα εφαρμόσιμη; - 8. Θεματολογία εισηγήσεων /κατανόηση διδακτ.ενοτήτων;

Γράφημα 5.30 Γράφημα ζεύγους ερωτημάτων μ_1 και μ_2

3η Ερευνητική υπόθεση

Ho : Ο παράγοντας φύλο δεν επηρεάζει το αν τελικά, η εκπαίδευση στην σχολή είναι αποτελεσματική για την ικανή άσκηση των καθηκόντων των δικαστών (μηδενική υπόθεση)

Ha : Ο παράγοντας φύλο επηρεάζει το αν τελικά η εκπαίδευση στην σχολή είναι αποτελεσματική για την ικανή άσκηση των καθηκόντων των δικαστών (εναλλακτική υπόθεση).

Στην περίπτωση που υπάρχει μια μεταβλητή συνεχής και μια μεταβλητή κατηγορίας με δύο κατηγορίες, υπολογίζονται τα εξής δύο t-test : 1) t-test σε περίπτωση που τα δείγματα είναι ανεξάρτητα (independent samples t-test) και 2) t-test για δείγματα κατά ζεύγη (paired t-test).

Το t-test για ανεξάρτητα δείγματα έχει ως στόχο την εύρεση διαφορών μεταξύ ατόμων δύο διαφορετικών ομάδων σε μια συνεχή μεταβλητή (Α. Φλουρής & Π. Γκιάτα - 2016).

Συνήθως η μηδενική υπόθεση διατυπώνεται έτσι ώστε να καταρριφθεί και να καταλήξει ο ερευνητής στην αντίθετη υπόθεση, δηλαδή να αποδείξει πως ισχύει η εναλλακτική. Το γιατί η υπόθεση ξεκινά από την μηδενική εξηγείται από το ότι τα στατιστικά στοιχεία μας βοηθούν στην απόρριψη της και συνεπώς στην επικράτηση της εναλλακτικής. Αν λοιπόν τα δεδομένα μας μεγιστοποιούν την απόφαση απόρριψης της μηδενικής υπόθεσης, τότε μεγιστοποιούν και την απόφαση αποδοχής της εναλλακτικής. Εδώ θα πρέπει να δοθεί προσοχή στο ότι η απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης δεν συνεπάγεται αυτόματα την απόδειξη της εναλλακτικής (Γ Λαγουμιντζής και συν., 2016).

Μέσω του λογισμικού JASP και κάνοντας χρήση του μη συσχετισμένου ελέγχου t ανεξάρτητων μεταβλητών εισάγουμε την μεταβλητή υπολογίζοντας τον δείκτη p value στο μενού Independent Samples T-test. Στην προκειμένη περίπτωση το αποτέλεσμα είναι 0.450 δηλαδή μεγαλύτερο του 0,05 που αντιστοιχεί στο επίπεδο σημαντικότητας α. Αυτό συνεπάγεται ότι η μηδενική υπόθεση γίνεται δεκτή.

Πίνακας 55. Υπολογισμός t-test ανεξάρτητων μεταβλητών

Independent Samples T-Test

Independent Samples T-Test				
	Test	Statistic	df	p
17. Η εκπαίδευση στη σχολή είναι αποτελεσματική για την ικανή άσκηση των καθηκόντων σας;	Student	-0.757	163.000	0.450
	Welch	-0.719	54.480	0.475
	Mann-Whitney	2224.000		0.548

Στην παρούσα υπόθεση λοιπόν, δεν υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στο φύλο και το κατά πόσο η εκπαίδευση στην σχολή είναι σημαντική για την ικανή άσκηση των

καθηκόντων του Δικαστικού Λειτουργού. Δηλαδή το φύλο δεν είναι η ειδοποιός διαφορά για τον βαθμό επίδρασης της εκπαίδευσης στην άσκηση καθηκόντων ενός Δικαστή σύμφωνα με την μηδενική υπόθεση.

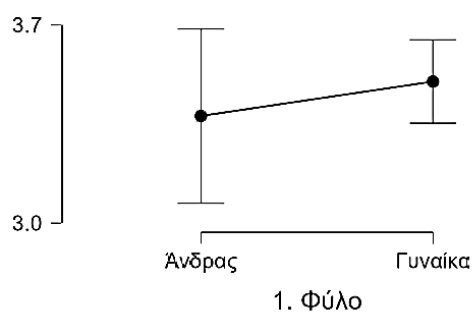
Όπως δείχνει και ο πίνακας 56 παρακάτω η μέση τιμή της μ1 μεταβλητής είναι 3.378 για τους άνδρες και αντίστοιχα 3.500 για τις γυναίκες. Συνεπώς και τα 2 φύλα θεωρούν απαραίτητη την εκπαίδευση και στο γράφημα 5.31 το ευθύγραμμο τμήμα είναι σχεδόν οριζόντιο.

Πίνακας 56. Υπολογισμός μέσης τιμής ανεξάρτητων μεταβλητών

Descriptives

Group Descriptives					
	Group	N	Mean	SD	SE
17. Η εκπαίδευση στη σχολή είναι αποτελεσματική για την ικανή άσκηση των καθηκόντων σας;	Άνδρας	37	3.378	0.924	0.152
	Γυναίκα	128	3.500	0.842	0.074

Η εκπαίδευση στη σχολή είναι αποτελεσματική για την ικανή άσκηση των καθηκόντων σας;

Γράφημα 5.31 Γράφημα μέσης τιμής της μεταβλητής / φύλο

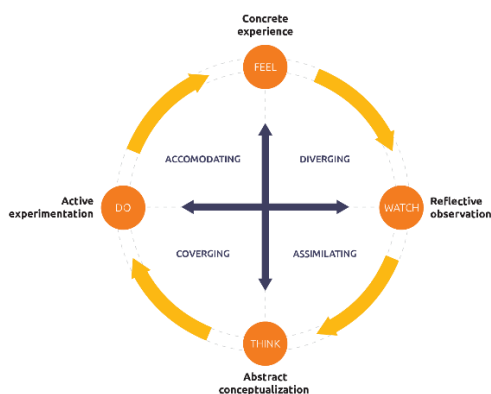
6.ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

6.1 Στόχοι και αποτελέσματα

Η εκπαίδευση του δικαστικού κλάδου είναι ένας αναπτυσσόμενος κλάδος στο ευρύτερο πεδίο της επαγγελματικής εκπαίδευσης ενηλίκων. Λόγω της περιπλοκότητας του ρόλου του εκπαιδευτή για όλους τους λόγους που προαναφέρθηκαν, η ανάγκη για ποιοτικά εκπαιδευτικά προγράμματα που θα προάγουν όχι μόνο την μάθηση αλλά και την προσωπική κι επαγγελματική ανάπτυξη κι εξέλιξη των δικαστών προκειμένου να γίνουν ικανοί να ανταποκριθούν στις μελλοντικές προκλήσεις, καθίσταται κρίσιμη (J Adult Dev, 2011).

Σύμφωνα με το μοντέλο του Kolb's Experiential Learning Model (1984 σελ.38) η μαθησιακή διαδικασία απαρτίζεται από 4 χαρακτηριστικά :

- ✓ Έμφαση στη διαδικασία της μάθησης και της προσαρμογής σε αντίθεση με το περιεχόμενο ή τα αποτελέσματα
- ✓ Η γνώση είναι μια διαδικασία μετασχηματισμού που δημιουργείται και αναπροσαρμόζεται διαρκώς και όχι μια ανεξάρτητη αποκομμένη οντότητα που πρέπει να αποκτηθεί ή να μεταδοθεί
- ✓ Η μάθηση μεταμορφώνει την εμπειρία τόσο στην αντικειμενική όσο και στην υποκειμενική της μορφή.
- ✓ Για την κατανόηση της μάθησης απαιτείται πρώτα η κατανόηση της φύσης της γνώσης

Εικόνα 6. Kolb's learning model

Source: inchainge.com - Kolb's

Η μάθηση σύμφωνα με τον Kolb έχει 2 διαστάσεις που απεικονίζονται και στον πίνακα : η κατακόρυφη που αντιστοιχεί στην πρόσληψη πληροφοριών (feel & think) και στην οριζόντια που αντιστοιχεί στον μετασχηματισμό της πληροφορίας (watch & do). Ακολουθώντας αυτή τη σειρά οι εκπαιδευόμενοι είναι σε θέση να μάθουν δίνοντας νόημα στην εμπειρία τους. Οι κάθετες με τις οριζόντιες γραμμές συνδέονται για να απεικονίσουν γραφικά τα 4 στάδια που περιγράφει ο Kolb. Οι εκπαιδευόμενοι νιώθοντας και βλέποντας περνούν στη στοχαστική παρατήρηση, παραμετροποιώντας την προσωπική τους εμπειρία (J Adult Dev, 2011).

Στο επόμενο στάδιο οι εκπαιδευόμενοι περνάνε στην εννοιολόγηση συνδέοντας τις προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες τους με τις νέες ενημερωμένες. Στην τελευταία φάση οι εκπαιδευόμενοι με την πρώτη ευκαιρία κάνουν πράξη όσα έμαθαν. Με τις επικαιροποιημένες γνώσεις θα είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν νέες εμπειρίες.

Δεδομένου ότι το μοντέλο του Kolb αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία έχουν στηριχτεί πολλά πρωτοποριακά προγράμματα σπουδών, ακόμη και για δικαστές, σκόπιμο κρίνεται να γίνει αναθεώρηση των πρακτικών εκπαίδευσης που εφαρμόζονται στην ΕΣΔι και μετασχηματισμός σε άκρως βιωματικές μεθόδους, γεγονός που απορρέει και από τις απαντήσεις των σπουδαστών στην ερώτηση 19 του ερωτηματολογίου.

Οι απαντήσεις επικεντρώνονται σε προτάσεις για περισσότερες “ασκήσεις επί χάρτου”, με εκπαιδευτές κατά βάση δικαστικούς λειτουργούς που γνωρίζουν στην πράξη τις γνώσεις και τις εμπειρίες με τις οποίες πρέπει να εφοδιάσουν τους σπουδαστές. Ζητούν περισσότερες “εικονικές δίκες” και λαμβάνοντας υπόψη ότι το παιχνίδι ρόλων είναι μια άκρως βιωματική μέθοδος του εποικοδομητισμού, με αποτελεσματικότητα σε απαιτητικές περιπτώσεις, οφείλουμε να τις αυξήσουμε στο πρόγραμμα. Γενικότερα εκφράζουν δυσαρέσκεια για το πλαίσιο της θεωρητικής κατάρτισης που παρουσιάζεται από καθηγητές και διψούν για παροχή εμπειρίας από δικαστές που έχουν τριφτεί στα έδρανα. Είναι σε γενικές γραμμές ικανοποιημένοι από τις υποδομές και το σύνολο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ωστόσο είναι γενική η απαίτηση για μικρότερο θεωρητικό μέρος των σπουδών και περισσότερη πρακτική άσκηση στα δικαστήρια.

Προσηλωμένοι στους εκπαιδευτικούς στόχους (σύμφωνα με το νόμο 4871/2021 της ΕΣΔι) οι οποίοι είναι οι εξής :

Για την Προεισαγωγική Εκπαίδευση

- ❖ Μεθοδολογία διδασκαλίας
- ❖ Ανανέωση και αξιολόγηση διδακτικού προσωπικού

- ❖ Η ενεργοποίηση και ο εμπλουτισμός της πρακτικής άσκησης στα δικαστήρια που συνιστά το τρίτο στάδιο φοίτησης
- ❖ Η επιλογή σύγχρονων αντικειμένων που απασχολούν την κοινωνία και την πολιτεία
- ❖ Η ευρωπαϊκή διάσταση της προεισαγωγικής εκπαίδευσης
- ❖ Το άνοιγμα της Σχολής στην κοινωνία και ειδικότερα στη διάνοηση και την τέχνη

Για τη συνεχιζόμενη κατάρτιση :

- ❖ Σύγχρονα αντικείμενα επιμόρφωσης και διακλαδικότητα
- ❖ Διεύρυνση οργανωτικών επιτροπών και ανοιχτή διαδικασία επιλογής εισηγητών
- ❖ Σύγχρονες μέθοδοι επιμόρφωσης
- ❖ Αξιολόγηση επιμορφωτικών δράσεων από τους συμμετέχοντες και ανίχνευση επιμορφωτικών αναγκών
- ❖ Η ευρωπαϊκή προοπτική της επιμόρφωσης
- ❖ Η ανάληψη επιμορφωτικών προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση

η ΕΣΔι προσδοκά σαν ίδρυμα κατάρτισης να χτίσει ανεξάρτητες συνειδήσεις στους δικαστικούς λειτουργούς με ηθικές αξίες, ανθρώπινα ιδεώδη και σύγχρονες αντιλήψεις.

Η μεθοδολογία στην εκπαίδευση δικαστών επικεντρώνεται με μεγάλη προσοχή στην ενδελεχή επεξεργασία και την κριτική ανάλυση υποθέσεων και δικογραφιών, μέσα από τις οποίες προσεγγίζονται θεωρητικά ζητήματα που προκύπτουν κατά την επεξεργασία του δικανικού συλλογισμού ο οποίος οφείλει να βασίζεται στη νομική γνώση και όπως φαίνεται από τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου της έρευνας ακολουθείται σε ικανοποιητικό βαθμό.

Όσον αφορά το διδακτικό προσωπικό τηρείται σύστημα αξιολόγησης των, από τους σπουδαστές και ανανεώνεται ξανά αν κι εφόσον έχουν λάβει θετικά αποτελέσματα σε βάθος 9ετίας το πολύ.

Η πρακτική άσκηση στα δικαστήρια είναι αυτό που σύσσωμοι όλοι ζητούν να αυξηθεί αλλά η πραγματικότητα είναι πως τα δικαστικά καταστήματα των δύο μεγάλων πόλεων (Αθήνας και Θεσσαλονίκης) δεν είναι σε θέση να απορροφήσουν τον αυξανόμενο αριθμό των εκπαιδευομένων για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ίσως θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία της πρακτικής άσκησης και άλλα δικαστικά καταστήματα μεγάλων εφετειακών περιφερειών εκτός των υπάρχοντων.

Οι ημερίδες που διοργανώνονται καλύπτουν τα θέματα που απασχολούν την επικαιρότητα έτσι ώστε να εμπλουτίζεται το γνωσιακό αντικείμενο με σύγχρονα

αντικείμενα και γενικά για μεγάλα ζητήματα της εποχής μας στον τομέα της οικονομίας, της δημοκρατίας, τις μειονότητες, το ρατσισμό και την ξενοφοβία, την μετανάστευση κλπ.

Οι ανταλλαγές σπουδαστών σε Ευρωπαϊκές σχολές υφίστανται και δίνουν την δυνατότητα στους μελλοντικούς δικαστές να αντιληφθούν το Ευρωπαϊκό μοντέλο δικαστικής κατάρτισης.

Η σχολή παραμένει στα πλαίσια του εφικτού ανοιχτή σε ανθρώπους και γεγονότα που προάγουν την τέχνη και το πνεύμα. Δεν είναι από τα βασικά προγράμματα που παρακολουθούν οι σπουδαστές αλλά επιδιώκεται ενεργά. Σε όλες τις εκπαιδευτικές σειρές διοργανώνονται εκπαιδευτικές εκδρομές στη σχολή του Αριστοτέλη στη Νάουσα, στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Λουξεμβούργο, στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Στρασβούργο κ.λ.π.

Αναφορικά με τη συνεχιζόμενη κατάρτιση, πραγματικά η θεματολογία των σεμιναρίων καλύπτει θέματα που ενδιαφέρουν τους δικαστικούς λειτουργούς είτε ως αντικείμενο είτε λόγω επικαιρότητας. Στα αντικείμενα των επιμορφωτικών σεμιναρίων - σύμφωνα πάντα με το εγχειρίδιο της ΕΣΔι- είναι απαραίτητο να εντάσσονται, εκτός των άλλων, η δικαστική δεοντολογία και ανεξαρτησία, η ανάλυση της νομολογίας των ευρωπαϊκών δικαστηρίων καθώς και η διαχείριση του δικαστικού χρόνου (δικαστικό management).

Εκτός από τα σεμινάρια με φυσική παρουσία και προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα συμμετοχής σε δικαστικούς λειτουργούς που υπηρετούν σε απομακρυσμένες περιοχές με δυσκολίες μετάβασης στην έδρα της σχολής έχουν προστεθεί στον ετήσιο προγραμματισμό και διαδικτυακά σεμινάρια με δυνατότητα συμμετοχής έως και 450 ατόμων.

Η διαδικασία επιλογής των εισηγητών είναι μια απόλυτα διαφανής ανοιχτή διαδικασία, η οποία επικοινωνείται μέσω των ανακοινώσεων στον διαδικτυακό τόπο της σχολής και δεδομένης της αξιολόγησης που οι συμμετέχοντες καλούνται να πραγματοποιήσουν μετά την παρακολούθηση του σεμιναρίου, συνήθως υπάρχει η δυνατότητα να μοριοδοτηθούν αναλόγως των προσόντων που έχουν επιδείξει.

Η εκπαίδευση των δικαστικών λειτουργών και η συνεχιζόμενη κατάρτιση τους σε όλα τα στάδια και τις δράσεις τους μπορεί να αποκομίσει τεράστια οφέλη συγκρινόμενη και σε συνεργασία πάντα με τα αντίστοιχα ιδρύματα κατάρτισης που μετέχουν στο Ευρωπαϊκό δίκτυο EJTN αλλά κι έξω από αυτό. Η αντιπαραβολή της διαφορετικής νομικής παιδείας και των νομικών συστημάτων μέσω των προγραμμάτων ΑΙΑΚΟΣ, HELP κ.α. εμπλουτίζει τις γνώσεις όλων των εμπλεκομένων και προσθέτει εμπειρία που δύναται να μεταφερθεί στην κάθε συμμετέχουσα χώρα.

Άξιο λόγου και παρατήρησης αποτελεί το γεγονός, πως η συγκεκριμένη έρευνα εκπονήθηκε στις 2 εκπαιδευτικές σειρές (ΚΖ & ΚΗ) και είχε, όπως αναφέρθηκε στη μεθοδολογία, πεπερασμένο αριθμό συμμετεχόντων. Αυτό ήταν το πιο δύσκολο μέρος της, καθ' ότι κατέστη ιδιαίτερα χρονοβόρο να συγκεντρωθούν οι απαντήσεις. Ωστόσο, δεδομένου ότι δεν υπάρχει παρόμοια έρευνα για την σχολή, είχε εξαιρετικό ενδιαφέρον η επεξεργασία και τα ίδια τα αποτελέσματα.

6.2 Προτάσεις βελτίωσης

Η ανάγκη για βιωματικό τρόπο μάθησης λόγω της ιδιαίτερης φύσης της δικαστικής λειτουργίας επισφραγίζει την ουδέτερη στάση των σπουδαστών στην επιλογή των διαδικτυακών μαθημάτων ως κατάλληλο τρόπο εκπαίδευσης. Είναι σχεδόν αδύνατο να υπάρχει αλληλεπίδραση μέσω μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την διεξαγωγή των μαθημάτων. Βέβαια στην συγκεκριμένη περίπτωση των 2 εκπαιδευτικών σειρών που απάντησαν στο δείγμα, η εικόνα είναι "θολή" λόγω διαφορετικής εμπειρίας, όπως έχει ήδη αναφερθεί στην περιγραφή του πίνακα συνάφειας 32.

Δεδομένων ωστόσο των νέων συνθηκών που βιώνουμε μετά την πανδημία, η κανονικότητα των μαθημάτων με φυσική παρουσία δεν είναι πάντα δεδομένη. Δεν είναι όμως και η απόλυτη λύση όπως φαίνεται. Παρ' όλα αυτά επειδή η ανάγκη για μαθήματα εξ αποστάσεως λύνει θέματα όχι μόνο υγείας που όλο αυτό το διάστημα βιώνουμε καθημερινά με απουσίες λόγω καραντίνας, αλλά και πραγματικής απόστασης στις περιπτώσεις π.χ. που θέλουμε παρεμβάσεις σε σεμινάρια από Ευρωπαίους δικαστές και από εκπροσώπους του ΟΟΣΑ από Αμερική, μια από τις επόμενες επενδύσεις σε εγκαταστάσεις στην ΕΣΔι θα πρέπει να αφορά τη δημιουργία υβριδικής τάξης.

Υβριδικό θεωρείται το καινοτόμο εκείνο μαθησιακό περιβάλλον, στα πλαίσια του οποίου επιχειρείται ο βέλτιστος συνδυασμός των νέων τεχνολογικών εφαρμογών και των αντίστοιχων παιδαγωγικών στρατηγικών που διαφοροποιούνται από την παραδοσιακή προσέγγιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Εικόνα 7. virtual classroom

Πηγή : Barco systems- weConnect

Δεδομένου ότι στη μάθηση δεν υπάρχουν φυσικά όρια και με την επέκταση των διεθνών δικτύων χτίζοντας σχέσεις συνεργασίας με σχολές απ' όλη την Ευρώπη, οι Έλληνες δικαστές θα είναι σε θέση να μοιράζονται πολύ πιο εύκολα εμπειρίες και γνώσεις από την ευρύτερη κοινότητα της δικαστικής πρακτικής.

Η δημιουργία υβριδικής τάξης "**virtual classroom**" είναι πραγματικά κάτι καινοτόμο. Πιο συγκεκριμένα, τα οφέλη της νέας αυτής υπηρεσίας μέσω πλατφόρμας είναι πολλαπλά:

- Διαδικτυακό περιβάλλον μάθησης στο οποίο οι εκπαιδευόμενοι και οι εκπαιδευτές αλληλοεπιδρούν μέσω τεχνικών εργαλείων που παρέχονται από σχετικό λογισμικό που βασίζεται σε πρόγραμμα περιήγησης.
- Χρησιμοποίηση από εκπαιδευτικά ιδρύματα για τη φιλοξενία μαθημάτων εξ αποστάσεως, διατηρώντας παράλληλα τη λειτουργικότητα που είναι διαθέσιμη σε ένα παραδοσιακό περιβάλλον τάξης.
- Προσφέρει τα ίδια συνεργατικά εργαλεία και είναι δυνατή η αλληλεπίδραση σε να επρόκειτο για μια φυσική τάξη, όπου οι μαθητές μπορούν να ασχοληθούν με το υλικό μαθήματος, να δουν παρουσιάσεις και βίντεο, να γράψουν σε πίνακες και να κάνουν έρευνες και τεστ, όλα σε πραγματικό χρόνο.
- Ενεργοποιούνται υβριδικές δραστηριότητες, με μερικούς συμμετέχοντες φυσικά παρόντες στην αίθουσα και άλλους που συμμετέχουν εξ αποστάσεως.
- Ενώ η δια ζώσης εκπαίδευση εξακολουθεί να θεωρείται « ο χρυσός κανόνας» στο τοπίο της δικαστικής εκπαίδευσης, οι εικονικές αίθουσες διδασκαλίας έρχονται πιο κοντά σε ένα δια ζώσης εκπαιδευτικό σεμινάριο.

Παρέχει έναν φυσικό χώρο για τον εκπαιδευτή και οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν μια ατμόσφαιρα τάξης - ένα χαρακτηριστικό που λείπει τελείως όταν χρησιμοποιείται η διάσκεψη με τη χρήση λογισμικού.

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο αναδιοργάνωσης της Σχολής, έχει προταθεί ήδη από τη διοίκηση, η σύσταση μονάδας επιστημονικής τεκμηρίωσης, η οποία να αποτελείται από νεότερους δικαστές και εισαγγελείς ικανούς στην επικοινωνία, γλωσσομαθείς που να

παρακολουθούν τις εξελίξεις στον τομέα της δικαιοσύνης σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Μέσω του EJTN υπάρχει πρόσβαση σε πληροφορίες και ενημέρωση από τον Διεθνή Οργανισμό για τη Δικαστική Εκπαίδευση IOJT του οποίου είναι μέλος. Είναι απολύτως απαραίτητο η μονάδα αυτή των δικαστών να μεταφέρει στη σχολή την τεχνογνωσία, για την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία της δικαστικής εκπαίδευσης, να επεξεργαστεί λύσεις για την ποιότητα του δικαστικού έργου, τη δικαστική ανεξαρτησία και την αξιολόγηση των δικαστών, το θέμα της εποπτείας από ομότιμους (εγχειρίδιο EJTN, 2016), τη διαχείριση των δικαστηρίων και πολλά άλλα θέματα που απασχολούν τη δικαστική κοινότητα της σχολής και των δικαστηρίων μετέπειτα.

Από κάθε άποψη, λαμβανομένου υπόψη του επαγγελματικού χαρακτήρα της σχολής είναι επιβεβλημένο το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα πρακτικής άσκησης των σπουδαστών στα δικαστήρια με οργανωμένη εποπτεία εκπαιδευτών που έτσι κι αλλιώς αναλαμβάνει την παρακολούθηση των σπουδαστών, καθοδηγώντας τους σε διασκέψεις, συνεδριάσεις, σχέδια αποφάσεων και γενικότερα στην ενεργή συμμετοχή τους στη λειτουργία του δικαστηρίου. Έτσι επιτυγχάνεται η παράλληλη προσέγγιση του θεωρητικού υπόβαθρου που δημιουργείται στη σχολή με τα μαθήματα και τις ημερίδες εάν θα μπορούσε ιδανικά να συνδυαστεί **ταυτόχρονα** με την πρακτική στα δικαστήρια.

Εξάλλου, η πρακτική που εφαρμόζεται σε άλλες σχολές ανά την Ευρώπη και συγκεκριμένα στην Ολλανδία (Σακελλαροπούλου και συν., 2018 σελ.194) όσον αφορά τη διάρκεια της φοίτησης διαφέρει κατά πολύ και εναπόκειται στην προτίμηση του σπουδαστή αν θα μείνει το λιγότερο 1 έτος έως το περισσότερο 3 έτη και 9 μήνες.

Εν κατακλείδι, η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών χρειάζεται βελτιώσεις προκειμένου να μετεξελιχθεί σε ένα κέντρο δικαστικών μελετών κατάρτισης κι επιμόρφωσης προσαρμοσμένο στις σύγχρονες απαιτήσεις βάση ευρωπαϊκών προτύπων.

Ο στόχος είναι οι μελλοντικοί δικαστές να εφοδιαστούν με πρόσθετες και απαραίτητες γνώσεις για την ικανή άσκηση του λειτουργήματός τους μέσα από το πρίσμα των νέων συνθηκών που καλούνται να αντιμετωπίσουν και γι' αυτό χρειάζεται επαγρύπνηση κι ενδιαφέρον για διαρκή επιμόρφωση και κατάκτηση νέων δεξιοτήτων.

6.3 Συμβολή της εργασίας για περαιτέρω έρευνα

Η έρευνα που ολοκληρώθηκε επισημαίνει τα καλώς και τα κακώς κείμενα της οργάνωσης της δικαστικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα και την ανάγκη περαιτέρω αλλαγών και βελτιώσεων.

Σκόπιμο και χρήσιμο είναι να μελετήσουμε ενδελεχώς τις μεθόδους που προτείνει το EJTN

στο εγχειρίδιο του και ιδιαίτερα την ‘‘εκπαιδευτική εποπτεία’’ σύμφωνα με την οποία ένας έμπειρος δικαστής με διδακτική ικανότητα αναλαμβάνει την καθοδήγηση ενός νέου σπουδαστή για να του διδάξει με πολύ άμεσο τρόπο μεταξύ ομότιμων τις απαιτήσεις που έχει ο ρόλος του δικαστή και ποιες δεξιότητες απαιτούνται για να μπορεί να ανταπεξέλθει. Ο καθοδηγητής έχει έναν ιδιαίτερα σύνθετο ρόλο αφού θα πρέπει να στηρίξει τον νέο συνάδελφο σε διαδικασίες όπως πρωτίστως το κλείσιμο του δικηγορικού του γραφείου, αλλά και να προετοιμάσει τον εν δυνάμει δικαστή για την επικείμενη σύνδεση του με την δικαστική κοινότητα και να τον βοηθήσει για μια ποιο ομαλή ένταξη σ’ αυτήν.

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να ελεγχθεί το επίπεδο των soft skills που διαθέτουν οι σπουδαστές και κυρίως οι ψηφιακές δεξιότητες που κατέχουν οι εν ενεργεία δικαστές καθώς οι εξελίξεις στον ψηφιακό κόσμο καλπάζουν και οφείλουμε να τους παρέχουμε τα απαραίτητα εφόδια.

Κλείνοντας την έρευνα της δικαστικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα ας μείνουμε στα σημαντικότερα σημεία της διαδικασίας κι αυτά δεν είναι άλλα από την αδήριτη ανάγκη οικοδόμησης ήθους και εν συνεχεία απαραίτητων εξελικτικών γνώσεων στους σπουδαστές και μελλοντικούς Έλληνες δικαστές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Ερωτηματολόγιο - ΕΣΔι 2022

Καραλής, Θ. (2003). "ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ, ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ." Διαθέσιμο: <https://eclass.upatras.gr> (https://eclass.upatras.gr/modules/document/file.php/PN1457/%CE%95%CE%B9%CF%83%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%9A%CE%B5%CE%AF%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%BF_%CE%94%CE%B9%CE%B1_%CE%92%CE%AF%CE%BF%CF%85.pdf)

Ανακτήθηκε : 5 Φεβρουαρίου 2023, 20.30)

Κόκκος και συν., (2021). «Η εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων στην Ελλάδα» σελ.53-60

Κορομπίλη & Τόγια, (2016). «Θεωρίες μάθησης». Διαθέσιμο: <http://hdl.handle.net/11419/2704>. Ανακτήθηκε : 6 Φεβρουαρίου 2023, 19:35

Λαγουμιντζής, Γ., Βλαχόπουλος, Γ. και Κουτσογιάννης, Κ.,(2015). «Μεθοδολογία της Έρευνας στις Επιστήμες Υγείας». Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα.

Λευθεριώτου Πιέρα, (2007). "Διερεύνηση εκπαιδευτικών αναγκών εκπαιδευτικών της Γενικής Γραμματείας εκπαίδευσης ενηλίκων". Διαθέσιμο: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/87215>. Ανακτήθηκε : 12 Φεβρουαρίου 2023 18:25

Μάντζαρης, (2004). «Οργανωσιακή μάθηση και ποιότητα στη Δημόσια Διοίκηση». Διαθέσιμο: https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esdd/15/2/772.pdf Ανακτήθηκε : 6 Φεβρουαρίου 2023 20:01

Μπούγια, (2018). «Εκπαίδευση ενηλίκων». Διαθέσιμο: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/86448>. Ανακτήθηκε : 29 Ιανουαρίου 2023 20:15

Νικηφορίδης Γ. (2009). «Βιοστατιστική», Ιατρικές Εκδόσεις Λίτσας

Παπαγεωργίου, Ι. (2016). «*Θεωρία Δειγματοληψίας / Στρωματοποιημένη Δειγματοληψία*» (ΚΕΦ. 3)

Σακελλαροπούλου και συν., (2018). «*Η δικαιοσύνη στην Ελλάδα*», σελ.194

Φλουρής, Α., & Γκιάτα, Π. (2016). «*Μέτρηση-Δοκιμασία-Αξιολόγηση*».

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

J Adult Dev, (2011). «*Personal and Professional Development for Judges: The Institute for Faculty Excellence*». Διαθέσιμο :

<https://digitalcommons.memphis.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1119&context=etd>
(18:135-143 DOI 10.1007/00804-010-9106-7) Ανάκτηση : 2 Ιανουαρίου 2023 20:25

Alessi & Trollip, (2008). «*Πολυμέσα και εκπαίδευση*»

Carmi et al., (2013). «*Judicial education and training Journal of the International organization for judicial training*» p.13-22

CHERNOVSKIY Oleksii, (2018). «*COURT DEBATES AS INTERACTIVE TEACHING METHOD IN TRAINING JUDGES*». Διαθέσιμο : <https://doi.org/10.18662/eljpa/33> Ανακτήθηκε: 2 Ιανουαρίου 2023 20:24

Nganga, (2019). «*Journal of Social Studies Education Research*». Διαθέσιμο : <https://jsser.org/index.php/jsser/article/view/1262> Ανακτήθηκε : 3 Φεβρουαρίου 2023 21:00

P. Senge, (1990). «*The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*»

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ν.4871/2021, «Μεταρρυθμίσεις στο νομοθετικό πλαίσιο της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών και άλλες επείγουσες διατάξεις». ΦΕΚ Α΄246/10-12-2021

Οδηγία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2014/C 443/04) Διαθέσιμη :
(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2017:443:FULL&from=EN>)

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

ΕΣΔι, (2023) Διαθέσιμο : <https://www.esdi.gr/> Ανακτήθηκε : 19 Φεβρουαρίου 2023 21:00

EJTN, (2016) «Εγχειρίδιο του ΕΔΚΔ για τη μεθοδολογία της κατάρτισης δικαστικών λειτουργιών στην Ευρώπη» Διαθέσιμο : <https://portal.ejtn.eu/MRDDocuments/JUST-2016-70036-01-00-Greece-TRA-00.pdf> Ανακτήθηκε : 18 Φεβρουαρίου 2023 14:15

EU Justice scoreboard, (2021) Διαθέσιμο :

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiE5uzt2679AhUE3aQKHVNWCxAQFnoECA8QAQ&url=https%3A%2F%2Fcommission.europa.eu%2Fstrategy-and-policy%2Fpolicies%2Fjustice-and-fundamental-rights%2Fupholding-rule-law%2Feu-justice-scoreboard_en&usg=AOvVaw2CzJfGahZsZ04cLA0sMjmR

Ανακτήθηκε: 19 Φεβρουαρίου 2023 22:30

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Ενότητα 1 από 5

« Στόχοι και αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην ΕΣΔι»

Η παρούσα αξιολόγηση καλείται να συνοψίσει τις απόψεις των εκπαιδευομένων της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών. Το Ερωτηματολόγιο αυτό δεν έχει πρόθεση να αξιολογήσει τους διδάσκοντες ή τις αποφάσεις του Συμβουλίου Σπουδών της ΕΣΔι, αλλά να συλλέξει με απλούς δείκτες ικανοποίησης στοιχεία που θα βοηθήσουν στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και στην αποτελεσματικότητα αυτής στην ΕΣΔι.

Οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου ανώνυμα επιλέγοντας στην κλίμακα αξιολόγησης από το 1 έως το 5.

Ενότητα 2 από 5

Δημογραφικά Στοιχεία

1. Φύλο

*

- Άνδρας
 Γυναίκα

2. Ηλικία

*

- 28 - 35
 36 - 40
 41 - 45

3. Επίπεδο σπουδών

*

- Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
 Μεταπτυχιακό Δίπλωμα
 Διδακτορικό δίπλωμα
 Μεταδιδακτορικό δίπλωμα

4. Άσκηση Δικηγορίας

*

- 1 έως 3 έτη
- 3 έως 10 έτη
- 11 έως 15 έτη
- Πάνω από 16 έτη

Ενότητα 3 από 5

Αξιολόγηση εκπαιδευτικών εργαλείων-υποδομών

5. Πιστεύετε ότι οι διδακτικές ενότητες καλύπτουν τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευομένων; *

1 = καθόλου, 2 = ελάχιστα, 3 = λίγο, 4 = αρκετά, 5 = πολύ

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πολύ

6. Ο τρόπος διεξαγωγής των διδακτικών ενοτήτων ενθαρρύνει τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων κατά τη διάρκειά τους; *

1 = καθόλου, 2 = ελάχιστα, 3 = λίγο, 4 = αρκετά, 5 = πολύ

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πολύ

7. Η θεματολογία των εισηγήσεων θεωρείτε πως προσφέρει επιπλέον γνώση, η οποία είναι άμεσα εφαρμόσιμη; *

1 = καθόλου, 2 = ελάχιστα, 3 = λίγο, 4 = αρκετά, 5 = πολύ

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πολύ

8. Η θεματολογία των εισηγήσεων ανταποκρίνεται στο αναμενόμενο επίπεδο για την κατανόηση των διδακτικών ενοτήτων; *

1 = καθόλου, 2 = ελάχιστα, 3 = λίγο, 4 = αρκετά, 5 = πολύ

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πολύ

9. Το χρονικό περιθώριο των εισηγήσεων είναι αρκετό για την ανάλυση των θεμάτων των ημερίδων; *

1 = καθόλου, 2 = ελάχιστα, 3 = λίγο, 4 = αρκετά, 5 = πολύ

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πολύ

10. Η πλατφόρμα (zoom) που χρησιμοποιήθηκε σε περιπτώσεις διαδικτυακού μαθήματος λειτούργησε απρόσκοπτα; *

1 = καθόλου, 2 = ελάχιστα, 3 = λίγο, 4 = αρκετά, 5 = πολύ

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πολύ

11. Οι οδηγίες που σας δόθηκαν για τη σύνδεση στη διαδικτυακή πλατφόρμα e-Presence (τηλεδιασκέψεις) ήταν επαρκείς; *

1 = καθόλου, 2 = ελάχιστα, 3 = λίγο, 4 = αρκετά, 5 = πολύ

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πολύ

12. Πώς αξιολογείτε τη διαδικτυακή πλατφόρμα που χρησιμοποιήθηκε (e-Presence) σχετικά με την πρόσβασή σας στο μάθημα : *

1 2 3 4 5

Ελλιπής

Άριστη

13. Τα διαδικτυακά μαθήματα είναι : *

Ακατάλληλος τρόπος
εκπαίδευσης

Ο καταλληλότερος τρόπος
εκπαίδευσης

14. Οι ημερίδες που διοργανώνονται με διάφορες θεματικές είναι ενδιαφέρουσες ως προς : (δυνατότητα πολλαπλής επιλογής) *

- Τους εισηγητές
- Τον τρόπο παρουσίασης
- Την επιλογή του αναπτυσσόμενου κάθε φορά θέματος
- Τη διαφορετική προσέγγιση του ίδιου θέματος ανάλογα με τον εισηγητή

15. Αξιολογήστε τους εισηγητές των ημερίδων : *

Οι εισηγητές είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι

- Διαφωνώ απόλυτα
- Διαφωνώ
- Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

Οι εισηγητές έχουν αποδεδειγμένες γνώσεις επί του αντικειμένου της εισήγησης

- Διαφωνώ απόλυτα
- Διαφωνώ
- Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

Οι εισηγητές αντιδρούν θετικά σε ερωτήσεις

- Διαφωνώ απόλυτα
- Διαφωνώ
- Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

Οι εισηγητές παρουσιάζουν τις αντίστοιχες θεματικές με διαδραστικό τρόπο

- Διαφωνώ απόλυτα
- Διαφωνώ
- Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

Οι εισηγητές επικοινωνούν άριστα με τους συμμετέχοντες

- Διαφωνώ απόλυτα
- Διαφωνώ
- Ούτε Διαφωνώ/Ούτε Συμφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

16. Η πρακτική άσκηση στα Δικαστήρια της Χώρας θα έπρεπε κατά τη γνώμη σας να καταλαμβάνει : *

- Μικρότερο διάστημα της προεισαγωγικής εκπαίδευσης
- Το ίδιο χρονικό διάστημα ως σήμερα
- Μεγαλύτερο διάστημα της προεισαγωγικής εκπαίδευσης

Ενότητα 4 από 5

Γενική αποτίμηση

17. Η εκπαίδευση στη σχολή είναι αποτελεσματική για την ικανή άσκηση των καθηκόντων σας; *

1 = καθόλου, 2 = ελάχιστα, 3 = λίγο, 4 = αρκετά, 5 = πολύ

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πολύ

18. Σε γενικές γραμμές είστε ικανοποιημένος-η (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις) : *

- Από τους διδάσκοντες στη σχολή
- Από τους Διευθυντές κατάρτισης
- Από τους εισηγητές
- Από τις ημερίδες
- Από τις υποδομές της σχολής
- Από το προσωπικό της σχολής

Ενότητα 5 από 5

Προτάσεις - Σκέψεις

19. Τι θα προτείνατε για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας;

.....

ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υβριδική τάξη

20. Γνωρίζετε την υβριδική τάξη διδασκαλίας;

- Ναι
- Όχι

21. Θα συμμετείχατε με την ίδια άνεση σε μια υβριδική τάξη διδασκαλίας; *

- Ναι
- Όχι
- Δεν απαντώ

22. Πως αξιολογείτε την εμπειρία ενός διαδικτυακού μαθήματος;

- Αρνητική
- Ουδέτερη
- Θετική

23. Προτιμώ να συμμετέχω μόνο σε μαθήματα με φυσική παρουσία :

Διαφωνώ απόλυτα

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Συμφωνώ απόλυτα

Ευχαριστούμε πολύ για τον χρόνο που διαθέσατε!